

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ&ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

**Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ**

ΜΑΚΕΔΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΕΛ. ΙΟΡΔΑΝΗΣ

ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ ΗΛ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΩΡΑΙΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝ. ΒΑΙΟΣ

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΣΥΡΡΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ Πανεπιστημιακός Υπότροφος

Μ Ε Σ Ο Λ Ο Γ Γ Ι 2 0 1 6

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΜΑΚΕΔΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΡΔΑΝΗΣ (Α.Μ 15028)

ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ (Α.Μ 14663)

ΩΡΑΙΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝ. ΒΑΙΟΣ (Α.Μ 14859)

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΣΥΡΡΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ Πανεπιστημιακός Υπότροφος

Μ Ε Σ Ο Λ Ο Γ Γ Ι 2 0 1 6

Επισήμανση

Οι διαπιστώσεις, τα αποτελέσματα, τα συμπεράσματα και οι πιθανές προτάσεις της παρούσας πτυχιακής εργασίας –εκτός των αναφορών που σημαίνονται ως λήμματα- αποτελούν προσωπικές θεωρητικές ή εμπειρικές διαπιστώσεις του σπουδαστή (σπουδάστριας) ή της ομάδας των σπουδαστών που την επιμελήθηκαν και δεν απηχούν κατ' ανάγκη τη γνώμη του εισηγητή εκπαιδευτικού, του Εκπαιδευτικού Προσωπικού του Τμήματος Λογιστικής&Χρηματοοικονομικής ή του Α.Τ.Ε.Ι. Δυτικής Ελλάδας.

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	6
ABSTRACT	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
1.1 Ιστορική αναδρομή στο παγκόσμιο τραπεζικό σύστημα.....	9
1.2 Ιστορική αναδρομή στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα	10
1.3 Ιστορική αναδρομή της Ελληνικής Οικονομίας	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	18
2.1 Η Δομή του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος	18
2.2 Η Κεντρική Τράπεζα	23
2.3 Οι ελληνικές εμπορικές τράπεζες.....	26
2.4 Οι συνεταιριστικές τράπεζες στην Ελλάδα	27
2.5 Ειδικοί Πιστωτικοί Οργανισμοί στην Ελλάδα	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ	32
3.1 Εισαγωγή στην επιτροπή της Βασιλείας	32
3.2 Βασιλεία I.....	32
3.3 Βασιλεία II.....	34
3.4 Βασιλεία III	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	38
4.1 Εισαγωγή.....	38
4.2 Οικονομικά Μεγέθη Τραπεζών	40
4.3 Χρηματοοικονομικοί Δείκτες Τραπεζών.....	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΣΤΟ Χ.Α.Α	49
5.1 Το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.....	49
5.2 Οι Τράπεζες στο Χρηματιστήριο Αξιών	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ: ΤΡΟΠΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	55
6.1 Εισαγωγή.....	56
6.2 Ανάλυση αριθμοδεικτών	57
1.3 Τα 5 C's της Δανειοδότησης (The 5 C's of Credit Definition)	63
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Η ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (e-Banking).....	67

7.1 Ο ορισμός και τα χαρακτηριστικά του e-banking	67
7.2 Σύντομη ιστορική αναδρομή της ηλεκτρονικής τραπεζικής	68
7.3 Λιανική και Χονδρική Ηλεκτρονική Τραπεζική	70
7.4 Τα είδη του e-banking	72
7.5 Τα πλεονεκτήματα της ηλεκτρονικής τραπεζικής	73
7.6 Τα μειονεκτήματα της ηλεκτρονικής τραπεζικής.....	76
7.7 Επιπτώσεις του e-banking στην ανταγωνιστικότητα και την κερδοφορία των τραπεζών.....	78
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	80
8.1 Τραπεζική Χρηματοδότηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ).....	80
8.2 Τραπεζική Χρηματοδότηση Καινοτόμων Επιχειρήσεων	83
8.3 Πράσινη Τραπεζική.....	85
8.4 Τραπεζική Χρηματοδότηση στη Ναυτιλία.....	87
8.5 Τραπεζική χρηματοδότηση τουριστικών μονάδων	90
8.6 Τα capitalcontrol και η επίδρασή τους στην ελληνική οικονομία.....	95
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	99
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	104

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία επιχειρείται να γίνει μια όσο το δυνατόν λεπτομερέστερη καταγραφή του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, και της επιρροής του στην ελληνική οικονομία. Αρχικά γίνεται καταγραφή της διαδρομής του εγχώριου και του παγκόσμιου τραπεζικού συστήματος στην πορεία του χρόνου. Έπειτα αναφέρεται η πορεία της ελληνικής οικονομίας από τη σύσταση του ελληνικού κράτους το 1830 έως και σήμερα. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται λεπτομερώς το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, οι τράπεζες που το αποτελούν καθώς και ο θεσμικός φορέας επιτήρησης του συστήματος, η Τράπεζα της Ελλάδος.

Η επιτροπή της Βασιλείας, είναι το βασικό νομοθετικό πλαίσιο που θεσπίζει τη λειτουργία του τραπεζικού συστήματος σε εθνικό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο. Η εξέλιξη του (Βασιλεία I, Βασιλεία II, Βασιλεία III) προσπαθεί να είναι συνυφασμένη με την εξέλιξη των απαιτήσεων της παγκόσμιας οικονομίας.

Ο ελληνικός τραπεζικός τομέας αποτελείται ουσιαστικά από τέσσερις μεγάλες τράπεζες και τα οικονομικά τους στοιχεία σε βάθος 5ετίας (αναλογιζόμενοι την κρισιμότητα της 5ετίας που πέρασε) είναι πολύ σημαντικά για την οικονομική ζωή του τόπου.

Επιπλέον, ζούμε σε μια χώρα της οποίας το Χρηματιστήριο έχει έναν απόλυτα τραπεζοκεντρικό χαρακτήρα. Η πορεία των ελληνικών τραπεζών είναι άμεσα συνδεδεμένη με την εξέλιξη της χρηματαγοράς της χώρας, ενώ η συνολική τους κεφαλαιοποίηση επηρεάζει σε πολύ μεγάλο βαθμό τη συνολική κεφαλαιοποίηση του χρηματιστηρίου.

Έπειτα, η συμβολή του τραπεζικού συστήματος της χώρας δεν περιορίζεται εκεί. Οι τραπεζικοί οργανισμοί βοηθούν στη χρηματοδότηση διαφόρων τομέων της οικονομίας με ποικίλους τρόπους. Προκειμένου όμως να γίνει αξιολόγηση των επιχειρήσεων που «αξίζει» να χρηματοδοτηθούν έτσι ώστε και πραγματική ανάπτυξη να υπάρχει, αλλά και οι τράπεζες να μη βρεθούν εκτεθειμένες, πρέπει να ορισθεί ένα πλαίσιο στον αχανή ορισμό της οικονομικής δραστηριότητας. Σε αυτό βοηθούν οι αριθμοδείκτες των επιχειρήσεων και βάσει αυτών γίνεται η θεωρητικά ορθότερη αξιολόγηση τους από τα τραπεζικά ιδρύματα.

Οι τράπεζες δεν επικεντρώνουν την χρηματοδότηση σ' έναν τομέα της οικονομίας, αλλά δημιουργούν ειδικά προγράμματα για όσους περισσότερους κλάδους κρίνουν εκείνες άξιους να χρηματοδοτηθούν. Έτσι παρατηρούμε διαφοροποιήσεις στα προγράμματα που αφορούν τις

Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ), τις καινοτόμες επιχειρήσεις, την πράσινη ανάπτυξη, τις ναυτιλιακές επιχειρήσεις, ή τις τουριστικές μονάδες.

Τέλος, η εξέλιξη της τεχνολογίας έχει κάνει τους τραπεζικούς οργανισμούς να αλλάξουν τον τρόπο λειτουργίας τους και να εκσυγχρονίσουν τα συστήματά τους. Η ηλεκτρονική τραπεζική, η συναλλαγή δηλαδή μεταξύ τράπεζας και πελάτη (είτε ιδιώτη, είτε επιχείρησης) έχει αναπτυχθεί πολύ τα τελευταία χρόνια, δημιουργώντας νέες σταθερές στις τραπεζικές εργασίες.

ABSTRACT

In the following paper, there is an attempt of writing down, as detailed as possible, of the Greek Banking Sector and his influence in the Greek Economy. Firstly, we must mention the Chronology of the Banking Sector, starting in a national level and moving on the global banking sector. Besides, there is the Greek Economy itself that needs to be presented, starting from the establishment of the Hellenic Republic in the 1830, till today. Next, the Greek Banking Sector needs to be presented detailed: The banks that constitute the Sector (Commercial and Cooperative Banks), as well as, the Bank of Greece, the current surveillance organization.

The Committee of Basel is the basic, legislative framework that sets the limits in the operation of the World Banking Sector. Its development (Basel I, Basel II and Basel III) tries to be connected with the development of the world's Economy requirements.

The Greek Banking Sector consists of four big commercial banks and their financial data in a 5-year depth are very important for the Greek Economy.

We live in a country, where the stock exchange is totally depended from the banking sector. It wouldn't be an exaggeration to call the Greek Stock Exchange Market, a "Bank-Depended" market. The development of the Greek Banks is totally connected with the development of the stock market itself. The capitalization of the stock market is depended heavily on the capitalization of the Banking Sector.

Besides the contribution of the banking sector in the Greek economy is more than that. The commercial banks finance a lot of sectors of our economy. In order to evaluate, in the most accurate way, the organizations that want to be financed, there has to be a study of their current financial situation, and a prediction of their future one. That's where the ratios contribute.

Commercial banks don't focus on just one or two sectors of the Greek Economy in order to provide finance. Their target is to make variable programs, depending on the particularities of the current sector. That's why we can separate different programs on small companies, innovative startups, "green growth", shipping companies and the tourism sector companies.

Finally, the evolution of technology makes the banks change their whole operational system. The development of e-banking has now created new standards in the way, banks service their customers (Private Banking and Companies).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Ιστορική αναδρομή στο παγκόσμιο τραπεζικό σύστημα

Εάν θέλουμε να δώσουμε έναν πολύ απλό (εως απλοϊκό) ορισμό στον όρο «Τράπεζα» αυτός θα μπορούσε να είναι: Η συλλογή χρημάτων με τη μορφή καταθέσεων και εν συνεχεία η ο δανεισμός τους, έναντι συγκεκριμένης αμοιβής (τόκος). Γενικά δηλαδή οι τράπεζες έχουν έναν διαμεσολαβητικό χαρακτήρα. Συλλέγουν τα χρήματα από πλεονασματικές οικονομικές μονάδες (καταθέσεις) και εν συνεχεία τα αποδίδουν έναντι αμοιβής σε ελλειμματικές οικονομικές μονάδες (δανεισμός). Ιστορικά μπορούμε να δεχτούμε ότι οι πρώτοι οργανισμοί που είχαν τον άτυπο ρόλο των τραπεζών, είναι οι πλούσιες οικογένειες κυρίως της Ιταλίας, που λόγω της μεγάλης ανάπτυξης του εμπορίου, είχαν ένα μεγάλο απόθεμα σε ρευστό το οποίο μπορούσαν να δανείσουν έναντι τόκου σε άλλους. Είτε εντός της χώρας, είτε ακόμα και εκτός αυτής, δημιουργώντας ουσιαστικά τον πρώτο διεθνή τραπεζικό οργανισμό.

Εάν θέλουμε να βρούμε ένα σημείο στην Ιστορία το οποίο αποτέλεσε την αφετηρία της ανάπτυξης και της εξέλιξης του τραπεζικού συστήματος παγκοσμίως, τότε πρέπει να πάμε στον 16^ο αιώνα και τη Βιομηχανική Επανάσταση. Η ανάγκη που δημιουργήθηκε για μαζική παραγωγή (και ταυτόχρονα μαζική κατανάλωση) για μεγάλη ποικιλία αγαθών τοποθέτησε το τραπεζικό σύστημα στο κέντρο των ραγδαίων εξελίξεων της εποχής. Έτσι, η δημιουργία μεγάλων τραπεζικών κέντρων, παρατηρήθηκε σε περιοχές της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης (Μ. Βρετανία, Γερμανία, Βέλγιο κλπ), δηλαδή εκεί όπου η βιομηχανική επανάσταση είχε τη μεγαλύτερη επιρροή.

Τον 17^ο αιώνα, παρατηρούμε τη δημιουργία των δυο πρώτων μεγάλων τραπεζικών οργανισμών. Το 1674 ιδρύθηκε η Τράπεζα της Σουηδίας, ενώ λίγα χρόνια αργότερα, το 1694 ιδρύθηκε η Τράπεζα της Αγγλίας (Bank of England). Αυτές οι δυο τράπεζες, ήταν οι πρώτες στην ιστορία που είχαν το προνόμιο έκδοσης χρήματος (μονοπωλιακή μορφή) καθιστώντας τις, ρυθμιστές στις εξελίξεις της εποχής. Το γεγονός αυτό αποτελεί ορόσημο στην ιστορία του τραπεζικού συστήματος, αφού αυτό ήταν που έδωσε τη δυνατότητα στις Κεντρικές Τράπεζες κάθε χώρας να τυπώνουν χρήμα και να έχουν τον ουσιαστικό έλεγχο της νομισματικής πολιτικής.

Πηγαίνοντας αρκετά αργότερα, στον 20^ο αιώνα, παρατηρούμε ότι παγκόσμιο τραπεζικό κέντρο γίνεται το Λονδίνο. Σε έναν αιώνα με τεράστια σημασία γεγονότα (Δυο παγκόσμιοι πόλεμοι, οικονομικό κραχ (1929), πετρελαϊκές κρίσεις, κλπ) οι τράπεζες είχαν τη δυνατότητα να διαδραματίσουν έναν πολύ σημαντικό ρόλο. Στη Μ. Βρετανία, δημιουργήθηκαν ευκαιρίες για

αλματώδη ανάπτυξη όσον αφορά τον τραπεζικό τομέα. Οι ευκαιρίες αυτές οφείλονταν κυρίως στο ότι (α) η εξειδίκευση των Βρετανών τραπεζιτών ήταν μεγάλη (το μεγάλο μέγεθος της Βρετανικής Αυτοκρατορίας που δημιούργησαν οι πολλές αποικίες έκανε επιτακτική την ανάγκη ανάπτυξης νέων τραπεζικών προϊόντων) και (β) η βρετανική λίρα, όντας το πιο διαδομένο και αποδεκτό μέσο πληρωμής, μείωσε σε μεγάλο βαθμό τα έξοδα των Βρετανικών τραπεζών.

Μετά το τέλος των δυο παγκοσμίων πολέμων, και λόγω της αυξημένης ανάγκης για επενδύσεις (στη λογική της μεταπολεμικής ανασυγκρότησης αλλά και της κυριαρχικής επιθυμίας των μεγάλων υπερδυνάμεων), οι τράπεζες επικεντρώθηκαν στο να συλλέγουν ρευστότητα μέσω καταθέσεων και να χορηγούν όσο το δυνατόν περισσότερα δάνεια, είτε για ιδιωτικές, είτε για δημόσιες επενδύσεις. Με την πάροδο του χρόνου, και με την εξέλιξη της οικονομικής επιστήμης και της τεχνολογίας, οι τραπεζικοί οργανισμοί απέκτησαν την δυνατότητα να δημιουργούν ολοένα και πιο σύνθετα προϊόντα, με σκοπό (α) να προσελκύσουν νέους πελάτες (β) να ικανοποιήσουν ακόμα και τις πιο απαιτητικές ανάγκες των πελατών αυτών.

1.2 Ιστορική αναδρομή στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα

Μιλώντας συγκεκριμένα για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, η πρώτη ελληνική τράπεζα δημιουργήθηκε αμέσως μετά τη σύσταση του Ελληνικού Κράτους, το 1828, υπό την επωνυμία «Εθνική Χρηματιστηριακή Τράπεζα». Η τράπεζα αυτή είχε περιορισμένα δικαιώματα και λειτουργίες, η βασική εκ των οποίων ήταν η έκδοση έντοκων ομολόγων. Η Εθνική Χρηματιστηριακή Τράπεζα σταμάτησε τη λειτουργία της το 1835.

Εάν θέλουμε να αναζητήσουμε τη δημιουργία της πρώτης ουσιαστικής τράπεζας επί ελληνικού εδάφους, θα πρέπει να πάμε στο 1839 και την Ιονική Τράπεζα. Τα Ιόνια Νησιά την περίοδο εκείνη τελούσαν υπό Βρετανική κατοχή, οπότε το γεγονός ότι η πρώτη Ελληνική Τράπεζα δημιουργήθηκε εκεί μόνο τυχαίο δεν ήταν (Θυμίζουμε ότι οι Άγγλοι κατά τον 19^ο και κυρίως τον 20^ο αιώνα ήταν κυρίαρχοι στον τραπεζικό τομέα). Στην Ιονική Τράπεζα μάλιστα, παραχωρήθηκε το εκδοτικό προνόμιο από το 1864 ως το 1920. Βέβαια εν συνεχεία και άλλες τράπεζες στον ελληνικό χώρο απέκτησαν το εκδοτικό προνόμιο όπως, η Τράπεζα Ηπείρου – Θεσσαλίας το 1881 και η Τράπεζα Κρήτης το 1889.

Ψάχνοντας ένα «έτος - ορόσημο» στην ιστορία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, πιθανότατα θα σταματούσαμε στο 1841. Τη χρονιά δηλαδή που δημιουργήθηκε η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, έχοντας το εκδοτικό προνόμιο, δε σταμάτησε εκεί τη

λειτουργία της και επεκτάθηκε στη χορήγηση δανείων σε ελληνικές επιχειρήσεις που επιθυμούσαν να χρηματοδοτηθούν. Με το πέρασμα του χρόνου άρχισαν να ιδρύονται ολοένα και περισσότερες τράπεζες που είχαν ως κύριο σκοπό τη χρηματοδότηση των ελληνικών επιχειρήσεων με τη μορφή δανείων. Οι συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες στον ελληνικό χώρο, δημιούργησαν ένα πολλές φορές «αφιλόξενο» περιβάλλον για πολλές από τις τράπεζες αυτές, έχοντας ως αποτέλεσμα είτε τη συγχώνευση αρκετών από αυτών, είτε τη διακοπή της λειτουργίας τους.

Το περιβάλλον αυτό λοιπόν, σε συνδυασμό με την έλλειψη ενός ρυθμιστικού πλαισίου που θα βοηθούσε στην ομαλή λειτουργία του τραπεζικού συστήματος οδήγησε στην δημιουργία της «Τράπεζας της Ελλάδος» το 1928. Η Τράπεζα της Ελλάδος αποτέλεσε το ρυθμιστή του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, δημιουργώντας τους κανόνες γύρω από τους οποίους θα πραγματοποιούνταν οι λειτουργίες των τραπεζών. Βέβαια, η «ανώμαλη» περίοδος από το 1930 ως και τα μέσα της δεκαετίας του 1970 (αποτέλεσμα των δυο παγκοσμίων πολέμων, του εμφυλίου και της δικτατορίας), έκαναν τα χρόνια μετά το 1980 εκείνα κατά τα οποία η Τράπεζα της Ελλάδος πήρε ουσιαστικά μέτρα εκσυγχρονισμού του τραπεζικού συστήματος. Από το 1984 περίπου και μετά, η Τράπεζα της Ελλάδος ξεκίνησε να λαμβάνει μέτρα σχετικά με την (α) απλοποίηση των πιστωτικών κανόνων, (β) τη διευκόλυνση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που αποτελούσαν τη «ραχοκοκαλιά» της ελληνικής οικονομικής δραστηριότητας ως προς τη χρηματοδότηση τους και (γ) τη δημιουργία ευθυνών στις τράπεζες σχετικά με τη χρηματοδότηση που παρείχαν.

Την επόμενη χρονιά, το 1985, η Τράπεζα της Ελλάδος αποφάσισε τη θέσπιση ενός πολύ σημαντικού μέτρου που στόχευε στην ομαλοποίηση της λειτουργίας των τραπεζών. Αυτό το μέτρο ήταν το κατώτατο επιτόκιο βραχυπρόθεσμου δανεισμού το οποίο θα ήταν ίσο με το επιτόκιο κατάθεσης ταμειυτηρίου προσαυξημένο κατά μια μονάδα. Παράλληλα άρθηκαν πολλοί περιορισμοί σχετικά με τη χρηματοδότηση των εμπορικών επιχειρήσεων. Έως τα τέλη της δεκαετίας του '80, η Τράπεζα της Ελλάδος προέβη στη θέσπιση πολλών και διαφόρων μέτρων που ως σκοπό είχαν τον εκσυγχρονισμό και την διακοπή της «δυσκαμψίας» του τραπεζικού συστήματος.

Τη δεκαετία του '90, μπορούμε να πούμε ότι η προσπάθεια αυτή έφτασε στην κορύφωση της. Μέτρα όπως

- η διακοπή της υποχρέωσης των τραπεζών να αγοράζουν έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου
- η θέσπιση νόμων που εκμηδένιζαν τις διοικητικές παρεμβάσεις, όπως η ρύθμιση του επιτοκίου στις καταθέσεις ταμειυτηρίου

- η δυνατότητα των τραπεζών να χρηματοδοτούν οποιονδήποτε κλάδο της οικονομίας εκείνες επιθυμούν, χωρίς περιορισμούς

έκαναν τον τραπεζικό τομέα να αποκτήσει μεγάλη ευελιξία, να εκσυγχρονιστεί και να περάσει σε ένα νέο πολλά υποσχόμενο στάδιο.

Στις αρχές του 2000, η ένταξη της χώρας στην Ευρωζώνη και η θέσπιση του Ευρώ αντί της δραχμής ως εθνικού νομίσματος, έκανε τον τραπεζικό τομέα (όπως και τους περισσότερους τομείς της εθνικής οικονομίας) να περάσει σε μια τελείως νέα διάσταση. Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα είχε φτάσει πολύ κοντά σ' εκείνα των μεγάλων χωρών, ενώ το κόστος χρηματοδότησης των τραπεζών, λόγω του κοινού νομίσματος, έχει φτάσει στα μικρότερα ιστορικά επίπεδα. Παρόλα αυτά, εξαιτίας του νέου πολύ μεγαλύτερου ανταγωνισμού στην κεφαλαιαγορά, οι τράπεζες ουσιαστικά αναγκάστηκαν να αναζητήσουν νέες λειτουργίες που θα τους αποφέρουν κέρδη (ασφαλιστικός τομέας, χρηματιστηριακός τομέας, κλπ)

1.3 Ιστορική αναδρομή της Ελληνικής Οικονομίας

Η Ελλάδα είναι μια μικρή μεσογειακή χώρα που ιδρύθηκε ως αυτοτελές κράτος με το όνομα «Βασίλειο της Ελλάδος» το 1828 με τη συνθήκη του Λονδίνου. Τα όρια της έφταναν ως τον Όλυμπο (περιελάμβανε τις Κυκλάδες, την Πελοπόννησο και μέρος της Στερεάς Ελλάδας) αλλά είχε αρχίσει να δέχεται εξωτερικά δάνεια από το 1824. Κύριοι χρηματοδότες της ελληνικής οικονομίας τότε, ήταν οι αγγλικές τράπεζες, οι οποίες ουσιαστικά χρηματοδότησαν τον ένοπλο αγώνα για την απελευθέρωση από την οθωμανική αυτοκρατορία. Το έτος 1826, η κυβέρνηση θα κηρύξει την πρώτη πτώχευση - χρεοκοπία.

Ο Ιωάννης Καποδίστριας εστίασε προσπάθησε να οργανώσει θεσμικά το νεοσύστατο κράτος. Προσπάθησε να δημιουργήσει καιρούς και σημαντικούς οργανισμούς οι οποίοι από την πρώτη στιγμή θα βοηθούσαν στην οργάνωση του κράτος, νομισματικά και διοικητικά. Ίδρυσε Νομισματοκοπείο στην Αίγινα και καθιέρωσε τον φοίνικα ως εθνικό νόμισμα, αντικαθιστώντας το Τουρκικό γρόσι. Στο πρόβλημα της διανομής της εθνικής γης ο Καποδίστριας δεν κατάφερε να βρει λύση, κρατώντας δεσμευμένα πολλά (έως και εκατομμύρια) στρέμματα γης. Σημαντική ήταν και η συμβολή του στο εμπόριο, με την παραχώρηση δανείων στους νησιώτες για την αγορά πλοίων και κατασκευάζοντας ναυπηγεία στον Πόρο και το Ναύπλιο.

Κατά την περίοδο της βασιλείας του Όθωνα (1832-1862) η οικονομία της χώρας ήταν κατά κύριο λόγο αγροτική. Ο δευτερογενής τομέας της οικονομίας είχε πολύ αργή έως και ανύπαρκτη ανάπτυξη. Οι άσχημες διεθνείς σχέσεις με τις δυνάμεις της Ευρώπης και των γειτονικών χωρών, η αναξιοπιστία της διεθνώς, η πολιτική αστάθεια και η ανασφάλεια στην ύπαιθρο ήταν οι κύριοι λόγοι για την δυσμενή αυτή κατάσταση. Η πρώτη νομισματική μεταρρύθμιση γίνεται λίγο μετά τον διορισμό του Όθωνα ως βασιλιά της Ελλάδας και την άφιξη του στο Ναύπλιο στις 25 Ιανουαρίου 1833. Με Βασιλικό διάταγμα της 8ης Φεβρουαρίου 1833 «περί ρυθμίσεως του νομισματικού συστήματος», αντικαθίσταται ο φοίνικας με την δραχμή. Η νέα νομισματική μονάδα του σύγχρονου Ελληνικού κράτους η υποδιαιρείται σε 100 λεπτά.¹

Την περίοδο της βασιλείας του Όθωνα, αποκτήθηκε ένα μεγάλο δάνειο αξίας 60 εκ. φράγκων με σκοπό την ανάπτυξη της οικονομίας (διάφοροι ιστορικοί κατακρίνουν το πώς τελικά χρησιμοποιήθηκαν τα χρήματα), το οποίο και εγγυήθηκαν οι Τρεις Μεγάλες Δυνάμεις (Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία). Η Ρωσία απαίτησε, για πολιτικούς λόγους, άμεση καταβολή των τοκοχρεολυσίων των πρώτων 2 δόσεων του 1833 και την επιστροφή των προκαταβολών της 3ης δόσης. Με αυτά συμφώνησαν και οι υπόλοιπες δυνάμεις (Αγγλία, Γαλλία). Ο Όθωνας αναγκάστηκε να καταφύγει σε αντιλαϊκά μέτρα, σταμάτησε την εκτέλεση έργων, ανέστειλε την καταβολή μισθών και απέλυσε πολλούς. Το έτος 1843 είχαμε την δεύτερη πτώχευση – χρεοκοπία.²

Το 1857, η Αγγλία, η Γαλλία και η Ρωσία όρισαν την Διεθνή Οικονομική Εξεταστική Επιτροπή για να γνωμοδοτήσει για μέτρα που μπορούσε να λάβει η τότε κυβέρνηση για την αποπληρωμή του δανείου που πήρε η Ελλάδα το 1833. Η επιτροπή μελέτησε τις οικονομικές δυνατότητες της χώρας και καταστάλλαξε σ' ένα συγκεκριμένο ποσό, το οποίο θα μπορούσε να αποπληρώνει η χώρα ανά έτος, ενώ θα γίνονταν και ετήσια αξιολόγηση για τυχόν αυξομειώσεις στο ποσό αυτό. Το αρχικό συμφωνηθέν χρηματικό ποσό ήταν τα 900.000 γαλλικά φράγκα. Η Ελλάδα πλήρωσε το 1860 και μετά χρεοκόπησε -σταμάτησε πάλι τις πληρωμές- για τρία ακόμη χρόνια (1861-1862-1863), ενώ προχώρησε σε νέα συμφωνία αναδιάρθρωσης - αποπληρωμής του χρέους το 1864.

Μετά το 1880 την διακυβέρνηση της χώρας ανέλαβε κυρίως ο Χαρίλαος Τρικούπης. Ο Τρικούπης μείωσε τον αριθμό των βουλευτών σε 150 συνενώνοντας παλιές επαρχίες, μειώνοντας το κόστος της διοίκησης. Θέσπισε αυστηρά κριτήρια επιλογής τους, για να υπάρχει ανεξαρτησία της κρατικής γραφειοκρατίας από τις κυβερνητικές αλλαγές. Επέβαλλε φόρους σε αγαθά όπως ο

¹Οικονομική Ιστορία του Ελληνικού Κράτους, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, 2011

²Μαρία – Χριστίνα Χατζηγιάννου, «Το προπατορικό χρέος: Τα δάνεια της εθνικής ανεξαρτησίας της Ελλάδας», Εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2013

καπνός και το κρασί, ενώ για τη χρηματοδότηση των δημοσίων έργων που αποφάσιζε πως θα πραγματοποιούνταν, σύναπτε δάνεια. Επέβαλε και φόρο επί των οικοδομών. Στα έργα τα οποία έκανε εντάσσονται η ίδρυση τεχνικών σχολών, η κατασκευή σιδηροδρομικού και οδικού δικτύου, η αποξήρανση της λίμνης Κωπαΐδας, η διάνοιξη της διώρυγας της Κορίνθου. Όλα αυτά είχαν ως στόχο την εκβιομηχάνιση της χώρας.³

Το 1893 ο Χαρίλαος Τρικούπης, κήρυξε την τρίτη πτώχευση λέγοντας την περίφημη πλέον φράση «Δυστυχώς επτωχεύσαμεν. Η νέα πτώχευση του ελληνικού κράτους, η 3^η κατά σειρά από την ανακύρηξη της ανεξαρτησίας μετά την Τουρκική κατοχή, καταβαράθρωσε την ελληνική δραχμή και οδήγησε εκ νέου στον μαρασμό την ελληνική οικονομία. Η κρίση προσπάθησε να αντιμετωπιστεί με την υποτίμηση της δραχμής. Η πτώχευση οφείλεται σύμφωνα με μερικές απόψεις στην απροθυμία δανειοδότησης.⁴

Μετά το θάνατο του Χαριλάου Τρικούπη ακολούθησε ο καταστροφικός ελληνοτουρκικός πόλεμος του 1897. Η κατάσταση για την Ελλάδα γινόταν όλο και πιο συγκεκριμένη, εξαιτίας των αντικρουόμενων συμφερόντων των μεγάλων δυνάμεων και των πιέσεων που ασκούσαν οι ομολογιούχοι. Η Ελλάδα βγήκε από τον πόλεμο νικημένη και ταπεινωμένη, καθώς της επιβλήθηκε πολεμική αποζημίωση και Διεθνής Οικονομικός Έλεγχος. Μάλιστα, για να εξασφαλισθούν οι δανειστές ότι θα εισπράξουν πίσω τα χρήματά τους, επέβαλαν μεταξύ των όρων την κατ' ευθείαν εισπράξη των κερδών από τρία βασικά προϊόντα το πετρέλαιο, τα σπύρτα και τα τραπουλόχαρτα, τα οποία όπως διακινούσε μόνον το Ελληνικό Μονοπώλιο.

Από το 1924 μέχρι το 1928 μια νέα κρίση θα χτυπήσει τον κοινοβουλευτισμό. Ωστόσο, εμποδίστηκε η κοινοβουλευτική δημοκρατία, ενώ σταδιακά αναπτύχθηκε πολιτική ομαλότητα με το σχηματισμό συγκυβερνήσεων. Η εποχή του Μεσοπολέμου μέχρι τη διεθνή οικονομική κρίση (1922-1932) ήταν μια περίοδος σταδιακής ανόρθωσης της ελληνικής οικονομίας με ίδρυση βιοτεχνιών και βιομηχανιών αλλά και μεγάλων δημόσιων έργων όπως το φράγμα της λίμνης Μαραθώνα. Η δραχμή σταθεροποιήθηκε ενώ η αξία της είχε πέσει στο ένα δέκατο πέμπτο της προπολεμικής αξίας. Αναπτύχθηκε η εμπορική κίνηση, ενώ βελτιωνόταν και η βιομηχανία.

Με τη Μικρασιατική καταστροφή του 1922 ο πληθυσμός της Ελλάδας αυξάνεται με πολλούς πρόσφυγες. Η νέα κυβέρνηση έχει δώσει βάρος στην αύξηση της φορολογίας με σκοπό να συγκεντρώσει μεγαλύτερο αριθμό εσόδων για την ικανοποίηση των αναγκών του ολοένα και

³ Προσπαθειες για τον εκσυγχρονισμό της ελλαδας». ιστορία του νεότερου και του σύγχρονου κόσμου, Βιβλίο ιστορίας Γ' Τάξη Ενιαίου Λυκείου, 2008

⁴<http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/oikodelt199907.pdf>, Κυριακή 27 Μαρτίου 2016, 19:16

αυξανόμενου πληθυσμού της ελληνικής επικράτειας⁵. Η παγκόσμια οικονομική κρίση του 1929 χτύπησε και την Ελλάδα. Η φορολογία αυξήθηκε και λήφθηκαν έκτακτα οικονομικά μέτρα. Έτσι το 1932 κηρύχθηκε η τέταρτη πτώχευση-χρεοκοπία.⁶ Η εξάρτηση της Ελλάδας από ξένα κεφάλαια την έκανε ευάλωτη σε διεθνείς οικονομικές και πολιτικές συγκυρίες. Εκείνη την περίοδο το 60-70% των εξαγωγών αποτελούσαν η σταφίδα και ο καπνός. Ειδικότερα, η εξαγωγή καπνού ήταν η σημαντικότερη πηγή εσόδων στις εξαγωγές και τη φορολογία, ενώ η καλλιέργειά του γίνεται στη βόρεια Ελλάδα. Στα τέλη της δεκαετίας του 1920 έως και το 1935 περίπου τα έσοδα από τις εξαγωγές μειώθηκαν αρκετά...Μπορούμε να υπολογίσουμε ότι κατά την πενταετία αυτή τα έσοδα μειώθηκαν έως και 50% .Λόγω της οικονομικής κρίσης το εμπόριο παρήκμασε αρκετά, ενώ η υποτίμηση του νομίσματος και η χαμηλή αγοραστική δύναμη παρέσυρε τη βιομηχανία και τη ναυτιλία. Εκείνη την περίοδο υπήρχε σοβαρή αναντιστοιχία στους οικονομικούς δείκτες και τους μισθούς των εργαζομένων προκαλώντας κοινωνικές αναταραχές. Τότε λήφθηκαν σοβαρά μέτρα κοινωνικής ασφάλισης, όπως η ίδρυση του ΙΚΑ το 1937, με σκοπό να μειωθεί η κοινωνική αντίδραση.

Κατά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, η Ελλάδα κατακτήθηκε από τη Γερμανία· ένα από τα επακόλουθα της κατοχής ήταν η καταστροφή των παραγωγικών δομών της. Οι πόροι της Ελλάδας δέχονταν υπερεκμετάλλευση. Σημαντικά εγχειροβελτιωτικά έργα, όπως γέφυρες, καταστράφηκαν είτε από τους Γερμανούς ή από αντιστασιακές ενέργειες. Ο χρυσός της Τράπεζας της Ελλάδας, μετά από μεγάλη προσπάθεια, φυγαδεύτηκε για το εξωτερικό (Αγγλία και Βόρειο Αφρική κυρίως). Κατά την κατοχή η υποτίμηση της δραχμής ήταν καθημερινή και αισθητή ακόμα και στις πιο μικρές συναλλαγές, ακόμα και σε χρονικό διάστημα μικρότερο της μιας μέρας.⁷

Με την λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου (1944), πρώτο μέλημα της χώρας η ανασυγκρότηση της από την κατοχική καταστροφή. Το δεύτερο πρόβλημα ήταν ο Εμφύλιος Πόλεμος και το τρίτο οι υπέρογκες στρατιωτικές δαπάνες, οι μεγαλύτερες στη Δυτική Ευρώπη και που έφθαναν στο 27,5% των συνολικών εξόδων.⁸ Το τεταμένο πολιτικό και κοινωνικό κλίμα δημιούργησε δύσκολες οικονομικές συνθήκες, λόγω έλλειψης εσωτερικής ασφάλειας. Η Ελλάδα εντάχθηκε στο σχέδιο Μάρσαλ, αλλά εξαιτίας του εμφυλίου τα κονδύλια δε μπορούσαν να αποφέρουν οικονομική ανάπτυξη, ενώ ένα μέρος από αυτά χρησιμοποιήθηκε για τις ένοπλες συρράξεις. Εκτός αυτού στην Ελλάδα δόθηκε μόνον ένα μικρό μέρος από την οικονομική υποστήριξη που προέβλεπε αρχικά το σχέδιο

⁵Βασίλης Σ. Ε. Τσιγλής, «Μικρασιατική εκστρατεία και αναγκαστικό δάνειο», Εκδ. Νόβολι, Αθήνα 2010

⁶<http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/oikodelt199907.pdf>, Κυριακή 27 Μαρτίου 2016, 19:47

⁷Νίκος Χριστοδουλάκης, «Άγος Απλήρωτον», Εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2013

⁸Λευτέρης Τσουλιφίδης, «Οικονομική Ιστορία της Ελλάδας», Εκδόσεις Πανεπιστημίου της Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2003

Στη μεταπολεμική περίοδο ήταν απαραίτητο να υπάρξει αποκατάσταση των υλικών ζημιών, ύστερα οικονομική ανάπτυξη που θα είχαν ως αποτέλεσμα τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου. Τα προβλήματα από το 1944 μέχρι το 1953 θα τα αντιμετωπίσουν συνολικά 18 κυβερνήσεις που θα προχωρήσουν σε οκτώ υποτιμήσεις της δραχμής (έως και 100%), ενώ πάρθηκαν και οικονομικά μέτρα που οδήγησαν στην ανάπτυξη.⁹

Το δημόσιο χρέος συντίθεται από το προπολεμικό και το μεταπολεμικό. Το προπολεμικό, μέχρι το 1962 ήταν υπερτριπλάσιο του μεταπολεμικού. Στο προπολεμικό δημόσιο χρέος το 90% καταλάμβανε ο προπολεμικός εξωτερικός δανεισμός. Την περίοδο 1962-1967 οι ελληνικές κυβερνήσεις θα διακανονίσουν το 97% του προπολεμικού εξωτερικού δημόσιου χρέους, το οποίο μαζί με τους τόκους ανερχόταν στα 6,41 δισεκατομμύρια δραχμές.¹⁰

Η οικονομική ανάπτυξη κατά την περίοδο διακυβέρνησης Καραμανλή ήταν ραγδαία. Το 1955-1963 η Ελλάδα ήταν η δεύτερη ταχύτερα αναπτυσσόμενη χώρα στην Ευρώπη. Έγιναν μεγάλα έργα στη γεωργία, τον τουρισμό και τη βιομηχανία, ενώ βελτιώθηκε το οδικό δίκτυο. Το 1961 υπογράφηκε συμφωνία μελλοντικής σύνδεσης με την ΕΟΚ.

Τα βασικά υποστηρίγματα της Ελληνικής οικονομίας της μεταπολεμικής Ελλάδας ήταν τα λεγόμενα «τέσσερα πόδια»:

- Το ναυτιλιακό συνάλλαγμα
- Το μεταναστευτικό συνάλλαγμα
- Το όλο και αυξανόμενο τουριστικό συνάλλαγμα
- Οι εξαγωγές αγροτικών προϊόντων

Το πολιτικό τοπίο τελικά άρχισε να αποσταθεροποιείται, ενώ το 1965 ανατράπηκε αντισυνταγματικά η κυβέρνηση, ενώ το 1967 δημιουργείται η δικτατορία των συνταγματαρχών. Τα αποτελέσματα ήταν η έντονη αστυφιλία και το σταδιακό ερήμωμα της υπαίθρου, η μεγάλη ζήτηση εργατικών χεριών στις πόλεις με παράλληλη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου. Όπως στη μεταπολεμική περίοδο, έτσι και στην περίπτωση της δικτατορίας είχαμε τις γνωστές επιπλοκές με κατασπαταλήσεις κοινωνικών πόρων. Πέραν αυτού η στρατιωτική δικτατορία, με σκοπό να αποκτήσει λαϊκό έρεισμα, πέραν των ανεξέλεγκτων δανείων που χορηγούσε, τα οποία δεν εισέπραττε, προχώρησε στην κατασκευή πάρα πολλών δημόσιων

⁹Κωνσταντίνος Γ. Βγενόπουλος, «Μεταπολεμική αναπτυξιακή εμπειρία», Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2010

¹⁰ Σπύρος Μαρκέτος, «Η Ελλάδα και η οικονομική κρίση το μεσοπολέμου», Εκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 2009

έργων και απόσβεση των αγροτικών και βιομηχανικών χρεών καταναλώνοντας αρκετά ποσά από το αποθεματικό της Τράπεζας της Ελλάδος.

Η περίοδος της δικτατορίας συμπίπτει με την στροφή της ελληνικής οικονομίας από τη γεωργική παραγωγή στη βιομηχανική. Παράλληλα, επί δικτατορίας, υπήρξε εισροή ξένων κεφαλαίων και επενδύσεων, ιδίως αμερικανικών, επειδή οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής ήταν η μόνη χώρα με αξιόλογα επενδύσιμα κεφάλαια που αναγνώριζε ως νόμιμο το καθεστώς της Ελλάδας. Το 1970 σημειώθηκε ένα αξιοσημείωτο οικονομικό «στρίμωγμα» το οποίο οφειλόταν από τη μία πλευρά στη σταδιακή πτώση του οικοδομικού οργανισμού, αλλά κυρίως στο τέλος της μετανάστευσης που υπήρξε έντονη κατά τη δεκαετία του 1960. Η μετανάστευση ήταν μία λύση όχι μόνο για τους μετανάστες, αλλά και για τους απομένοντες στην πατρίδα, με συνέπεια το εθνικό εισόδημα να πρέπει πλέον να μοιράζεται ολοένα και σε περισσότερους. Ένα άλλο σημαντικό ιστορικό γεγονός της περιόδου αυτής είναι η πετρελαϊκή κρίση του 1973 λόγω του πολέμου που είχε ως αποτέλεσμα τον υπερδιπλασιασμό της τιμής των καυσίμων με επακόλουθο τη ραγδαία αύξηση όλων των τιμών προϊόντων και υπηρεσιών.

Το 1979 η Ελλάδα υπογράφει συνθήκη προσχώρησης στην ΕΟΚ. Η ένωση ολοκληρώνεται την 1η Ιανουαρίου του 1981. Σημαντική απόφαση είναι η εξίσωση των δύο φύλων στο επίπεδο των μισθών και της αναγνώρισης της δουλειάς τους. Στην δεκαετία του 1980 το κράτος ακολούθησε ένα μοντέλο «σοσιαλιστικής οικονομικής διακυβέρνησης» παρεμβαίνοντας αρκετά στην οικονομία και προχωρώντας στην εθνικοποίηση πολλών οργανισμών και περιουσιών.

Αξιοσημείωτη είναι η μεγάλη μείωση του πληθωρισμού που πέτυχαν οι κυβερνήσεις κατά την δεκαετία του 1980. Όμως το 1990 εκτινάχθηκε στο 20,4% (Μ.Ο. έτους), μεταβολή που αποδίδεται στην πολιτική αστάθεια και ακυβερνησία της χώρας και λόγω των εκλογικών συγκρούσεων την περίοδο 1989 - 1990.

Από το 1993 διογκώνεται ο δημόσιος τομέας της οικονομίας, γίνονται μαζικοί διορισμοί στο δημόσιο και διοχετεύονται χρήματα από την ΕΕ σε μη βιώσιμες ή ελλειμματικές δημόσιες ή ιδιωτικές επιχειρήσεις. Από το 2001 και μετά η Ελλάδα έγινε μέλος της Ευρωζώνης και το μέλλον της οικονομίας της άλλαξε άρδην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

2.1 Η Δομή του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος

Τράπεζα ονομάζεται μια επιχείρηση η οποία ασχολείται με χρηματικές και πιστωτικές συναλλαγές. Ανάλογα με το είδος της μπορεί να δεχτεί καταθέσεις, να χορηγήσει δάνεια, να διαχειρίζεται αξιόγραφα και να πραγματοποιεί πληρωμές για λογαριασμό του πελάτη.¹¹

Με βάση τη λειτουργία της, αλλά και τη θεσμική της θέση, οι τράπεζες διαχωρίζονται σε διάφορες κατηγορίες. Συγκεκριμένα:

- Κεντρική Τράπεζα: Είναι υπεύθυνη για τη νομισματική πολιτική ενός κράτους (ή μιας ένωσης κρατών, όπως στην περίπτωση της Ευρωζώνης). Στις αρμοδιότητες της συμπεριλαμβάνονται η διάθεση του χρήματος στην αγορά και η έκδοση του νομίσματος.
- Εμπορική Τράπεζα: Χρησιμοποιούμε τον όρο «εμπορική» για να διακρίνουμε αυτού του είδους τις τράπεζες από τις τράπεζες επενδύσεων. Η εμπορική τράπεζα αναλαμβάνει να ασχοληθεί με πελάτες, όπως είναι οι ιδιώτες, οι μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις.
- Επενδυτική Τράπεζα: Όπως φανερώνει και το όνομά της, μιλάμε για μια τράπεζα που ασχολείται με τις επενδύσεις. Δίνει εγγυητικές επιστολές για την αγορά μετοχών και χρεογράφων, ενώ είναι ο κύριος σύμβουλος επιχειρήσεων και hedgefund για εξαγορές και συγχωνεύσεις.
- Τράπεζα Κοινοτικής Ανάπτυξης: Είναι τράπεζες που παρέχουν υπηρεσίες και πιστώσεις σε μη ανεπτυγμένες χώρες.
- Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο: Ταμιευτήρια που λειτουργούν κάτω από την «αιγίδα» του ταχυδρομικού συστήματος της εκάστοτε χώρας.
- Ιδιωτική Τράπεζα: Τραπεζικά ιδρύματα, ή τμήματα τραπεζών που παρέχουν χρηματοοικονομικές, επενδυτικές, ή τραπεζικές υπηρεσίες προς πελάτες μεγάλης οικονομικής επιφάνειας. Τα προγράμματα που παρέχονται είναι ιδιαίτερα δημιουργημένα για ικανοποιήσουν αυτές τις «ευαίσθητες» μορφές πελάτων.
- Corporate Banking: Τραπεζικά ιδρύματα ή συνήθως τμήματα τραπεζών που ασχολούνται αποκλειστικά με την εξυπηρέτηση των επιχειρήσεων.
- Συνεταιριστικές Τράπεζες: Τράπεζες τοπικού χαρακτήρα με σκοπό την ενίσχυση της κοινωνίας μέσα στην οποία δραστηριοποιούνται.

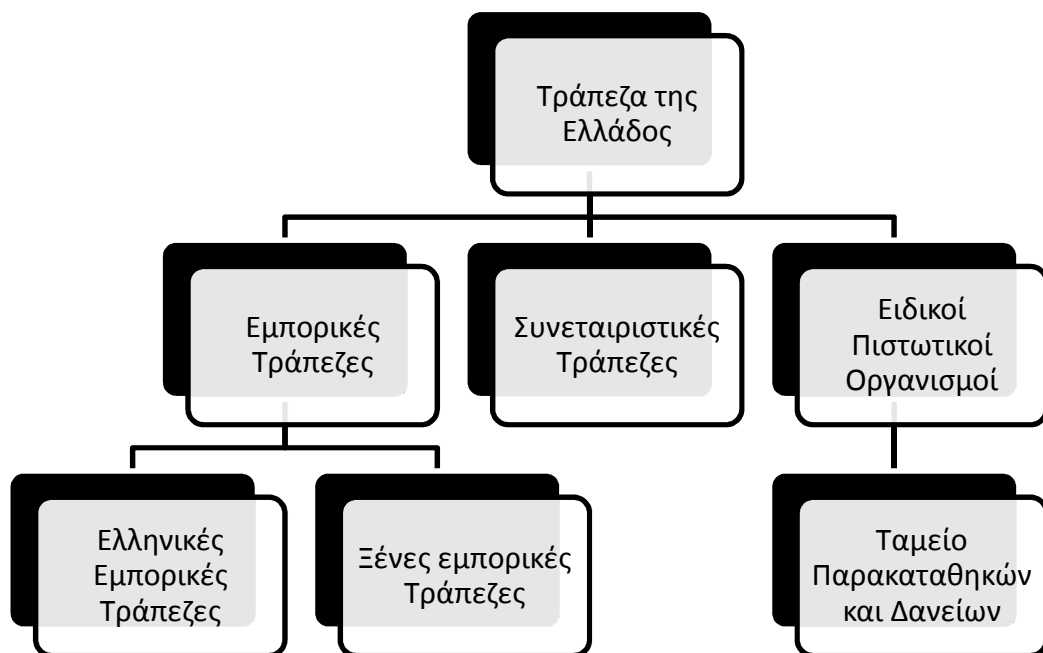
Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα με την πάροδο των χρόνων ολοκληρώνεται όλο και περισσότερο και πλησιάζει στα πρότυπα λειτουργίας των μεγάλων ευρωπαϊκών τραπεζικών συστημάτων. Οι τράπεζες σιγά-σιγά από απλές εταιρείες, έγιναν μέλη ενός ευρύτερου ομίλου ο οποίος αποκτούσε θυγατρικές σε διάφορους τομείς (ασφαλιστικές εταιρείες, χρηματιστηριακές

¹¹Σπυρίδων Κοττώρης, Σύγχρονες τραπεζικές συναλλαγές, Εκπαιδευτικό Υλικό για τα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης,

εταιρείες, εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων) εταιρείες δηλαδή του ευρύτερου χρηματοοικονομικού τομέα.

Έτσι δημιουργήθηκαν όμιλοι εταιρειών με «ναυαρχίδες» τους τραπεζικούς οργανισμούς οι οποίοι συγκέντρωσαν πραγματικά μεγάλη εξουσία στα ευρύτερα πλαίσια της ελληνικής οικονομίας, σε σημείο τέτοιο ώστε να μπορούν να διαμορφώνουν τα πλαίσια της οικονομικής πολιτικής του κράτους.

Με όλα αυτά δεδομένα, κρίνεται απαραίτητη η ύπαρξη ενός φορέα ο οποίος θα ελέγχει για λογαριασμό του κράτους τους τραπεζικούς οργανισμούς και θα δημιουργεί κανόνες για την εύρυθμη λειτουργία τους εντός συγκεκριμένων πλαισίων που θα διαμορφώνονται από τις εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές. Αυτός ο οργανισμός είναι η Τράπεζα της Ελλάδος:

Πηγή: www.bankofgreece.gr

Τα τελευταία χρόνια, με κύρια αιτία την παγκόσμια οικονομική κρίση που είχε ιδιαίτερα μεγάλο αντίκτυπο στην ελληνική οικονομία, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα έχει υποστεί σημαντικές αλλαγές ως προς τη δομή του. Κυρίως τον αριθμό των τραπεζών που υπάρχουν, καθώς πολλές τράπεζες είτε εξαγοράστηκαν, είτε συγχωνεύτηκαν.

Σήμερα, εν έτη 2015, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα αποτελείται από:

- Εννιά (9) πιστωτικά ιδρύματα με έδρα την Ελλάδα
- Δέκα (10) συνεταιριστικές τράπεζες με έδρα στην Ελλάδα

- Δεκαεπτά (17) υποκαταστήματα τραπεζών με έδρα σε κράτος μέλος της ευρωπαϊκής ένωσης που λειτουργούν με «κοινοτικό διαβατήριο»
- Τέσσερα (4) υποκαταστήματα τραπεζών με έδρα σε χώρα εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αναλυτικότερα:

Στον πρώτο πίνακα (2.1) παρατίθενται ονομαστικά τα πιστωτικά ιδρύματα με έδρα την Ελλάδα. Αξίζει να σημειώσουμε ότι το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων έχει εξαιρεθεί από την εφαρμογή του Νόμου 4261/2014 (Πρόσβαση **στη δραστηριότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων και προληπτική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων**):

Πίνακας 2.1 – Πιστωτικά ιδρύματα με έδρα την Ελλάδα	
α/α	Τίτλος
1	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
2	ΆΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε
3	ΑΤΤΙΣΑΒΑΝΚΑΝΩΝΥΜΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
4	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε
5	ΤΡΑΠΕΖΑ EURO BANK ERGASIAS Α.Ε
6	ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε
7	ΑΕΓΕΑΝ ΒΑΛΤΙΚ ΒΑΝΚ Α.Τ.Ε
8	ΚΡΕΔΙΚΟΜ ΚΟΝΣΟΥΜΕΡ ΦΙΝΑΝΣΕ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε
9	ΤΑΜΕΙΟ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΩΝ

Πηγή: <http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/SupervisedInstitutions/default.aspx>

Στον επόμενο πίνακα (2.2) παρατίθενται ονομαστικά τα συνεταιριστικά πιστωτικά ιδρύματα:

Πίνακας 2.2 – Συνεταιριστικά πιστωτικά ιδρύματα με έδρα την Ελλάδα	
α/α	Τίτλος
1	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΧΑΝΙΩΝ ΣΥΝ.Π.Ε.
2	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΗΠΕΙΡΟΥ ΣΥΝ.Π.Ε.
3	ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΣΥΝ.Π.Ε.
4	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Ν. ΉΒΡΟΥ ΣΥΝ.Π.Ε.
5	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε.
6	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε.
7	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΣΥΝ.Π.Ε.
8	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΙΕΡΙΑΣ – ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΠΙΣΤΗ ΣΥΝ.Π.Ε.
9	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΡΑΜΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε.
10	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΣΕΡΡΩΝ ΣΥΝ.Π.Ε.

Πηγή: <http://www.este.gr/index.asp>

Εν συνεχεία, στον πίνακα που ακολουθεί (2.3) αναφέρουμε ονομαστικά τα υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων που εδρεύουν σε χώρες εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπάγονται στο καθεστώς αμοιβαίας αναγνώρισης και εποπτεύονται από τις αρμόδιες αρχές του κράτους-μέλους καταγωγής των πιστωτικών ιδρυμάτων:

Πίνακας 2.3 - Υποκαταστήματα Πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα σε χώρα της Ε.Ε	
α/α	Τίτλος
1	BNP PARIBAS SECURITIES SERVICES
2	FGA BANK GmbH-
3	UNION DE CREDITOS INMOBILIARIOS S.A
4	GMAC BANK GmbH
5	FCE BANK. Plc
6	THE ROYAL BANK OF SCOTLAND PLC
7	HSBC BANK PLC
8	UNICREDIT BANK A.G
9	ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ
10	CITIBANK INTERNATIONAL LIMITED
11	VOLKSWAGEN BANK GmbH
12	BMW AUSTRIA BANK GmbH
13	MERCEDES-BENZ BANK POLSKA SA
14	DEUTSCHE BANK AG
15	CREDIT SUISSE (LUXEMBOURG) SA
16	FIMBANK PLC
17	HSH NORDBANK

Πηγή: <http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/SupervisedInstitutions/default.aspx>

Τέλος, γίνεται παρατίθενται ονομαστικά στον παρακάτω πίνακα (2.4) τα υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων που εδρεύουν σε χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα συγκεκριμένα υποκαταστήματα εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος καθώς δεν υπάγονται στο καθεστώς της αμοιβαίας αναγνώρισης:

Πίνακας 2.4 - Υποκαταστήματα Πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα σε χώρα εκτός Ε.Ε	
α/α	Τίτλος
1	BANK SADERAT IRAN
2	BANK OF AMERICA N.A
3	KEDR OPEN JOINT – STOCK COMPANY COMMERCIAL BANK
4	T.C. ZIRAAT BANKASI A.S

Πηγή: <http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/SupervisedInstitutions/default.aspx>

2.2 Η Κεντρική Τράπεζα

Η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) είναι η Κεντρική Τράπεζα της χώρας. Με βάση το ισχύον καταστατικό της είναι μια Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε). Ιδρύθηκε το 1927, ουσιαστικά όμως άρχισε να λειτουργεί το Μάιο του 1928.

Μέχρι την ίδρυσή της, τα καθήκοντα της Κεντρικής Τράπεζας για το Ελληνικό κράτος, ασκούσε η μεγαλύτερη εμπορική τράπεζα της χώρας (Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος). Με την ίδρυση της μεταβιβάστηκαν αμέσως από τον ισολογισμό της Εθνικής Τράπεζας στον ισολογισμό της Τράπεζας της Ελλάδος, στοιχεία ενεργητικού (κυρίως χρυσός και ομόλογα) και στοιχεία παθητικού (κυρίως καταθέσεις και εκδοθέν χαρτονόμισμα).

Από το 1942 έως το 1982 για τη νομισματική πολιτική της χώρας υπεύθυνη ήταν η Νομισματική Επιτροπή, η οποία αποτελούνταν από 5 υπουργούς (Ο υπουργός Οικονομικών ως επικεφαλής και 4 ακόμα υπουργοί) καθώς και τον διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος.

Στη συνέχεια, από το 1982 και την διάλυση του θεσμού της Νομισματικής Επιτροπής, ο καθορισμός της νομισματικής πολιτικής του κράτους ήταν άμεση ευθύνη της Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία με τη χρήση χρηματοοικονομικών εργαλείων όπως ο έλεγχος των επιτοκίων και οι πράξεις ανοιχτής αγοράς προσπάθησε να ελέγξει τη ρευστότητα.

Από την 1/1/2001 ουσιαστικά, η Τράπεζα της Ελλάδος σταμάτησε να ασκεί νομισματική πολιτική αφού η χώρα εντάχθηκε στη ζώνη του Ευρώ. Ο έλεγχος της νομισματικής πολιτικής, πέρασε στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, στην οποία η ΤτΕ είναι μέτοχος (σε ποσοστό 2.0332% . Από εκείνη τη χρονιά και έπειτα, οι αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος αφορούν κυρίως

στον τραπεζικό τομέα και στον εποπτικό ρόλο που καλείται να έχει στα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα.

Οι αρμοδιότητες της τράπεζας της Ελλάδος, όπως αυτές ορίζονται στο καταστατικό της, διαχωρίζονται σε δυο μεγάλες κατηγορίες: **(α)** Στις αρμοδιότητες στο πλαίσιο του Ευρωσυστήματος και **(β)** στις λοιπές αρμοδιότητες.

Αναλυτικότερα:

Αρμοδιότητες στο πλαίσιο του Ευρωσυστήματος:

- Νομισματική Πολιτική: Η ΤτΕ, συμμετέχει στη χάραξη της ενιαίας νομισματικής πολιτικής ως μέτοχος της Ε.Κ.Τ και την εφαρμόζει στην Ελλάδα. Είναι πάροχος ρευστότητας στα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα.
- Συνάλλαγμα και Συναλλαγματικά διαθέσιμα: Η ΤτΕ διαχειρίζεται για λογαριασμό της Ε.Κ.Τ, μέρος των σε συνάλλαγμα και χρυσό διαθεσίμων της.
- Σύστημα Πληρωμών και Διακανονισμού: Η ΤτΕ ασκεί την επίβλεψη των συστημάτων και των μέσων πληρωμών, με σκοπό τη διασφάλιση της σταθερότητας, της αξιοπιστίας και της αποδοτικότητας τους. Επίσης από 19/5/2008 συμμετέχει στο νέο Ευρωπαϊκό σύστημα ταχείας μεταφοράς κεφαλαίων (Target 2) μεταξύ Ευρωπαϊκών τραπεζών.
- Χρηματοπιστωτική Σταθερότητα: Η ΤτΕ είναι υπεύθυνη για την παρακολούθηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Πιο συγκεκριμένα: **(α)** Προωθεί ρυθμίσεις για την διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και **(β)** Παρακολουθεί τους τραπεζικούς κινδύνους, αναλύει τις εξελίξεις που τους επηρεάζουν και διαμορφώνει προτάσεις για τη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας.
- Στατιστικά Στοιχεία: Η ΤτΕ συλλέγει στατιστικά στοιχεία από τα νομισματικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της χώρας (NXI). Συγκεκριμένα, η Τράπεζα συλλέγει διάφορα στοιχεία όπως τα τραπεζικά επιτόκια, τα δάνεια, οι καταθέσεις και γενικά τα στοιχεία ενεργητικού/παθητικού των NXI. Στη συνέχεια η ΤτΕ αποστέλλει τα στοιχεία αυτά στην Ε.Κ.Τ, για να καταρτιστεί ο Ευρωπαϊκός «χάρτης» των επιτοκίων και των συγκεντρωτικών νομισματικών και πιστωτικών μεγεθών.

- Τραπεζογραμμάτια και Κέρματα: Η ΤτΕ μετά από έγκριση της Ε.Κ.Τ εκδίδει τραπεζογραμμάτια και κέρματα, τα οποία χρησιμοποιούνται ως νόμιμο χρήμα. Είναι γενικά υπεύθυνη και για την κυκλοφορία και την διαχείριση των τραπεζογραμματίων στην Ελλάδα, όπως επίσης και για τον εφοδιασμό των τραπεζικών ιδρυμάτων.

Άλλες αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος:

- Εποπτεία: Η ΤτΕ είναι υπεύθυνη για την εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς και την εποπτεία και τον έλεγχο των ασφαλιστικών και αντισταθμιστικών επιχειρήσεων. Η εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων, γίνεται με βάση τις αποφάσεις του νέου πλαισίου της Βασιλείας (Βασιλεία ΙΙ), όπως αυτό έχει ενσωματωθεί στην ελληνική νομοθεσία, σε συνδυασμό με τους κανόνες που θεσπίζει η ΤτΕ για τον έλεγχο της φερεγγυότητας, της ρευστότητας, της κεφαλαιακής επάρκειας και της αποτελεσματικότητας της εταιρικής διακυβέρνησης και των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου των ιδρυμάτων αυτών.
- Συστήματα πληρωμών και διακανονισμού χρεογράφων: Η ΤτΕ έχει **(α)** την ευθύνη για τη διαχείριση και τη λειτουργία του Συστήματος Παρακολούθησης Συναλλαγών επί τίτλων με λογιστική μορφή. (Άυλοι τίτλοι). Αυτό είναι ουσιαστικά το σύστημα στο οποίο διακανονίζονται όλες οι συναλλαγές για τα ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου στην πρωτογενή και τη δευτερογενή αγορά. **(β)** την ευθύνη της λειτουργίας της Ηλεκτρονικής Δευτερογενούς Αγοράς Τίτλων (ΗΔΑΤ). Η ΗΔΑΤ είναι η οργανωμένη δευτερογενής αγορά για τους τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου.
- Συναλλαγματικά Διαθέσιμα: Η ΤτΕ κατέχει και διαχειρίζεται τα συναλλαγματικά διαθέσιμα του Ελληνικού κράτους σε χρυσό και συνάλλαγμα. Στόχοι της ΤτΕ είναι: **(α)** Η διάθεση των απαιτούμενων κεφαλαίων για τη συμμετοχή της χώρας σε διεθνείς οργανισμούς (Διεθνές Νομισματικό Ταμείο κλπ) **(β)** τη διαχείριση των συναλλαγών του Ελληνικού Δημοσίου σε ξένο συνάλλαγμα και **(γ)** την εξασφάλιση της απαιτούμενης ετοιμότητας στα πλαίσια του Ευρωσυστήματος για την παροχή πρόσθετης ρευστότητας προς την Ε.Κ.Τ, όταν και όποτε αποφασίσει αυτή να παρέμβει στις αγορές συναλλάγματος.

- Ταμείας και Εντολοδόχος του Δημοσίου: Η ΤτΕ διατηρεί τρεχούμενους και προθεσμιακούς λογαριασμούς του Ελληνικού Δημοσίου καθώς και Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) σε ευρώ και συνάλλαγμα με σκοπό τις πληρωμές και εισπράξεις εγχώριων και εξωτερικών συναλλαγών.
- Στατιστικά Στοιχεία: Η ΤτΕ καταρτίζει και δημοσιεύει οικονομικά, νομισματικά και πιστωτικά μεγέθη που αφορούν την Ελληνική οικονομία. Συγκεκριμένα τα στοιχεία που συγκεντρώνει και καταρτίζει η ΤτΕ είναι (α) Στοιχεία ενεργητικού και παθητικού των επιχειρήσεων του Χρηματοπιστωτικού Τομέα της χώρας, όπως και στοιχεία των αγορών κεφαλαίων (β) Ισοζύγιο πληρωμών και διεθνής επενδυτική θέση της Ελλάδας (γ) χρηματοπιστωτικοί λογαριασμοί της χώρας με βάση τη μεθοδολογία του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών 1995 και (δ) γενικά στοιχεία για την Ελληνική οικονομία

2.3 Οι ελληνικές εμπορικές τράπεζες

1. Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, ιδρύθηκε το 1841 και αποτέλεσε την πρώτη τράπεζα του νεοσύστατου Ελληνικού κράτους, με καθοριστική συνεισφορά στην οικονομική ζωή του τόπου. Σήμερα η Εθνική Τράπεζα, ηγείται ενός από τους μεγαλύτερους ομίλους που δραστηριοποιούνται στον τομέα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών στην Ελλάδα. Αυτή τη στιγμή η Εθνική Τράπεζα μετράει 540 καταστήματα, 1.414 ΑΤΜ (Μηχανήματα Αυτόματης Ανάληψης) ενώ απασχολούνται συνολικά 10.205 εργαζόμενοι.

2. AlphaBank

Η AlphaBank ιδρύθηκε το 1879. Ξεκίνησε ως «Τράπεζα Καλαμών» και εν συνεχεία άλλαξε ονομασία πέντε φορές ώσπου το 2000, με την εξαγορά της Ιονικής Τράπεζας, προέκυψε ο όμιλος με την σημερινή του μορφή και ονομασία (AlphaBank). Σήμερα η τράπεζα μετράει 913 καταστήματα και 9.648 άτομα προσωπικού.

3. AtticaBank (Τράπεζα Αττικής)

Η AtticaBank(τέως Τράπεζα Αττικής) ιδρύθηκε το 1925. Σήμερα βασικός μέτοχος της εταιρείας είναι το Ταμείο Σύνταξης Μηχανικών Εργοληπτών και Δημοσίων Έργων (ΤΣΜΕΔΕ). Στην τράπεζα η οποία σήμερα μετράει 70 καταστήματα, απασχολούνται περίπου 1.100 εργαζόμενοι.

4. Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε

Η Τράπεζα Πειραιώς ιδρύθηκε το 1916. Το 1975 η τράπεζα κρατικοποιείται για περίπου 16 χρόνια, ενώ το 1991 περνάει και πάλι στα χέρια ιδιωτών. Έκτοτε, η τράπεζα έχει προχωρήσει σε μια ραγδαία ανάκαμψη, έχοντας προβεί στην εξαγορά πολλών τραπεζικών οργανισμών, δημιουργώντας έναν «όμιλο - ναυαρχίδα» στον ελληνικό τραπεζικό τομέα. Σήμερα απαριθμεί 889 καταστήματα στην Ελλάδα, και 14.084 εργαζόμενους.

5.Τράπεζα EurobankErgasiasA.E

Η Eurobank, ιδρύθηκε το 1990 στην Ελλάδα με την επωνυμία «Ευρωπαϊκή Τράπεζα Α.Ε» με ειδίκευση τότε στην επενδυτική τραπεζική και το privatebanking. Πραγματοποιώντας πολλαπλές εξαγορές και συγχωνεύσεις έως σήμερα, ο όμιλος της Eurobankκατέχει στρατηγική θέση στον «τραπεζικό χάρτη» της Ελλάδας του σήμερα. Η τράπεζα απαριθμεί 533 καταστήματα στην Ελλάδα ενώ απασχολεί 9.053 εργαζόμενους.

2.4 Οι συνεταιριστικές τράπεζες στην Ελλάδα

Η Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος (ΕΣΤΕ)ιδρύθηκε το 1995. Είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών (EACB) και της Διεθνούς Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών (ICBA).Σήμερα η ΕΣΤΕ αριθμεί 15 μέλη: Δέκα (10) συνεταιριστικές τράπεζες και πέντε (5) πιστωτικοί συνεταιρισμοί.

Η ΕΣΤΕ λειτουργεί με βάση ορισμένους άξονες οι οποίοι στοχεύουν:

- Στο σχεδιασμό και την υλοποίηση πολιτικής για την προβολή και ανάπτυξη του θεσμού της Συνεταιριστικής Πίστης, σε όλες τις περιοχές της Ελλάδος.

- Στη δημιουργία ενός πλαισίου για τη στενότερη και αποδοτικότερη συνεργασία Συνεταιριστικών Τραπεζών και πιστωτικών συνεταιρισμών.
- Στην εκπροσώπηση της Συνεταιριστικής Πίστης στα θεσμικά όργανα του κράτους.
- Στην διεκδίκηση λύσεων για τα προβλήματα που διέπουν τη λειτουργία των συνεταιριστικών τραπεζών.
- Στην υποστήριξη των συνεταιριστικών τραπεζών σε θέματα εκπαίδευσης και μηχανοργάνωσης καθώς και σε νομικά ζητήματα.
- Στην ανάπτυξη συνεργασιών με συνεταιριστικές τράπεζες του εξωτερικού.

Στην Ελλάδα σήμερα συμμετέχουν (ως μέλη της ΕΣΤΕ), δέκα συνεταιριστικές τράπεζες. Αναλυτικότερα

1. Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων

Ιδρύθηκε ως πιστωτικός συνεταιρισμός το 1993 και εξελίχθηκε σε συνεταιριστική τράπεζα το 1995. Σήμερα η τράπεζα έχει εξελιχθεί σ' έναν βασικό οικονομικό πυλώνα της τοπικής κοινωνίας, μετρώντας 24 καταστήματα. Το συνεταιριστικό κεφάλαιο της τράπεζας ανέρχεται στα 43.61 εκ. ευρώ.

2. Συνεταιριστική Τράπεζα Ηπείρου

Ιδρύθηκε ως πιστωτικός συνεταιρισμός το 1978 ενώ εξελίχθηκε σε τράπεζα το 1993. Σκοπός της λειτουργίας είναι η δημιουργία μιας μεγάλης Περιφερειακής Τράπεζας για όλη την περιοχή της Ηπείρου. Αυτή τη στιγμή απαριθμεί 8 καταστήματα ενώ το συνεταιριστικό κεφάλαιο ανέρχεται στα 19.23 εκ. ευρώ.

3. Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα

Ιδρύθηκε το 1994 στην πόλη του Ηρακλείου. Η λειτουργία της είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ανάπτυξη της Κρήτης γι' αυτό και έχει εξελιχθεί στη «ναυαρχίδα» του τραπεζικού τομέα στο νησί. Μέχρι σήμερα απαριθμεί 61 καταστήματα (53 στην Κρήτη, 8 εκτός αυτής) ενώ το συνεταιριστικό κεφάλαιο ανέρχεται στα 69.53 εκ. ευρώ.

4. Συνεταιριστική Τράπεζα Ν. Έβρου

Ιδρύθηκε το 1996 και έγινε αμέσως συνώνυμο της ανάπτυξης και της οικονομικής εξέλιξης στην περιοχή, λόγω του απομακρυσμένου χαρακτήρα που έχει ο χώρος του Έβρου και της Θράκης.

Σήμερα υπάρχουν 5 καταστήματα στην περιοχή, ενώ το συνεταιριστικό κεφάλαιο ανέρχεται στα 6.1 εκ. ευρώ.

5. Συνεταιριστική Τράπεζα Καρδίτσας

Ιδρύθηκε το 1994, στο νομό Καρδίτσας, ένα νομό που κυριαρχεί ο πρωτογενής τομέας παραγωγής (γεωργία κυρίως). Αρχικά, λειτουργούσε σαν πιστωτικός συνεταιρισμός ενώ, μετά το 1996 αποκτά τα γνωρίσματα συνεταιριστικής τράπεζας. Σήμερα απαριθμεί 3 καταστήματα ενώ το συνεταιριστικό κεφάλαιο ανέρχεται στα 8.3 εκ. ευρώ.

6. Συνεταιριστική Τράπεζα Θεσσαλίας

Ιδρύθηκε το 1994 ως πιστωτικός και αναπτυξιακός συνεταιρισμός, μέχρι το 1998 που άρχισε να λειτουργεί σαν Πιστωτικό ίδρυμα υπό την εποπτεία της Τράπεζας της Ελλάδος. Σήμερα μετράει 10 καταστήματα στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλίας ενώ το συνεταιριστικό κεφάλαιο υπολογίζεται στα 11.1 εκ. ευρώ.

7. Συνεταιριστική Τράπεζα Πελοποννήσου

Ιδρύθηκε το 1994 ως πιστωτικός συνεταιρισμός και εν συνεχεία εξελίχθηκε σε συνεταιριστική τράπεζα το 1998. Η εύρυθμη λειτουργία της, την έκανε να αναπτυχθεί σε μεγάλο βαθμό κατά την πρώτη 10ετία του 2000, βοηθώντας στην ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής. Σήμερα απαρτίζεται από 14 καταστήματα με το συνεταιριστικό της κεφάλαιο να πλησιάζει τα 19 εκ. ευρώ.

8. Συνεταιριστική Τράπεζα Πιερίας – «Ολυμπιακή Πίστη»

Ξεκίνησε να υπάρχει σαν συνεταιριστική τράπεζα υπό τη σημερινή της μορφή το 1998. Παρότι υπάρχουν πολλές δυσκολίες στη λειτουργία της, η τράπεζα συνεχίζει να λειτουργεί ορθά και να αναπτύσσεται δεδομένων των αναλογιών. Σήμερα έχει 2 καταστήματα ενώ το συνεταιριστικό κεφάλαιο υπολογίζεται στα 5.2 εκ. ευρώ.

9. Συνεταιριστική Τράπεζα Δράμας

Αρχικά ιδρύθηκε το 1994 σαν πιστωτικός συνεταιρισμός από το οικονομικό επιμελητήριο Δράμας, ενώ το 1999 ξεκίνησε να λειτουργεί σαν συνεταιριστική τράπεζα υπό την εποπτεία της

Τράπεζας της Ελλάδος. Από τότε έχει συμβάλει τα μέγιστα στην ανάπτυξη της περιοχής. Σήμερα μετράει 3 καταστήματα με το συνεταιριστικό κεφάλαιο να ανέρχεται στα 4.61 εκ. ευρώ.

10. Συνεταιριστική Τράπεζα Σερρών

Ιδρύθηκε το 1995 ως Αστικός πιστωτικός συνεταιρισμός από τους επιχειρηματίες του Εμπορικού και Βιοτεχνικού Επιμελητηρίου Σερρών. Το 2004 πήρε την άδεια της Τράπεζας της Ελλάδος για να λειτουργήσει ως συνεταιριστική τράπεζα. Έως σήμερα απαριθμεί 2 καταστήματα ενώ το συνεταιριστικό κεφάλαιο υπολογίζεται στα 14 εκ. ευρώ.

2.5 Ειδικοί Πιστωτικοί Οργανισμοί στην Ελλάδα

Οι Ειδικοί Πιστωτικοί Οργανισμοί (Ε.Π.Ο) είναι οργανισμοί που διεξάγουν περιορισμένες τραπεζικές εργασίες. Κατά το πέρασμα των δεκαετιών έχουν εμφανιστεί αρκετοί τέτοιοι οργανισμοί όπως η Εθνική Τράπεζα Επενδύσεων και Βιομηχανικής Αναπτύξεως (ΕΤΕΒΑ), η Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης (ΕΤΒΑ), η Τράπεζα Επενδύσεων κλπ. Σήμερα στη χώρα μας ο μοναδικός Ειδικός Πιστωτικός Οργανισμός που λειτουργεί είναι το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων.

Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων

Το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ιδρύθηκε το 1839 και αποτελεί αυτόνομο χρηματοπιστωτικό οργανισμό εξυπηρέτησης του δημόσιου και κοινωνικού συμφέροντος. Λειτουργεί με τη μορφή του Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) και τελεί υπό την εποπτεία του υπουργείου οικονομικών. Λόγω της νομικής υπόστασής του (Ν.Π.Δ.Δ) δε συμμετέχει στην διατραπεζική αγορά όπως οι εμπορικές τράπεζες, ενώ τα διαθέσιμά του είναι κατατεθειμένα στην Τράπεζα της Ελλάδος βάσει νόμου.

Οι σκοποί και οι αρμοδιότητες του Τ.Π & Δανείων είναι:

- Η ενίσχυση της περιφερειακής ανάπτυξης μέσω της χορήγησης δανείων σε Ο.Τ.Α (Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης), Δ.Ε.Υ.Α (Δημοτικές επιχειρήσεις Ύδρευσης – Αποχέτευσης) και γενικά σε οποιαδήποτε μορφή δημοτικής επιχείρησης.
- Η αποκλειστική φύλαξη κάθε είδους παρακαταθήκης χρηματικής ή λογιστικής (τίτλοι δημοσίου, έντοκα γραμμάτια κλπ)
- Η άσκηση ταμειακής διαχείρισης των κεφαλαίων των Ο.Τ.Α, των Ν.Π.Δ.Δ και των Ειδικών Ταμείων.
- Η πληρωμή αποζημιώσεων από απαλλοτρίωση ή προσκύρωση ακινήτου
- Η χορήγηση δανείων για την απόκτηση/ανέγερση πρώτης κατοικίας από υπαλλήλους/συνταξιούχους του Δημοσίου.
- Η εκτέλεση τραπεζικών εργασιών με την αποδοχή καταθέσεων από φυσικά ή νομικά πρόσωπα Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

3.1 Εισαγωγή στην επιτροπή της Βασιλείας

Τα χρόνια μετά την κατάργηση του συστήματος συναλλαγματικών ισοτιμιών BrettonWoods, δημιουργήθηκε ένα άστατο περιβάλλον όσον αφορά τα επιτόκια και τις διεθνείς ισοτιμίες. Έτσι, οι τράπεζες που η λειτουργία τους ήταν άμεσα συνδεδεμένη με αυτούς τους τομείς, ήταν άμεσε εκτεθειμένες στους κινδύνους που απέρρεαν από αυτές τις μεταβολές. Κορυφαίο γεγονός στην εξέλιξη των γεγονότων, ήταν η κατάρρευση της γερμανικής τράπεζας, Bankhaus I.DHerstatt, η οποία οδήγησε τους αρμόδιους θεσμούς στην συνειδητοποίηση της ανάγκης θέσπισης μιας διεθνούς, τραπεζικής εποπτείας.

Η επιτροπή αυτή, η «Επιτροπή της Βασιλείας», όπως ονομάστηκε λόγω της ελβετικής πόλης που εδρεύει, συστάθηκε το 1974 και αποτελεί μια οργάνωση χωρίς νομική προσωπικότητα που λειτουργεί με την υποστήριξη της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών. Έως σήμερα, η Επιτροπή της Βασιλείας έχει προχωρήσει στην απόφαση τριών συμφώνων (Βασιλεία I, Βασιλεία II και Βασιλεία III). Οι κύριοι στόχοι των αποφάσεων της Επιτροπής της Βασιλείας είναι:

- Η διασφάλιση της σταθερότητας και της ευρωστίας του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος.
- Η διαμόρφωση όρων ανταγωνισμού μεταξύ των τραπεζών σε διεθνές επίπεδο.
- Η ενθάρρυνση των πιστωτικών ιδρυμάτων για άσκηση αποτελεσματικής διοίκησης.

3.2 Βασιλεία I

Από τις αρχές του 1980, η κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών άρχισε να απασχολεί τις αρχές. Όπως αναφέραμε, οι ανωμαλίες που δημιουργήθηκαν λόγω της κατάργησης του συστήματος του BrettonWoods έθεταν σε κίνδυνο την ίδια την ύπαρξη πολλών τραπεζών, μέσω της συρρίκνωσης της κεφαλαιακής τους επάρκειας. Έτσι, οι χώρες που αποτελούσαν την Επιτροπή της Βασιλείας

αποφάσισαν στην υιοθέτηση ενός συμφώνου. Το σύμφωνο αυτό συντάχθηκε τον Δεκέμβρη του 1987 και ονομάστηκε Σύμφωνο της Βασιλείας για την κεφαλαιακή επάρκεια (Βασιλεία I).¹²

Το σύμφωνο αυτό εισήγαγε στον κόσμο των τραπεζών νέες έννοιες γύρω από τις οποίες θα έπρεπε να «συμμορφωθούν» οι τράπεζες. Ουσιαστικά πλέον δημιουργήθηκε ένα σύστημα μέτρησης του πιστωτικού κινδύνου των στοιχείων του ενεργητικού στον ισολογισμό των τραπεζών. Παράλληλα, τέθηκε ένα κατώτατο όριο απαιτούμενων κεφαλαίων που αντιστοιχούσε στο 8% του σταθμισμένου ενεργητικού. Δημιουργήθηκε δηλαδή ένας νέος αριθμοδείκτης που ονομάστηκε Δείκτης Φερεγγυότητας.

Η αρχική συμφωνία δεν έμεινε αναλλοίωτη στο πέρασμα του χρόνου και τροποποιήθηκε 4 φορές έως το 1997. Η σημαντικότερη τροποποίηση συνέβη τον Ιανουάριο του 1997 όταν στην αρχική συμφωνία ενσωματώθηκαν οι κίνδυνοι αγοράς που προέρχονται από τις ανοιχτές θέσεις της τράπεζας που προέρχονται από (α) συνάλλαγμα (β) διαπραγματεύσιμους τίτλους χρέους (γ) μετοχές (δ) εμπορεύματα και (ε) δικαιώματα προαίρεσης. Δεδομένων των αλλαγών οι τράπεζες αναγκάστηκαν να χωρίσουν το χαρτοφυλάκιο τους, σε δυο είδη: (α) Το επενδυτικό χαρτοφυλάκιο, στο οποίο κατείχαν για εισόδημα ή επένδυση και (β) το εμπορικό χαρτοφυλάκιο στο οποίο κατείχαν τίτλους που προορίζονταν για μεταπώληση ή για διαπραγμάτευση στις δευτερογενείς αγορές.

Το σύμφωνο «Βασιλεία I» ήταν σίγουρα μια πολύ καλή αρχή στην προσπάθεια οριοθέτησης της λειτουργίας των τραπεζών εντός πλαισίων που δεν θα θέτουν σε κίνδυνο την ύπαρξη τους, μέσω της συρρίκνωσης των εποπτικών τους κεφαλαίων. Παρόλα αυτά παρατηρήθηκαν αδυναμίες καθώς ο χρηματοοικονομικός τομέας πέρασε σε νέο επίπεδο, αναπτύσσοντας νέα «προϊόντα» που δεν είχαν προβλεφθεί στη Βασιλεία I. Αναλυτικά οι αδυναμίες αυτές ήταν:

- Η ομαδοποίηση στις κατηγορίες στάθμισης για τον πιστωτικό κίνδυνο είναι πολύ συγκεντρωτική με αποτέλεσμα να μην υπάρχει η απαιτούμενη διαφοροποίηση με βάση τον πραγματικό πιστωτικό κίνδυνο.
- Δε λαμβάνονται υπ' όψιν οι λοιποί κίνδυνοι και ειδικότερα ο λειτουργικός κίνδυνος από ανεπάρκεια των πληροφοριακών συστημάτων.
- Η εποπτική αντιμετώπιση ορισμένων τεχνικών και προϊόντων δεν είναι πλήρως εξειδικευμένη.

¹² Αγγελόπουλος Π. «Τράπεζες και Χρηματοοικονομικό σύστημα», Εκδόσεις Σταμούλη, Πειραιάς 2008

- Το υπάρχον σύστημα δεν παρέχει κίνητρα στις τράπεζες για βελτίωση των συστημάτων διαχείρισης κινδύνου.¹³

Αυτές οι αδυναμίες, οδήγησαν την επιτροπή της Βασιλείας στη δημιουργία ενός δεύτερου συμφώνου, το οποίο θα κάλυπτε τις ανεπτυγμένες λειτουργίες των τραπεζών, και θα ελαχιστοποιούσε όσο το δυνατόν περισσότερο τα «κενά» που είχε δημιουργήσει το πρώτο σύμφωνο.

3.3 Βασιλεία II

Το 2001 η επιτροπή της Βασιλείας παρουσίασε το νέο σύμφωνο (Βασιλεία II) που είχε δημιουργηθεί και το οποίο θα εφαρμοζόταν σταδιακά με στόχο να έχει τεθεί σε πλήρη εφαρμογή από τις τράπεζες έως το 2007. Το νέο αυτό σύμφωνο, περιγράφει τη νέα εποπτεία των τραπεζών η οποία θα πραγματοποιείται με βάση τρεις πυλώνες (Three Pillars):

- Ο πρώτος πυλώνας αφορά την ελάχιστη κεφαλαιακή επάρκεια για την αντιμετώπιση του πιστωτικού κινδύνου.
- Ο δεύτερος πυλώνας αφορά τον εποπτικό έλεγχο
- Ο τρίτος πυλώνας αφορά τις γνωστοποιήσεις πληροφοριών, έτσι ώστε να υπάρξει ενδυνάμωση της πειθαρχίας της αγοράς απέναντι στις τράπεζες.¹⁴

Σύμφωνα με τον **Πρώτο Πυλώνα** λοιπόν, διαφαίνεται η επιθυμία των συντακτών του συμφώνου να βελτιωθεί η ευαισθησία των τραπεζών ως προς τον πιστωτικό κίνδυνο. Στη Βασιλεία II, ο υπολογισμός της κεφαλαιακής επάρκειας (εποπτικά κεφάλαια), γίνεται με νέο τρόπο, προσμετρώντας πλέον τις μεγάλες μεταβολές του κινδύνου. Στο νέο αυτό σύστημα υπολογισμού του Δείκτη Φερεγγυότητας (του οποίου το κατώτατο όριο παραμένει στο 8%), οι τράπεζες έχουν τη δυνατότητα να επιλέγουν τον τρόπο που θα το επιτυγχάνουν. Είτε θα ακολουθούν την τυποποιημένη περίπτωση που παρέχει η επιτροπή της Βασιλείας, είτε θα ακολουθήσουν τη δική τους μέθοδο (αυτό αφορούσε τις τράπεζες που με βάση τη Βασιλεία I επέλεγαν να έχουν ένα δικό τους σύστημα εσωτερικού ελέγχου, ανεξάρτητο του συμφώνου), εφόσον βεβαίως την αποδεχθεί η επιτροπή.

¹³ Ομιλία του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος στην Ουγγρική Ακαδημία Επιστημών Ν. Γκαργκάνα, 2003

¹⁴ Γ. Προβόπουλος, Χ. Γκόρτσος, «Το νέο Ευρωπαϊκό Χρηματοοικονομικό Περιβάλλον», Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα 2004

Ο **Δεύτερος Πυλώνας** της Βασιλείας II, αναφέρεται στην ανάγκη των εποπτικών αρχών να προσαρμόζονται στις μετρήσεις των τραπεζών σχετικά με την κεφαλαιακή επάρκεια και να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα. Ενώ δηλαδή ο πρώτος πυλώνας αφορά τις ίδιες τράπεζες και τον τρόπο που θα πραγματοποιούν τους ελέγχους τους, ο δεύτερος πυλώνας αναφέρεται στις εποπτικές αρχές και τον τρόπο που θα πραγματοποιούν την εποπτική διαδικασία.

Ένα σημαντικό μέτρο που υιοθετείται με βάση τη Βασιλεία II, είναι τα ευρέως γνωστά (λόγω της δημοσιότητας που απέκτησαν κατά τη διάρκεια της χρηματοοικονομικής κρίσης του 2008) StressTests. Σύμφωνα με τα StressTests, οι εποπτικές αρχές θα λάμβαναν κάποια ακραία σενάρια οικονομικών εξελίξεων προκειμένου να υπολογίσουν τις αντοχές των τραπεζών σε μη φυσιολογικές οικονομικές συνθήκες.

Η Επιτροπή της Βασιλείας, στο πλαίσιο του δεύτερου πυλώνα, ορίζει τέσσερις αρχές που θα προσδιορίζουν την διαδικασία της αποτελεσματικής εποπτείας των τραπεζών. Συγκεκριμένα:

- Οι τράπεζες οφείλουν να έχουν μια διαδικασία αξιολόγησης της κεφαλαιακής τους επάρκειας.
- Οι εποπτικές αρχές οφείλουν να ελέγχουν τις αξιολογήσεις και τις στρατηγικές των εποπτευόμενων τραπεζικών ιδρυμάτων σχετικά με την κεφαλαιακή τους επάρκεια. Επιπλέον οι επόπτες θα πρέπει να προβαίνουν στις κατάλληλες διορθωτικές παρεμβάσεις εφόσον το αποτέλεσμα του ελέγχου τους δεν είναι το επιθυμητό.
- Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να ωθούν τις τράπεζες στο να κατέχουν μεγαλύτερη κεφαλαιακή επάρκεια από την κατώτατη απαιτούμενη με βάση το σύμφωνο της Βασιλείας II, καθώς το οικονομικό περιβάλλον είναι ιδιαίτερα ευμετάβλητο.
- Οι εποπτικές αρχές οφείλουν να παρεμβαίνουν εγκαίρως ώστε τα εποπτευόμενα τραπεζικά ιδρύματα που παρουσιάζουν «εκτροχιασμένα» αποτελέσματα σε σχέση με τα απαιτούμενα να προβαίνουν σε ενέργειες που θα τις επαναφέρει εντός στόχων.¹⁵

Τέλος, ο **Τρίτος Πυλώνας** της Βασιλείας Παφορά στην παροχή επαρκούς ενημέρωσης από πλευράς των τραπεζών έτσι ώστε να υπάρχει πειθαρχία στην αγορά. Είναι ευκόλως κατανοητό, ότι όσο περισσότερες πληροφορίες έχουν στη διάθεσή τους, οι συμβαλλόμενοι με τις τράπεζες (επενδυτές, καταθέτες, δανειολήπτες) σχετικά με τους κινδύνους που αναλαμβάνει μια τράπεζα, τόσο μεγαλύτερη θα είναι και η ασφάλεια που νιώθουν, αφού οι εκτιμήσεις τους σχετικά με την κατάσταση της τράπεζας θα είναι ακριβείς και σαφείς.

¹⁵ Ζοπουνίδης Κ., Λεμονάκης Χ. «Διαχείριση πιστωτικού κινδύνου», Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα 2008

Οι πληροφορίες που θα δημοσιεύουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αφορούν:

- Τις επιχειρήσεις που πρόσκεινται στον τραπεζικό όμιλο
- Τα εποπτικά κεφάλαια και τον τρόπο που ακολουθείται για τον υπολογισμό της κεφαλαιακής επάρκειας.
- Την στρατηγική που ακολουθείται για την αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων, τους πιστωτικούς κινδύνους που αναλαμβάνει η τράπεζα, τις μεθόδους αξιολόγησης των κινδύνων αυτών καθώς και τις τεχνικές διαχείρισης τους.

Η Βασιλεία II δημιούργησε αναμφίβολα, νέα δεδομένα στον τραπεζικό χάρτη τόσο σε ευρωπαϊκό, όσο και σε εγχώριο επίπεδο. Στον ελληνικό τραπεζικό τομέα, η ολοκληρωτική εφαρμογή της συνθήκης έγινε το 2007. Αναμφίβολα, ήταν η σπουδαιότερη θέσπιση νομοθετικού πλαισίου που συνέβη στον τραπεζικό τομέα της χώρας τα τελευταία χρόνια και οι ελληνικές τράπεζες έπρεπε να εκσυγχρονιστούν με βάση τα νέα, ισχύοντα δεδομένα.

Με βάση την δημιουργία πιέσεων για κεφαλαιακή επάρκεια, υπήρξε η «ανάγκη» για δημιουργία τραπεζών, κεφαλαιακά ισχυρών. Πολλές τράπεζες προχώρησαν είτε σε συγχώνευση, είτε σε εξαγορά μικρότερων τραπεζών. Αποτέλεσμα αυτών των κινήσεων ήταν να αλλάξει άρδην ο τραπεζικός «χάρτης» της χώρας, καθώς πλέον δημιουργήθηκαν νέοι τραπεζικοί όμιλοι, κεφαλαιακά ισχυροί. Ταυτόχρονα, παρατηρήθηκε μειωμένη κερδοφορία, καθώς οι πιστωτικοί κίνδυνοι που μπορούσε να αναλάβει μια τράπεζα (μεγαλύτερος κίνδυνος, μεγαλύτερο κέρδος) ήταν πλέον λιγότεροι και μικρότεροι.¹⁶

3.4 Βασιλεία III

Αρχής γενομένης από τη χρηματοοικονομική κρίση του 2008 και το «φαινόμενο - ντόμινο» που ακολούθησε και παρέσυρε πολλές χώρες στην αβεβαιότητα, η Επιτροπή της Βασιλείας αποφάσισε ότι πρέπει να γίνουν αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο που ίσχυε στον τραπεζικό τομέα. Με πιο απλά λόγια, η Βασιλεία II θεωρήθηκε αρκετά «τρωτή» για την περίοδο κρίσης που επικρατούσε και αποφασίστηκε η σύνταξη ενός νέου πλαισίου, το οποίο έγινε γνωστό ως «Βασιλεία III».

¹⁶ Γλύκας Μ., Ευρογιάννης Γ., «Σταϊκούρας Χ. «Οργάνωση και διοίκηση χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2006

Στις 16 Δεκεμβρίου του 2010 η επιτροπή της Βασιλείας δημοσίευσε δυο εκθέσεις οι οποίες απαρτίζουν τη νέα συνθήκη:

- Βασιλεία III: Ένα διεθνές εποπτικό πλαίσιο για ανθεκτικότερες τράπεζες και τραπεζικά συστήματα.
- Βασιλεία III: Διεθνές πλαίσιο για τη μέτρηση του κινδύνου ρευστότητας, τα πρότυπα και την παρακολούθησή του.

Το νέο πλαίσιο, η Βασιλεία III, δε θεωρήθηκε μόνο ως μια βελτιωμένη μορφή του προηγούμενου πλαισίου, μια εκσυγχρονισμένη λύση στα προβλήματα που οι νέες συνθήκες επιβάλλουν. Αντιθέτως, εισάγει καινοτόμα στοιχεία και αριθμοδείκτες που δεν είχαν υπολογιστεί πριν.

Όσον αφορά τις βελτιστοποιήσεις στα ήδη υπάρχοντα στοιχεία, αυτές αφορούν:

- Τα ίδια κεφάλαια
- Την κάλυψη των τραπεζών έναντι του πιστωτικού κινδύνου

Τα νέα στοιχεία που εισάγει η Βασιλεία III είναι:

- Συντελεστής μόχλευσης
- Συντελεστής κάλυψης ρευστότητας
- Συντελεστής καθαρής χρηματοδότησης
- Εργαλεία παρακολούθησης κινδύνου ρευστότητας
- Κεφαλαιακό απόθεμα για θέματα συντήρησης
- Αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα

Η νέα συνθήκη είχε ως εναρκτήρια ημερομηνία εφαρμογής του την 1^η Ιανουαρίου 2013, με την πλήρη εφαρμογή στα πιστωτικά ιδρύματα να γίνεται έως την καταληκτική ημερομηνία της 1^{ης} Ιανουαρίου 2019.¹⁷

¹⁷ Γκόρτσος Χ. «Βασιλεία III: Η αναθεώρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της επιτροπής της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία με στόχο την ενδυνάμωση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος», Χρηματοπιστωτικό δίκαιο Τεύχος Ι, Περιοδική Έκδοση της Ελληνικής Εταιρείας Τραπεζικού Δικαίου & Δικαίου της Κεφαλαιαγοράς, Αθήνα 2015

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

4.1 Εισαγωγή

Ο καθαρά, «στεγνός», οικονομικός αντίκτυπος ενός τραπεζικού ιδρύματος στην κοινωνία είναι εύκολο να βρεθεί κοιτώντας απλά τις χρηματοοικονομικές του καταστάσεις. Τα τελευταία χρόνια, με το χάρτη του ελληνικού τραπεζικού συστήματος να αλλάζει δραστικά, με πολλές τράπεζες να «πτωχεύουν» και να συγχωνεύονται ή να εξαγοράζονται από άλλες, με την οικονομική κρίση στη χώρα να βρίσκεται στο «ζενίθ» της, οι αριθμοί που παρουσιάζουν οι τράπεζες στις χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις παρουσιάζουν μεγάλες διαφοροποιήσεις σε σχέση με παλαιότερα.

Προκειμένου να δημιουργηθεί μια επαρκής εικόνα του τραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα, χρειάζεται η καταγραφή και η μελέτη ορισμένων οικονομικών μεγεθών των μεγάλων εμπορικών τραπεζών της χώρας, τα οποία μεγέθη με τη σειρά τους θα οδηγήσουν στην δημιουργία ειδικών αριθμοδεικτών, οι οποίοι «συμπυκνώνουν» πολλές πληροφορίες για το εκάστοτε τραπεζικό ίδρυμα.

Τα οικονομικά μεγέθη που χρίζουν μελέτης και αφορούν τα τραπεζικά ιδρύματα είναι:

- Ενεργητικό
- Σύνολο καταθέσεων
- Σύνολο χορηγήσεων
- Καθαρά κέρδη προ φόρων
- Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων

Με τη χρήση αυτών των οικονομικών μεγεθών, κυρίως, μπορούμε να δημιουργήσουμε όπως αναφέραμε συγκεκριμένους αριθμοδείκτες, απαραίτητους στη βασική «ανάγνωση» του τραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα. Οι αριθμοδείκτες αυτοί είναι:

1. Κερδοφορία – Αποδοτικότητα

1.1. ROA (ReturnonAssets - Απόδοση στοιχείων ενεργητικού)= Καθαρά Κέρδη/Σύνολο Ενεργητικού: Υπολογίζει τα κέρδη του τραπεζικού ιδρύματος σε σχέση με τα περιουσιακά του στοιχεία.

1.2. ROE (ReturnonEquity – ΑπόδοσηΙδίωνΚεφαλαίων) = Καθαρά Κέρδη / Ιδία Κεφάλαια: Δείχνει την αποφέρει το κεφάλαιο που έχουν επενδύσει στην τράπεζα.

1.3. Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων / (Χορηγήσεις + Καταθέσεις): Υπολογίζει τα κέρδη του τραπεζικού ιδρύματος σε σχέση με το σύνολο των χορηγήσεων και των καταθέσεων, βασικές πηγές εσόδων μιας τράπεζας.

2. Ρευστότητα

2.1. Χορηγήσεις / Καταθέσεις: Δείχνει την ανάγκη των τραπεζών σε σχέση με τα δάνεια και τις καταθέσεις. Δίχως την απαιτούμενη ρευστότητα για να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της, μια τράπεζα μπορεί να αποτύχει.

2.2. Σύνολο Ενεργητικού / Σύνολο Χορηγήσεων: Δείχνει την αναλογία των δανείων που κατακρατεί η τράπεζα (υψηλή τιμή σημαίνει χαμηλή αποδοτικότητα και χαμηλό κίνδυνο).

3. Κεφαλαιακή Επάρκεια

3.1. Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Σύνολο Ενεργητικού: Δείχνει τη σχέση ιδίων κεφαλαίων και στοιχείων ενεργητικού της τράπεζας. Υψηλή τιμή του δείκτη σημαίνει χαμηλή ανάγκη για εξωτερική χρηματοδότηση, δηλαδή υψηλή αποδοτικότητα.

4.2 Οικονομικά Μεγέθη Τραπεζών

Όμιλος Εθνικής Τράπεζας

Ποσά σε Εκ. Ευρώ	2010	2011	2012	2013	2014
Ενεργητικό	120.744	106.732	104.798	110.930	115.464
Σύνολο Καταθέσεων	68.039	59.543	58.722	62.876	64.929
Σύνολο Χορηγήσεων	77.262	71.496	69.136	67.250	68.109
Καθαρά Κέρδη προ Φόρων	637	-13.420	-1.986	-179	106
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	10.805	-253	-1.887	7.111	10.466

Πηγή: <https://www.nbg.gr/el/the-group/investor-relations/financial-information>

Ανάλυση Οικονομικών Μεγεθών

Το ενεργητικό της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, παρουσίασε μεγάλη μείωση μετά το 2010, ενώ στη συνέχεια σταθεροποιήθηκε και άρχισε ξανά να αυξάνεται. Το 2010 είναι η χρονιά που εφαρμόστηκε το πρόγραμμα ανταλλαγής ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου (PSI) που δημιούργησε μεγάλα προβλήματα στη λειτουργία των εμπορικών τραπεζών, οι οποίες κατείχαν μεγάλα ομόλογα του ελληνικού δημοσίου.

Πρόβλημα δημιουργήθηκε όπως βλέπουμε και στις καταθέσεις των πελατών. Η διαρκής αβεβαιότητα γύρω από τον τραπεζικό τομέα, τα πολλά και συνεχιζόμενα σενάρια για «κούρεμα»

των καταθέσεων στις ελληνικές τράπεζες (με αποκορύφωμα την αντίστοιχη ενέργεια στο τραπεζικό σύστημα της Κύπρου) δημιούργησαν ένα κλίμα ανασφάλειας στους καταθέτες που απέσυραν τα χρήματά τους από την Εθνική Τράπεζα. Σταδιακά τα επόμενα χρόνια, έγινε προσπάθεια επιστροφής τους με σημαντικά αποτελέσματα.

Όσον αφορά τα ίδια κεφάλαια, εύκολα γίνεται αντιληπτό, ότι ο όμιλος της Εθνικής Τράπεζας δίνει μεγάλη σημασία στην δημιουργία μιας ισχυρής κεφαλαιακής βάσης. Παρά την πτώση που υπέστησαν τα ίδια κεφάλαια στην διετία 2010-2011, έγινε μεγάλη προσπάθεια για μια νέα κεφαλαιακή βάση, που όπως βλέπουμε, είχε πετυχημένο αποτέλεσμα το 2014.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα όμως στον όμιλο της Εθνικής παρατηρείται, στα κέρδη προ φόρων. Το 2011 έτος εκτέλεσης του προγράμματος PSI, η Εθνική όντας ο μεγαλύτερος κάτοχος ομολόγων ελληνικού δημοσίου παρουσίασε τεράστια ζημιά ύψους 13 δις ευρώ. Τα επόμενα χρόνια, τα αποτελέσματα φυσικά και δεν ήταν τόσο καταστροφικά, και έγινε προσπάθεια η επανένταξη της τράπεζας σε μια τροχιά υγιούς λειτουργίας.

Alpha Bank

Ποσά σε Εκ. Ευρώ	2010	2011	2012	2013	2014
Ενεργητικό	66.798	59.148	58.357	73.697	72.936
Σύνολο Καταθέσεων	38.293	28.399	28.451	42.485	42.901
Σύνολο Χορηγήσεων	49.304	44.876	40.495	51.678	49.557
Καθαρά Κέρδη προ Φόρων	216	-4.732	-1.345	2278	-1.025
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	5.784	1.966	773	8.336	7.707

Πηγή: ¹<http://www.alpha.gr/page/default.asp?la=1&id=52>

Ανάλυση

Το ενεργητικό της τράπεζας αυξήθηκε ιδιαίτερα κατά την διάρκεια της τελευταίας διετίας (2013-2014). Η μεγάλη μείωση των καταθέσεων κατά το έτος 2011, οδήγησε την τράπεζα στη μείωση των δανείων που χορηγούσε, έτσι ώστε να μπορέσει να αντισταθμίσει το πρόβλημα ρευστότητας που θα δημιουργούνταν. Κατά την ίδια λογική, η αύξηση των καταθέσεων, και μάλιστα σε μεγάλο βαθμό, κατά τα έτη 2013 και 2014 οδήγησε στην αύξηση των χορηγούμενων δανείων.

Τα καθαρά κέρδη προ φόρων, όπως και στην προηγούμενη περίπτωση παρουσίασαν μείωση (υπήρχαν ζημιές) το 2011 και το 2012, τα έτη δηλαδή που ολοκληρώθηκε το πρόγραμμα «κουρέματος» των ομολόγων ελληνικού δημοσίου. Ίδια πορεία σημειώθηκε και στα ίδια κεφάλαια, των οποίων η μείωση οφείλονταν στις πολλές ζημιές της διετίας 2010-2011 της τράπεζας. Στη συνέχεια παρατηρείται σοβαρή προσπάθεια δημιουργίας ισχυρής κεφαλαιακής βάσης.

Όμιλος Eurobank

Ποσά σε Εκ. Ευρώ	2010	2011	2012	2013	2014
Ενεργητικό	87.188	76.822	67.653	77.586	75.518
Σύνολο Καταθέσεων	44.435	32.459	30.752	41.535	40.878
Σύνολο Χορηγήσεων	56.268	48.094	43.171	45.250	42.109
Καθαρά Κέρδη προ Φόρων	136	-6.975	-1.688	-1.927	-1.678
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	6.134	-655	-655	3.496	6.304

Πηγή: <https://www.eurobank.gr/online/home/generic.aspx?id=30&mid=360&lang=gr>

Ανάλυση

Ο όμιλος Eurobank παρουσίασε μεταβολές στην πορεία του τα τελευταία χρόνια. Οι αρκετές συγχωνεύσεις στις οποίες πήρε μέρος μετέβαλλαν τα οικονομικά του μεγέθη εκτός των άλλων. Όπως και στις προηγούμενες περιπτώσεις τόσο το ενεργητικό, όσο και τα υπόλοιπα στοιχεία παρουσίασαν κατακόρυφη πτώση μετά το 2010, απόρροια του προγράμματος PSI.H σταθεροποίηση του ομίλου άργησε αρκετά να επανέλθει όπως φανερώνουν και τα κέρδη προ φόρων, αφού ο όμιλος μέχρι και πέρσι παρουσίαζε σοβαρές ζημιές. Τα ίδια κεφάλαια αν και δέχτηκαν ισχυρό πλήγμα το 2011 και το 2012, έγινε προσπάθεια επαναφοράς τους σ' ένα ικανοποιητικό επίπεδο.

Όμιλος Τράπεζας Πειραιώς

Ποσά σε Εκ. Ευρώ	2010	2011	2012	2013	2014
Ενεργητικό	57.678	49.352	70.406	92.010	89.290
Σύνολο Καταθέσεων	29.475	21.789	36.971	54.279	54.733
Σύνολο Χορηγήσεων	37.638	34.005	44.613	62.633	57.143
Καθαρά Κέρδη προ Φόρων	11	-7.510	-1.166	1798	-3.037
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	3.274	-1.940	-2.137	8.293	7.322

Πηγή: <http://www.piraeusbankgroup.com/el/investors/financials>

Ανάλυση

Η πορεία της Τράπεζας Πειραιώς μπορεί να χωριστεί σε δυο περιόδους την τελευταία πενταετία. Πρώτα το 2010 και το 2011 ακολούθησε και αυτή τις υπόλοιπες εμπορικές τράπεζες της χώρας, στα καταστροφικά αποτελέσματα αφού το πρόγραμμα PSI οδήγησε σε μεγάλη μείωση όλα τα οικονομικά μεγέθη του ομίλου. Στη συνέχεια το 2012 και το 2013 έγινε σοβαρή προσπάθεια από την διοίκηση της τράπεζας με μεγάλες αποφάσεις, συγχωνεύσεων και εξαγορών για επανάκτηση της ηγετικής θέσης που κατείχε η τράπεζα στην αγορά και ειδικά το έτος 2013 παρατηρήθηκαν μεγάλες επιτυχίες σε όλους τους τομείς. Το 2014, όμως παρατηρείται πτωτική τάση στα κέρδη του ομίλου

4.3 Χρηματοοικονομικοί Δείκτες Τραπεζών

Όμιλος Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

	2010	2011	2012	2013	2014
ROA	0,36	-11,55	-2,05	-0,16	0,09
ROE	4,07	-	-	-	1,01
Καθαρά κέρδη προ φόρων/ (Χορ+Κατ)	0,44	-10,24	-1,55	-0,14	0,08
Χορηγήσεις/Καταθέσεις	113,56	120,07	117,73	106,96	104,90
Ενεργητικό/Χορηγήσεις	156,28	149,28	151,58	164,95	169,53
Ιδία Κεφάλαια/Ενεργητικό	8,95	-	-	6,41	9,06

Διάγραμμα:1

Ανάλυση

Ο δείκτης ROA από το 2011 και μετά αρχίζει την κατακόρυφη πτώση, έως ότου φτάσει και πάλι πάνω από το 0 το 2014. Αυτό οφείλεται στα αρνητικά κέρδη που παρουσίαζε ο όμιλος κατά τα έτη 2011, 2012, 2013.

Ο δείκτης ROE για τα 3 αυτά έτη δεν μπορεί να υπολογιστεί καθώς με τις ζημιές που παρουσίασε ο όμιλος, τα ίδια κεφάλαια εμφανίστηκαν αρνητικά. Και πάλι το 2014 παρατηρείται μια αύξηση της αποδοτικότητας των ιδίων κεφαλαίων και μια καταγεγραμμένη τιμή για τον δείκτη αυτό.

Ο δείκτης Καθ Κέρδη προ φόρων/(Χορηγήσεις+Καταθέσεις) μειώνεται κατακόρυφα το 2011, φτάνοντας στο -10 ενώ σταθερά τα επόμενα τρία έτη βρίσκεται σε αρνητική τιμή.

Ο δείκτης χορηγήσεις/καταθέσεις είναι σταθερά πάνω από το 100% αν και παρατηρείται μια μείωση από έτος σε έτος. Αυτό δείχνει την περιορισμένη ρευστότητα της τράπεζας, παρά τις προσπάθειες που έγιναν από την διοίκηση του ομίλου.

Ο δείκτης Ιδία Κεφάλαια/Ενεργητικό βλέπουμε ότι για τον ίδιο λόγο με τον δείκτη ROE δεν παρουσιάζεται τα έτη 2011 και 2012.

Alpha Bank

	2010	2011	2012	2013	2014
ROA	0,13	-6,44	-1,86	3,09	-1,41
ROE	1,49	-133,79	-140,49	27,33	-13,30
Καθαρά κέρδη προ φόρων/ (Χορ+Κατ)	0,25	-6,46	-1,95	2,42	-1,11
Χορηγήσεις/Καταθέσεις	128,35	158,08	142,33	121,64	115,51
Ενεργητικό/Χορηγήσεις	135,48	131,8	144,11	142,61	147,18
Ιδία Κεφάλαια/Ενεργητικό	8,66	3,32	1,32	11,31	10,57

Διάγραμμα:2

Ανάλυση

Ο δείκτης ROA παρατηρούμε ότι τα έτη 2011 και 2012 μειώνεται σε μεγάλο βαθμό και φτάνει αρκετά κάτω από το μηδέν. Αυτό οφείλεται στις μεγάλες ζημιές της τράπεζας κατά την

διάρκεια αυτών των ετών. Παρατηρούμε ότι παραδόξως ο δείκτης παίρνει τη μεγαλύτερη τιμή του κατά την διάρκεια του 2013, εν μέσω δηλαδή της σφοδρής οικονομικής αβεβαιότητας.

Ο δείκτης ROE παρουσιάζει μεγάλη «βύθιση» τα έτη 2011 και 2012. Αυτό οφείλεται στη μεγάλη μείωση των κερδών του (ζημιές) και στην ταυτόχρονη αύξηση του ενεργητικού της τράπεζας.

Οι ζημιές επίσης κρατάνε αρνητικό τον δείκτη Καθαρά κέρδη προ φόρων / (Χορηγήσεις + Καταθέσεις), ο οποίος και πάλι παίρνει τη μεγαλύτερη τιμή το 2013.

Ο δείκτης Χορηγήσεις/Καταθέσεις ξεπερνά το 100% και μάλιστα κατά πολύ. Αυτό σημαίνει ότι τα δάνεια είναι περισσότερα από τις καταθέσεις, ενώ γίνεται σταδιακή προσπάθεια εξισορρόπησης.

Τέλος, ο δείκτης Ιδία Κεφάλαια/Ενεργητικό αν και πέφτει αρκετά το 2011 και το 2012, η μεγάλη αύξηση των ιδίων κεφαλαίων το 2013 και το 2014 του δίνει τις υψηλότερες τιμές της 5ετίας.

Όμιλος Eurobank

	2010	2011	2012	2013	2014
ROA	0,13	-7,15	-2,13	2,48	-2,22
ROE	1,85	-	-	-55,12	-26,62
Καθαρά κέρδη προ φόρων/ (Χορ+Κατ)	0,14	-8,66	-2,28	-2,21	-2,02
Χορηγήσεις/Καταθέσεις	126,63	148,17	140,38	109,81	103,07
Ενεργητικό/Χορηγήσεις	154,95	159,73	156,71	170,11	179,29
Ιδία Κεφάλαια/Ενεργητικό	6,99	-1,14	-0,97	4,51	8,35

Διάγραμμα:3

Ανάλυση

Όπως αναφέραμε και στην ανάλυση των οικονομικών μεγεθών του ομίλου, οι εξαγορές και οι συγχωνεύσεις διαφόρων τραπεζών από τον όμιλο της Eurobank, έχουν μεγάλο αντίκτυπο στους

δείκτες του. Ο δείκτης ROA έχει σχεδόν σταθερά αρνητικές τιμές, απόρροια των ζημιών του ομίλου κατά την 5ετία.

Ομοίως ο δείκτης ROE δεν μπορεί να υπολογιστεί τα έτη 2011 και 2012, καθώς τα ίδια κεφάλαια είναι και σε αυτήν την περίπτωση αρνητικά. Τις υπόλοιπες χρονιές, ο δείκτης είναι αρνητικός, δείγμα της κακής πορείας του ομίλου.

Οι ζημιές που δημιούργησε σε μεγάλο βαθμό το πρόγραμμα PSI, μας κάνουν να δούμε την πτωτική πορεία του δείκτη Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων / (Χορηγήσεις + Καταθέσεις) και εδώ.

Ο δείκτης Χορηγήσεις / Καταθέσεις είναι μεγαλύτερος του 100%. Συνεπώς η πιστωτική επέκταση του ομίλου είναι μεγάλη, αν και υπάρχει προσπάθεια σμίκρυνσης της. Ειδικά το 2011, η φυγή των καταθέσεων εκτίναξαν τον δείκτη στο 140%..

Όμιλος Τράπεζας Πειραιώς

	2010	2011	2012	2013	2014
ROA	0,04	-13,41	-0,72	1,9	-3,4
ROE	0,64	-	-	21,08	-41,48
Καθαρά κέρδη προ φόρων/ (Χορ+Κατ)	0,02	-13,46	-1,43	1,5	-2,71
Χορηγήσεις/Καταθέσεις	127,69	156,01	120,67	114,89	104,40
Ενεργητικό/Χορηγήσεις	153,25	145,13	157,81	147,53	156,26
Ιδία Κεφάλαια/Ενεργητικό	5,68	-3,93	-3,29	9,01	8,20

Διάγραμμα:4

Ανάλυση

Ο δείκτης ROA «βυθίστηκε» το 2011 απόρροια των μεγάλων ζημιών του ομίλου Πειραιώς (περίπτωση PSI και εδώ). Τα επόμενα 2 χρόνια παρατηρείται μια αύξηση του έως και στο 1.9 το 2013.

Και σε αυτή την περίπτωση τραπεζικού ομίλου, ο δείκτης ROE δεν ορίζεται για τα έτη 2011 και 2012, λόγω των αρνητικών ιδίων κεφαλαίων που υπάρχουν. Το 2014 παρατηρούμε ότι ο δείκτης παίρνει μια πολύ μικρή τιμή (-41.48).

Ο δείκτης Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων/ (Χορηγήσεις + Καταθέσεις) παρουσιάζει μεγάλη μείωση ως και -13.46 το 2011. Όπως αναφέραμε οι ζημιές τη χρονιά αυτή είναι πολύ μεγάλες. Επίσης το έτος 2013 είναι με διαφορά το πιο κερδοφόρο της τελευταίας 5ετίας για την τράπεζα.

Ο δείκτης Χορηγήσεις/Καταθέσεις είναι πάνω από το 100% δείχνοντας ότι τα δάνεια είναι περισσότερα από τις καταθέσεις. Έτσι η τράπεζα προσπάθησε να συρρικνώσει αυτό τον δείκτη, φτάνοντας τον κοντά στο 100% (104,40) το 2014.

Συνοψίζοντας, σχολιάζοντας συνολικά τους δείκτες και τα οικονομικά στοιχεία των τραπεζών παρατηρούμε ότι τα οικονομικά αποτελέσματα και των 4 μεγάλων εμπορικών τραπεζών είναι αρκετά παρεμφερή. Το πρόγραμμα ανταλλαγής ομολόγων PSI που εφαρμόστηκε, ουσιαστικά «διέλυσε» το ελληνικό τραπεζικό. Οι ελληνικές τράπεζες ως ο μεγαλύτερος δανειοδότης του κράτους, αναγκάστηκαν να χάσουν πολλά χρήματα με τα νέα δεδομένα που δημιουργήθηκαν με τα ελληνικά ομόλογα.

Έτσι, είχαμε την ύπαρξη τραπεζών με αρκετά δις ζημιές, χωρίς ίδια κεφάλαια, χωρίς δηλαδή κεφαλαιακή βάση, το σημαντικότερο στοιχείο για μια ισχυρή τράπεζα, οι οποίες είχαν άμεση ανάγκη από νέα εισροή χρημάτων με τη μορφή ανακεφαλαιοποίησης..

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΣΤΟ Χ.Α.Α

5.1 Το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών

Το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών άρχισε τη λειτουργία του το 1876. Δεδομένων των δυσκολιών που αντιμετώπιζε η τότε ελληνική οικονομία, η σύσταση μιας αξιόπιστης και ισχυρής χρηματαγοράς, ήταν απαραίτητη. Η συμμετοχή και ο σημαντικός ρόλος του τραπεζικού τομέα της χώρας σε μεγάλο βαθμό, ήταν απαραίτητα για να ισχυροποιηθεί η νεοσυσταθείς αγορά. Μετοχές τραπεζών όπως η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, η Γενική Πιστωτική Τράπεζα, η Τράπεζα Βιομηχανικής Πίστεως και η Ναυτική Τράπεζα «Αρχάγγελος» ήταν από αυτές που άρχισαν να αποτελούν «βαρόμετρα» της λειτουργίας του.

Το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, όπως είναι ευκόλως αντιληπτό, αποτελεί έναν καθρέφτη του οικονομικού επιπέδου του τόπου. Έτσι, κοιτώντας το ιστορικά μπορούμε να δούμε ότι η πορεία του είναι άμεσα συνδεδεμένη με την πορεία της χώρας. Την περίοδο της μεταπολίτευσης και ιδιαίτερα από τις αρχές τις δεκαετίας του 1980 έως και τα πρώτα χρόνια της οικονομικής κρίσης (2008), η «άνθιση» του γενικού δείκτη τιμών, είναι ευδιάκριτη. Γεγονότα όπως η ένταξη της χώρας στην Ο.Ν.Ε και η θέσπιση εν τέλει του κοινού νομίσματος σημάδεψαν την περίοδο αυτή κατά την οποία το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών άγγιξε τις υψηλότερες τιμές του.

Ρίχνοντας μια ματιά στα «υψηλά» αλλά και στα «χαμηλά» του γενικού δείκτη τιμών του Χ.Α.Α, παρατηρούμε ότι η υψηλότερη τιμή του σημειώθηκε στα τέλη του 1999 (6484,38 μονάδες) ακριβώς πριν δηλαδή το μεγάλο «Κραχ του Χρηματιστηρίου» όπως ονομάστηκε το σκάνδαλο που ξέσπασε στις αρχές του 2000, μια περίοδο στην οποία η Ελλάδα ζούσε μεγάλες στιγμές οικονομικής άνθισης. Ετοιμαζόταν να υιοθετήσει το Ευρώ ως νόμισμα, είχε αναλάβει τους Ολυμπιακούς αγώνες του 2004 και τα Δημόσια Έργα (η μεγαλύτερη επιρροή στους οικονομικούς δείκτες της χώρας την περίοδο της μεταπολίτευσης, δηλαδή) άρχισαν να δημοπρατούνται και να υλοποιούνται το ένα μετά το άλλο. Αντιθέτως, παρατηρούμε ότι το ιστορικό χαμηλό του δείκτη, σημειώθηκε του Μάιου του 2012 (476,36 μονάδες) εν μέσω δηλαδή της σφοδρής οικονομικής κρίσης που ταλανίζει τη σύγχρονη Ελλάδα.

5.2 Οι Τράπεζες στο Χρηματιστήριο Αξιών

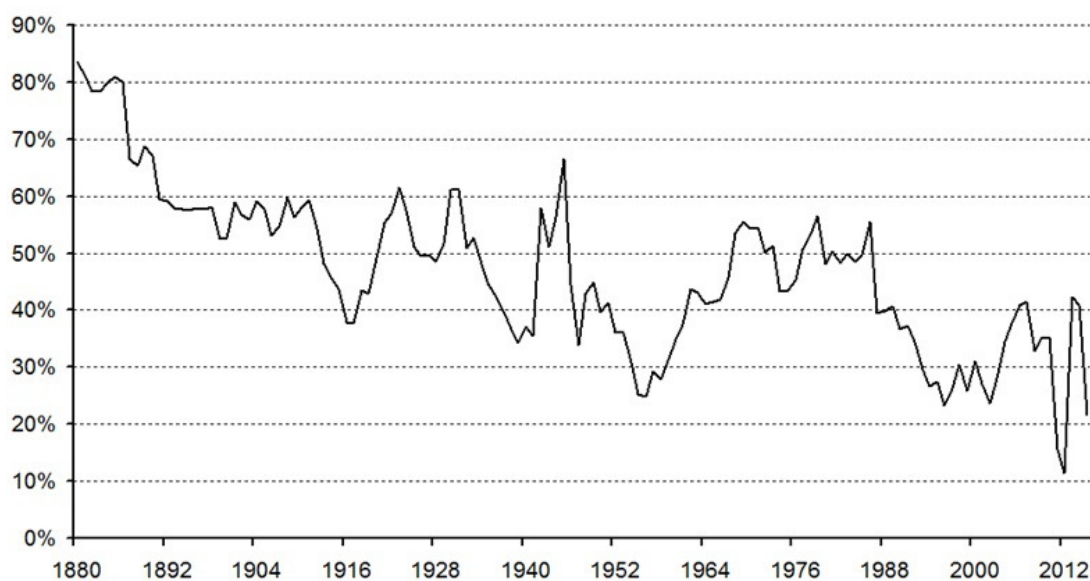
Ο χαρακτηρισμό του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών ως «τραπεζοκεντρικό» είναι ένας χαρακτηρισμός που μπορεί να θεωρηθεί αληθής. Όπως ήδη σημειώσαμε, η συμμετοχή των τραπεζών από την δημιουργία του Χ.Α.Α ήταν θεμελιώδης. Από τις 8 πρώτες μετοχές που εισήχθησαν προς διαπραγμάτευση, οι 4 ήταν μετοχές τραπεζών, ενώ η κεφαλαιοποίηση τους αποτελούσε το 83.5% της συνολικής κεφαλαιοποίησης. Πριν την πτώχευση του ελληνικού κράτους το 1893, οι τραπεζικές μετοχές ήταν το $\frac{1}{4}$ των μετοχών που διαπραγματεύονταν στην χρηματιστηριακή αγορά, με την κεφαλαιοποίησή τους να έχει υποχωρήσει στο 58.3%.

Η τραπεζική αγορά, αν και τυπικά με την πάροδο του χρόνου έχανε στο «κομμάτι» της πίτας, της συνολικής κεφαλαιοποίησης, ουσιαστικά αυτό δεν συνέβαινε εξαιτίας της συρρίκνωσης της, αλλά επειδή –και με την πάροδο του χρόνου και την ανάπτυξη της τεχνολογίας και της βιομηχανίας – άλλοι κλάδοι κατάφεραν να αναπτυχθούν ταχύτατα.

Κατά τα πρώτα χρόνια του 20^{ου} αιώνα, ο τραπεζικός τομέας, δια μέσου και της παρουσίας του στο Χρηματιστήριο, άρχισε να παίρνει τη μορφή με την οποία πορεύθηκε και τα επόμενα χρόνια. Τράπεζες όπως η Τράπεζα Αθηνών, η Εμπορική Τράπεζα, η Λαϊκή Τράπεζα και η Τράπεζα Κρήτης, έκαναν ευρέως γνωστό το μοντέλο της τράπεζας που στηρίζει το θεσμό της αποταμίευσης και της εμπορικής και βιομηχανικής πίστης. Συνέβαλαν έτσι τα μέγιστα στη μεγάλη ανάπτυξη από το 1900 έως και το 1930.

Αν και οι εταιρείες στο Ελληνικό Χρηματιστήριο αυξάνονταν με την πάροδο του χρόνου (Το 1920 υπήρχαν 45 εισηγμένες εταιρείες με τις 8 να είναι τράπεζες, ενώ το 1929 υπήρχαν 98 εισηγμένες εταιρείες με τις 16 να είναι τράπεζες, αριθμός ρεκόρ ακόμα και σήμερα για το Χ.Α.Α), το ποσοστό κεφαλαιοποίησης των Ελληνικών Τραπεζών σε σχέση με τη συνολική κεφαλαιοποίηση της αγοράς ήταν σταθερά κοντά στο 50%, αγγίζοντας έως και τα $\frac{2}{3}$ (62% στις αρχές του 1930). Η πτώχευση του 1932, όμως προκάλεσε αρκετά μεγάλες ζημιές σε μια σειρά νέων και μικρών τραπεζών. Έως και το 1950, μια περίοδο δηλαδή όπου μεσολάβησαν δυο παγκόσμιοι πόλεμοι, μια περίοδος κατοχής, ένας εμφύλιος, γεγονότα δηλαδή που «βυθίζουν» μια οικονομία, οι τράπεζες μετά από συγχωνεύσεις (οι οποίες συνέβησαν κυρίως τις παραμονές του πολέμου), έφτασαν να αποτελούν το 34.5% της κεφαλαιοποίησης.

Συμμετοχή των Τραπεζών στη Συνολική Κεφαλαιοποίηση

Πηγή: ¹<http://www.eurocapital.gr/index.php/permalink/72585.html>

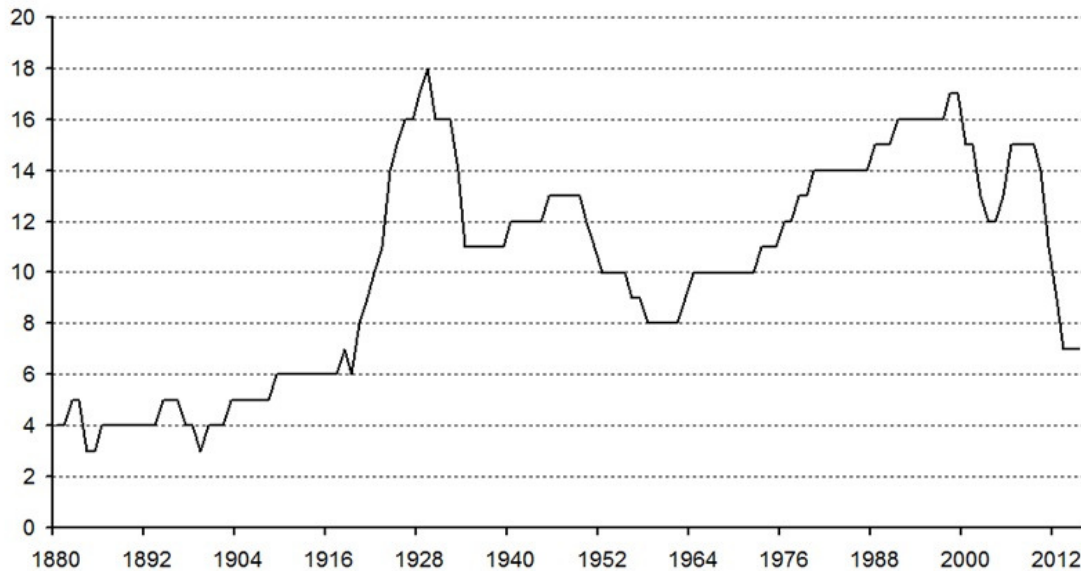
Μετά το 1950, όταν και το τραπεζικό σύστημα άρχισε να αναδιαρθρώνεται πλήρως και να αποκτά περίπου τη μορφή που έχει έως και τα μέσα της δεκαετίας του 1990. Σιγά-σιγά, με την ραγδαία άνοδο της βιομηχανίας στην Ελλάδα, η ίδια η διάρθρωση του χρηματιστηρίου άλλαξε. Από ένα καθαρά «τραπεζοκεντρικό» χρηματιστήριο, γίνεται μια αγορά που κατά βάση πλέον ασχολείται με μετοχές βιομηχανιών. Προς τα μέσα της δεκαετίας του 1950, διαπραγματεύονταν οι μετοχές 9 τραπεζών με την κεφαλαιοποίησή τους να αποτελεί το 25% περίπου της συνολικής κεφαλαιοποίησης, σημειώνοντας ιστορικό χαμηλό.

Στη συνέχεια, όπως παρατηρούμε και στο διάγραμμα, δημιουργείται μια σταθερή άνοδος στο χρηματιστηριακό τραπεζικό τομέα, άμεση απόρροια της ίδιας της ανάπτυξης των τραπεζών. Οι τράπεζες συμμετέχουν ενεργά στην οικονομική ζωή του τόπου, παύοντας να είναι απλά μέρη αποταμίευσης. Η όλη αύξηση έκανε και πάλι τις τραπεζικές μετοχές να αυξήσουν το μερίδιό τους στη συνολική κεφαλαιοποίηση της χρηματιστηριακής αγοράς.

Κατά την διάρκεια της επταετίας (1967-1973) μπορούμε να πούμε ότι οι τραπεζικές μετοχές, περιέργως πως, παρέμειναν σε σταθερά ανοδική πορεία. Παρά την αστάθεια που δημιουργούσε ένα δικτατορικό καθεστώς, ειδικά μετά το 1971, και παρά την αυταρχική πολλές φορές διαχείριση που επέβαλαν οι κυβερνώντες στις τράπεζες (περιορισμοί στις τραπεζικές συναλλαγές κλπ), η εμπιστοσύνη των επενδυτών στον τραπεζικό τομέα της χώρας, όχι μόνο δεν συρρικνώθηκε, αλλά αυξήθηκε κιόλας. Στο τέλος της δικτατορίας (1973), συναλλάσσονταν στο

χρηματιστήριο μετοχές 10 τραπεζών (επί συνόλου 102 εταιρειών) με την κεφαλαιοποίηση να αγγίζει το 52% της συνολικής κεφαλαιοποίησης της αγοράς. Ότι συνέβαινε δηλαδή και στα πρώτα χρόνια λειτουργίας της.

Αριθμός Τραπεζικών Εταιριών στο Χρηματιστήριο Αθήνας

Πηγή: <http://www.eurocapital.gr/index.php/permalink/72585.html>

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1970 έως και το τέλος της δεκαετίας του 1980, μια περίοδος δηλαδή 15 χρόνων περίπου, η πορεία των τραπεζών, σε χρηματιστηριακή βάση τουλάχιστον χαρακτηρίζεται ιδιαίτερα πτωτική. Η δημιουργία μιας οικονομίας μέγιστου κρατικού παρεμβατισμού, με κύριο μοχλό ανάπτυξης τα δημόσια έργα και την υπερμεγέθυνση του δημοσίου τομέα, με παράλληλη «δαιμονοποίηση» της ιδιωτικής επένδυσης (πάνω στην οποία βασίζεται και η αγορά του χρηματιστηρίου) έκαναν τις τραπεζικές μετοχές να φτάσουν σε ιδιαίτερα χαμηλό σημείο.

Σιγά-σιγά στις αρχές της δεκαετίας του 1990, όταν και άρχισε να γίνεται πλέον ευρύτερα γνωστή η «παγκοσμιοποίηση», η είσοδος αλλοδαπών επενδυτών κατάφερε να δημιουργήσει μια αρκετά μεγάλη ανάπτυξη τόσο στο επίπεδο τιμών του δείκτη του Χ.Α.Α, όσο και στις εταιρείες που είχαν εισαχθεί σε αυτόν και στην κεφαλαιοποίησή τους. Την δεκαετία του 1990, γενικά μπορούμε να την ονομάσουμε ως «η χρυσή δεκαετία του χρηματιστηρίου». Τεράστια ποσά επενδύονταν σε καθημερινή βάση στην οδό Σοφοκλέους που βρισκόταν τότε η χρηματαγορά των Αθηνών, και φυσικά από τη μεγάλη αυτή ανάπτυξη δε θα μπορούσε να λείπει ο τραπεζικός τομέας. Στα τέλη της δεκαετίας πιο συγκεκριμένα, όταν ο δείκτης τιμών του Χ.Α.Α είχε φτάσει σε επίπεδα

ιστορικού υψηλού, ο αριθμός των εισηγμένων τραπεζών είχε φτάσει τις 17, από τις 294 εταιρείες που ήταν εισηγμένες ως τότε. Η συνολική δε κεφαλαιοποίηση έφτανε στο 25.9% (μειωμένη λόγω της μεγάλης αύξησης των εταιρειών που διαπραγματεύονται τις μετοχές τους).

Μπαίνοντας στην καινούργια χιλιετία, μια νέα, γεμάτη προοπτικές, «οδός» άνοιξε για τον τραπεζικό τομέα. Η υιοθέτηση του κοινού νομίσματος (Ευρώ) έκανε πολύ ευκολότερη την πρόσβαση των ελληνικών τραπεζών στους μεγάλους τραπεζικούς κολοσσούς της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης. Μπορεί τα περιθώρια κέρδους των ελληνικών τραπεζών να μειώθηκαν (τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα), όμως η μεγάλη προοπτική που έδινε το νέο statusquo στο τραπεζικό «γίγνεσθαι» γέμιζε ελπίδες τους επενδυτές οι οποίοι παρέμειναν πιστοί στις τραπεζικές μετοχές που διαπραγματεύονταν στο Χ.Α.Α. Σε συνδυασμό με το «άνοιγμα» των τραπεζών σε νέες δραστηριότητες, όπου πλέον είχαμε την δημιουργία ομίλων που ναι μεν είχαν σαν «ναυαρχίδα» μια τράπεζα, όμως οι υπόλοιπες εταιρείες που τον απάρτιζαν (και ήταν θυγατρικές της τράπεζας) ασχολούνταν με δραστηριότητες εκτός τραπεζικού τομέα όπως το RealEstate, το Leasing, οι ασφάλειες κ.α. Πλέον είχαμε τραπεζικούς ομίλους με μεγάλο φάσμα εργασιών που λειτουργούσαν τόσο στην Ελλάδα, όσο και ευρωπαϊκές (κυρίως Βαλκανικές) χώρες.

Έως και το 2007 (έως ότου δηλαδή αρχίσει η χρηματοοικονομική κρίση με την κατάρρευση της Αμερικάνικης LehmanBrothers που συμπαρέσυρε και αρκετές ευρωπαϊκές τράπεζες), οι ελληνικές τράπεζες (και μαζί οι μετοχές τους) έζησαν μια περίοδο μεγάλης άνθησης. Στα τέλη του 2007, οι 15 εισηγμένες στο χρηματιστήριο τράπεζες (επί συνόλου 305 εισηγμένων εταιρειών) αποτελούσαν το 41.5% της συνολικής κεφαλαιοποίησης. Αρχής γενομένης από το 2008, και με βασική αιτία την τραπεζική κρίση που προαναφέραμε, οι τραπεζικές μετοχές ακολούθησαν την (κατακόρυφα) πτωτική πορεία των ίδιων των τραπεζών.

Η πενταετία 2008-2012 χαρακτηρίζεται ως «μαύρη περίοδος» για τον τραπεζικό τομέα της χώρας. Στα τέλη του 2012 στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών είχαν απομείνει 11 τράπεζες, οι οποίες εμφάνιζαν τεράστιες ζημιές (πάνω από 28 δισεκατομμύρια ευρώ), ποσό που οφείλονταν στην έκθεση των τραπεζών στα ελληνικά ομόλογα τα οποία και μόλις είχαν «κουρευτεί» στο πλαίσιο του προγράμματος PrivateSectorInvolvement (PSI). Παράλληλα η συμμετοχή των τραπεζών στη συνολική κεφαλαιοποίηση ανέρχονταν στο 11,4% πλέον (υπό-τετραπλασιασμός μέσα σε μόλις 4 χρόνια). Το 2013 στο χρηματιστήριο ο αριθμός των τραπεζών ανερχόταν στις 7 (6 ελληνικές, 1 κυπριακή), έπειτα από πολλές συγχωνεύσεις και εξαγορές τραπεζών που έγιναν τα προηγούμενα χρόνια.

Στο πέρασμα του χρόνου, έως και το 2015, η φθορά της ελληνικής οικονομίας δεν μπορούσε να αφήσει ανεπηρέαστη την πορεία των τραπεζικών μετοχών του χρηματιστηρίου. Με αποκορύφωμα τα capitalcontrolπου επιβλήθηκαν το καλοκαίρι του 2015, ο τραπεζικός δείκτης που ήταν η μεγαλύτερη επιρροή στο γενικό δείκτη τιμών, έφτασε στις 326.5 μονάδες (4/8/2015). Στις 31/12/1980 ο δείκτης πρώτο-υπολογίστηκε στις 1.000 μονάδες, ενώ η μεγαλύτερη καταγεγραμμένη τιμή σημειώθηκε τον Οκτώβριο του 2007 και ήταν 76.800 μονάδες. Τα capitalcontrolοδήγησαν επίσης την κεφαλαιοποίηση των τραπεζών του Χ.Α.Α στα 6,6 δις ευρώ, τα οποία όμως και πάλι αποτελούσαν το 21.7% της συνολικής κεφαλαιοποίησης.

Ακόμα και στις χειρότερες περιόδους των τραπεζών, το Χρηματιστήριο Αθηνών δεν έχασε ποτέ τον «τραπεζοκεντρικό» του χαρακτήρα. Η πορεία του γενικού δείκτη τιμών ήταν άμεσα συνυφασμένη με την πορεία του τραπεζικού δείκτη.

Ακολουθεί πίνακας που αναφέρει τις τραπεζικές μετοχές που έχουν διαπραγματευτεί στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών από το 1880 έως και το 2015. Συνολικά 45 τραπεζικές εταιρείες έχουν διαπραγματευτεί στο διάστημα αυτό. Ο μεγαλύτερος αριθμός μετοχών που διαπραγματεύονταν ταυτόχρονα, σημειώθηκε το 1929. Σήμερα (2015) διαπραγματεύονται οι μετοχές 7 τραπεζών..

Όνομα Τράπεζας	Έτος Εισαγωγής	Έτος Διαγραφής	Σημειώσεις
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	1880	Υφίσταται	
ΝΑΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ "ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ"	1880	1884	
ΓΕΝΙΚΗ ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	1880	1897	
ΝΑΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ "ΑΛΚΥΩΝ"	1880	1884	
ΤΡΑΠΕΖΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ	1880	1906	
ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΟΣ ΤΡΑΠΕΖΑ ΗΠΕΙΡΟΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1886	1899	
ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ ΑΕ	1894	1956	
ΤΡΑΠΕΖΑ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	1903	1911	
ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΝΑΤΟΛΗΣ	1906	1933	
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	1909	2011	
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΡΗΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ	1912	1919	
ΙΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	1912	2000	
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	1918	Υφίσταται	
ΤΡΑΠΕΖΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ	1920	1933	
ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	1920	1934	
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	1921	1929	
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	1922	1934	
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΟΣΜΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	1923	1934	
ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΑΕ	1924	1930	
ΝΑΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	1924	1926	
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΞΙΩΝ	1924	1925	
ΤΡΑΠΕΖΑ ΧΙΟΥ	1925	1952	
ΑΛΡΗΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.	1925	Υφίσταται	1
ΑΓΓΛΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	1926	1930	
ΕΥΡΟΒΑΝΚ	1926	Υφίσταται	2
ΤΡΑΠΕΖΑ ΣΑΜΟΥ	1928	1930	
ΤΡΑΠΕΖΑ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	1929	1950	
ΕΘΝΙΚΗ ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	1929	1998	
ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	1930	Υφίσταται	
ΓΑΛΛΟ - ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΥΠΟΘΗΚΩΝ	1940	1951	
ΕΛΛΗΝΟ - ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	1945	1958	
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	1963	2013	
ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	1964	Υφίσταται	
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΒΙΟΜ/ΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ (1973	2002	
ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	1976	2000	
ΤΡΑΠΕΖΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ	1980	2000	
MARFIN ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	1991	2011	
ASPIS BANK	1998	2011	3
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	2001	2012	4
ΠΡΟΤΟΝ ΤΡΑΠΕΖΑ	2005	2011	5
ΤΡΑΠΕΖΑ ΧΙΟΥ	1997	2000	
ΤΕΛΕΣΙΣ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	1998	2002	
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ	2000	2003	
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΙΑ ΛΙΜΙΤΕΔ	2000	Υφίσταται	
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	2006	2012	6
Σημειώσεις:			
1) Ονομασία κατά την εισαγωγή: "Τράπεζα Ελληνικής Εμπορικής Πίστewς", 2) Ονομασία κατά την εισαγωγή: "Καπνοβιομηχανία και Τράπεζα Β. Καραβασίλη Ανώνυμος Εταιρεία", 3 έως 6) Βρίσκονται σε αναστολή διαπραγμάτευσης από το έτος που αναφέρεται στη στήλη "έτος διαγραφής".			
Ως "έτος εισαγωγής" αναφέρεται το έτος κατά το οποίο η μετοχή διαπραγματεύτηκε για πρώτη φορά στο Χρηματιστήριο. Ως έτος διαγραφής, αναφέρεται το έτος της επίσημης διαγραφής της κάθε εταιρίας, πλην αυτών που αναφέρονται στις σημειώσεις 3 έως 6.			

Πηγή:<http://www.eurocapital.gr/index.php/permalink/72585.html>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ: ΤΡΟΠΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

6.1 Εισαγωγή

Η αξιολόγηση της χρηματοοικονομικής επίδοσης και της οικονομικής κατάστασης της τράπεζας (ή γενικά μιας επιχείρησης) πραγματοποιείται με τη βοήθεια της ανάλυσης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Η πιο διαδεδομένη μέθοδος που χρησιμοποιείται για την ανάλυση χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι οι αριθμοδείκτες. Με τον όρο αριθμοδείκτης εννοούμε μια απλή σχέση ενός κονδυλίου του ισολογισμού ή της κατάστασης 09ης αποτελεσμάτων χρήσεως προς ένα άλλο και εκφράζεται με απλή αριθμητική μορφή. Ουσιαστικά μιλάμε για σχέσεις που δημιουργούνται μεταξύ των μεγεθών της ίδιας τράπεζας.

Οι αριθμοδείκτες για τη λειτουργία των τραπεζών έχουν μεγάλη σημασία, η οποία βοηθάει σε δυο τομείς ταυτοχρόνως. Αφενός, γίνεται εσωτερικός έλεγχος στη λειτουργία του τραπεζικού ιδρύματος, έτσι ώστε να μπορεί η ηγεσία να ελέγχει την πορεία των εργασιών και την όποια απόκλιση από τους στόχους που η ίδια έχει θέσει. Έτσι, όχι μόνο θα είναι δυνατό ανά πάσα χρονική περίοδο να μπορεί να διορθώσει σφάλματα, να επαναδιατυπώσει τους στόχους και να μικρύνει τις αποκλίσεις, αλλά επίσης γίνεται και άμεσος, στατιστικός και ακριβής έλεγχος για την αποδοτικότητα των εργαζομένων και γενικά των παραγωγικών συντελεστών που χρησιμοποιεί.

Αφετέρου, η τράπεζα μέσα από τη χρήση των αριθμοδεικτών μπορεί να ελέγχει την πορεία των επιχειρήσεων που στηρίζει, είτε ενδιαφέρεται να στηρίξει με τραπεζικό δανεισμό. Η επιτυχημένη (ή όχι) πορεία μιας επιχείρησης, η οποία έχει «συνδεθεί» με μια τράπεζα, ενδιαφέρει άμεσα και την ίδια την τράπεζα. Τυχόν αστοχία της επιχείρησης, θα φέρει σε δυσχερέστερη θέση και την ίδια την τράπεζα, δημιουργώντας της πρόβλημα. Έτσι, η χρήση των αριθμοδεικτών, χαρτογραφεί σχεδόν ολοκληρωτικά την αγορά (άρα και την υφιστάμενη επιχείρηση) δημιουργώντας τις κατάλληλες προϋποθέσεις για λογαριασμό του τραπεζικού ιδρύματος, έτσι ώστε να προχωρήσει, να συνεχίσει ή να διακόψει τη χρηματοδότηση.

Οι κυριότεροι δείκτες που εξετάζονται, διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες:

- Δείκτες ρευστότητας
- Δείκτες χρηματοοικονομικής μόχλευσης και περιουσιακής διάρθρωσης
- Δείκτες απόδοσης
- Δείκτες δραστηριότητας
- Δείκτες αγοραίας αξίας
- Δείκτες ισολογισμού
- Δείκτες λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης
- Δείκτες κατάστασης μεταβολών χρηματοοικονομικής θέσης
- Δείκτες μεικτοί¹⁸

6.2 Ανάλυση αριθμοδεικτών

- Δείκτες Ρευστότητας:

Οι δείκτες ρευστότητας χρησιμοποιούνται για να κριθεί η ικανότητα μιας επιχείρησης να ανταπεξέρχεται στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της. Ουσιαστικά δηλαδή, αξιολογούμε τις συνθήκες βραχυπρόθεσμου κινδύνου μιας επιχείρησης.

1. Δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας: Ο δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας ισούται με το λόγο του κυκλοφορούντος ενεργητικού προς τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. Με τον όρο κυκλοφορούν ενεργητικό, αναφερόμαστε στα αποθέματα, τους εισπρακτέους λογαριασμούς, τα χρεόγραφα και τα χρηματικά διαθέσιμα. Με τον όρο βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις αναφερόμαστε στους πληρωτέους λογαριασμούς, τα πληρωτέα γραμμάτια, τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις από δάνεια και γενικά τα έξοδα σε κοντινή χρονική περίοδο (πχ μισθοί). Σκοπός της επιχείρησης είναι να διατηρεί τον δείκτη αυτό σε τιμές μεγαλύτερες της μονάδας.
2. Δείκτης άμεσης ρευστότητας: Ο δείκτης άμεσης ρευστότητας ισούται με το λόγο του κυκλοφορούντος ενεργητικού πλην των αποθεμάτων προς τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. Ο δείκτης αυτός είναι ουσιαστικά παρόμοιος με

¹⁸Π. Ευθύμογλου, Ι. Λαζαρίδης, «Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων», Τεύχος Α, Πειραιάς 2000

τον πρώτο δείκτη (κυκλοφοριακής ρευστότητας) μόνο που σε αυτή την περίπτωση δεν υπολογίζουμε τα αποθέματα. Ο λόγος είναι ότι τα αποθέματα, είτε δεν μπορούν να ρευστοποιηθούν άμεσα, είτε ρευστοποιούνται μεν άμεσα, αλλά με σημαντικές απώλειες. Έτσι, η ικανότητα διακρίνεται η ικανότητα της επιχείρησης να ανταπεξέρχεται στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της, χωρίς να χρειάζεται να ρευστοποιήσει τα αποθέματά της. Η ικανοποιητική τιμή του δείκτη αυτού είναι, όταν είναι ίσος ή μεγαλύτερος από τη μονάδα.

3. Δείκτης κεφαλαίου κίνησης προς σύνολο ενεργητικού: Με τον όρο «κεφάλαιο κίνησης», αναφερόμαστε στο μέρος του κυκλοφορούντος ενεργητικού που έχει χρηματοδοτηθεί με μακροπρόθεσμα κεφάλαια της επιχείρησης. Ο δείκτης αυτός, ισούται με το λόγο του κυκλοφορούντος ενεργητικού αν αφαιρέσουμε από αυτό τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις, προς το σύνολο του ενεργητικού. Ο δείκτης αυτός μας δείχνει το δυνητικό απόθεμα ρευστότητας που διαθέτει μια επιχείρηση,
4. Δείκτης μετρητών: Ο δείκτης μετρητών ισούται με το λόγο χρηματικά διαθέσιμα προς το κυκλοφορούν ενεργητικό. Ο δείκτης αυτός υπολογίζει το βαθμό ρευστότητας των κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων. Οι τιμές που λαμβάνει είναι από μηδέν έως και ένα. Όσο πιο κοντά στη μονάδα είναι η τιμή του δείκτη τόσο μεγαλύτερη ταμειακή ρευστότητα διαθέτει η επιχείρηση.
5. Δείκτης κάλυψης λειτουργικών εξόδων: Οι προηγούμενοι τέσσερις δείκτες υπολόγιζαν τη ρευστότητα μιας επιχείρησης, όμως αυτό γινόταν σε στατικούς όρους. Δηλαδή, δεν υπολόγιζαν την «πραγματική» ρευστότητα μιας επιχείρησης, αφού οι τιμές που εξέταζαν προέρχονταν από τον ισολογισμό της επιχείρησης. Για το λόγο αυτό, χρησιμοποιείται ένας άλλος δείκτης, ο οποίος παίρνει περισσότερο «δυναμικές τιμές». Πρόκειται για τον δείκτη Κάλυψης Λειτουργικών Εξόδων. Ουσιαστικά πρόκειται για το λόγο του κυκλοφορούντος ενεργητικού προς τις μέσες ημερήσιες λειτουργικές ταμειακές εκροές. Οι μέσες ημερήσιες λειτουργικές ταμειακές εκροές υπολογίζονται αν διαιρέσουμε τις ετήσιες λειτουργικές ταμειακές εκροές προς τις εργάσιμες ημέρες του έτους.

- Δείκτες χρηματοοικονομικής μόχλευσης και περιουσιακής διάρθρωσης:

Οι δείκτες αυτοί χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση των πηγών χρηματοδότησης της επιχείρησης, αλλά και για την περιουσιακή συγκρότηση του ισολογισμού της. Ουσιαστικά μιλάμε για ανάλυση του μακροπρόθεσμου κινδύνου επιβίωσης τη επιχείρησης.¹⁹

1. Δείκτης Χρέους: Πρόκειται για το λόγο του μακροπρόθεσμου χρέους προς το μακροπρόθεσμο χρέος συν τα ίδια κεφάλαια. Οι τιμές που μπορεί να λάβει ο δείκτης ποικίλουν και εξαρτώνται από το ποσοστό συμμετοχής του μακροπρόθεσμου χρέους στα συνολικά μακροπρόθεσμα κεφάλαια της επιχείρησης. Ουσιαστικά έτσι υπολογίζεται η μόχλευση της επιχείρησης. Οι τραπεζικοί οργανισμοί που είναι και οι κύριοι δανειστές των επιχειρήσεων προτιμούν ο δείκτης χρέους να λαμβάνει μικρές τιμές έτσι ώστε να σιγουρευτούν για τη βιωσιμότητα του χρέους της επιχείρησης. Αξίζει να σημειωθεί, ότι τις περισσότερες φορές οι διοικήσεις των επιχειρήσεων προτιμούν να «δεσμεύουν» όσο το δυνατόν λιγότερα ίδια κεφάλαια της επιχείρησης και έτσι μοχλεύουν όσο το δυνατόν περισσότερο την επιχείρηση.
2. Δείκτης παγιοποίησης περιουσίας: Ο δείκτης αυτός ισούται με το λόγο των πάγιων περιουσιακών στοιχείων προς το συνολικό ενεργητικό της επιχείρησης. Ουσιαστικά δηλαδή, εκτιμάται η αξία των πάγιων περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης σε σχέση με το ενεργητικό. Με βάση τον δείκτη αυτό οι επιχειρήσεις διακρίνονται σε επιχειρήσεις έντασης πάγιων περιουσιακών στοιχείων ή σε επιχειρήσεις έντασης κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων.
3. Δείκτης αυτοχρηματοδότησης πάγιων περιουσιακών στοιχείων: Ο δείκτης αυτός ισούται με το λόγο των ιδίων κεφαλαίων προς τα πάγια περιουσιακά στοιχεία. Δείχνει δηλαδή το ποσοστό των πάγιων περιουσιακών στοιχείων που έχει χρηματοδοτηθεί από τα ίδια κεφάλαια της επιχείρησης.
4. Δείκτης Κυκλοφορούντος ενεργητικού προς συνολικά ξένα κεφάλαια: Ο δείκτης αυτός ισούται με το λόγο του κυκλοφορούντος ενεργητικού προς τα συνολικά ξένα κεφάλαια της επιχείρησης (Μακροπρόθεσμα +

¹⁹Π. Ευθύμογλου, Ι. Λαζαρίδης, «Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων», Τεύχος Α, Πειραιάς 2000

βραχυπρόθεσμα) και εμφανίζει τον δυνητικό βαθμό ρευστότητας που έχει μια επιχείρησης με σκοπό να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της.

5. Δείκτης χρηματοδότησης πάγιων στοιχείων με μακροπρόθεσμα κεφάλαια: Ο δείκτης αυτός ισούται με το λόγο των πάγιων περιουσιακών στοιχείων προς τα μακροπρόθεσμα κεφάλαια. Ουσιαστικά πρόκειται για έναν δείκτη που δείχνει στα τραπεζικά ιδρύματα και γενικά στους δανειστές μιας επιχείρησης, τη μακροπρόθεσμη εξασφάλιση που τους παρέχει η λειτουργία της επιχείρησης.
6. Δείκτης κάλυψης τόκων: Ο δείκτης αυτός ισούται με το λόγο των κερδών προ φόρων προς τους τόκους των δανειακών υποχρεώσεων της επιχείρησης. Δείχνει δηλαδή, τι μέρος των τόκων που καλείται να πληρώσει η επιχείρηση μπορεί να καλυφθεί από τα κέρδη που αποκομίζει από τη λειτουργία της.
7. Δείκτης κάλυψης δανειακών υποχρεώσεων: Ο δείκτης αυτός ισούται με το λόγο των καθαρών κερδών προ φόρων συν τις αποσβέσεις προς το άθροισμα των τόκων και των ληξιπρόθεσμων δανείων της επιχείρησης. Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του δείκτη αυτού, τόσο μεγαλύτερη είναι η κάλυψη που προσφέρει η επιχείρηση στους δανειστές της ως προς την εξυπηρέτηση των υφιστάμενων υποχρεώσεών της. Οι δείκτες αυτοί σε συνδυασμό με τους δείκτες χρηματοοικονομικής μόχλευσης δείχνουν το βαθμό που είναι εκτεθειμένη μια επιχείρηση σε οποιονδήποτε χρηματοοικονομικό κίνδυνο.

- Δείκτες οικονομικής απόδοσης:

Οι δείκτες αυτοί χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της ικανότητας της εκάστοτε επιχείρησης να δημιουργεί κέρδη από τις δραστηριότητες που ασκεί. Αξιολογείται δηλαδή ο βαθμός κερδοφορίας της επιχείρησης.

1. Δείκτης Περιθωρίου Κέρδους: Ουσιαστικά στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται δυο υποκατηγορίες. Πρώτα, ο δείκτης περιθωρίου μεικτού κέρδους και μετά ο δείκτης περιθωρίου καθαρού κέρδους. Ο πρώτος δείκτης ισούται με το λόγο των εσόδων από πωλήσεις μείον το κόστος των ανάλογων πωληθέντων αγαθών προς το τα έσοδα από τις πωλήσεις. Ουσιαστικά μιλάμε για

τα μεικτά κέρδη των επιχειρήσεων από τις πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών. Ο δεύτερος δείκτης (Δείκτης Περιθωρίου Καθαρού Κέρδους) ισούται με το λόγο του καθαρού κέρδους (πριν ή μετά φόρων) προς τα έσοδα από τις πωλήσεις. Εδώ είναι πιο ξεκάθαρο το αποτέλεσμα και αναφέρεται στο περιθώριο κέρδους της επιχείρησης μετά την αφαίρεση του κόστους που χρειάζεται για την παραγωγή τους.

2. Δείκτης Απόδοσης Επενδύσεων Κεφαλαίων: Ο δείκτης αυτός ισούται με το λόγο των κερδών προ τόκων και φόρων της επιχείρησης προς το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης (το σύνολο του ενεργητικού της δηλαδή).
3. Δείκτης Απόδοσης Καθαρής Θέσης: Ο δείκτης αυτός ισούται με το λόγο των καθαρών κερδών προς την καθαρή θέση της επιχείρησης. Χαρακτηριστικό αυτού του δείκτη είναι πως υπολογίζεται με βάση τα καθαρά κέρδη, μετά φόρων δηλαδή, της επιχείρησης. Αξίζει να σημειωθεί εδώ πως σε περιπτώσεις που η φορολογία αλλάζει ανά τακτά χρονικά διαστήματα, χρησιμοποιούμε τα κέρδη προ φόρων για να έχουμε μια ασφαλέστερη εικόνα της επιχείρησης.

- Δείκτες Δραστηριότητας:

Οι δείκτες δραστηριότητας χρησιμοποιούν τον βαθμό που γίνεται η αποτελεσματική χρήση των διαφόρων περιουσιακών στοιχείων μιας επιχείρησης. Ουσιαστικά δηλαδή, γίνεται μελέτη του επιπέδου των πωλήσεων και του βαθμού επένδυσης στα ανάλογα περιουσιακά στοιχεία.²⁰

1. Δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Αποθεμάτων: Ο δείκτης αυτός ισούται με το λόγο των πωλήσεων προς το μέσο ύψος των αποθεμάτων στην αρχή και στο τέλος της χρήσης μιας επιχείρησης. Υπολογίζουμε δηλαδή την ταχύτητα με την οποία τα αποθέματα μιας επιχείρησης, μετατρέπονται σε εισπράξεις δια μέσω της διαδικασίας της πώλησης.

²⁰Π. Ευθύμογλου, Ι. Λαζαρίδης, «Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων», Τεύχος Α, Πειραιάς 2000

2. Δείκτης Μέσης Διάρκειας Παραμονής Αποθεμάτων: Ουσιαστικά εδώ μετριέται ο χρόνος που χρειάζεται μια επιχείρηση για να αντικαταστήσει τα εμπορεύματα της μετά την διαδικασία της πώλησης. Προκύπτει αν από το 365 (ημέρες του χρόνου) διαιρέσουμε τον προηγούμενο δείκτη (Κυκλοφοριακής ταχύτητας αποθεμάτων).
 3. Δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Απαιτήσεων: Ο δείκτης αυτός ισούται με το λόγο των πωλήσεων που γίνονται μέσω πίστωσης προς το μέσο ύψος των απαιτήσεων. Ουσιαστικά δηλαδή μετράται πόσες φορές η επιχείρηση εισπράττει τις απαιτήσεις της μέσα στο έτος.
 4. Δείκτης Μέσης Διάρκειας Είσπραξης Απαιτήσεων: Ο δείκτης αυτός είναι ουσιαστικά παράγωγο του προηγούμενου δείκτη. Προκύπτει αν διαιρέσουμε το 365 (μέρες του έτους) με τον δείκτη κυκλοφοριακής ταχύτητας απαιτήσεων. Μετράται δηλαδή το πόσο χρειάζεται η επιχείρηση έως ότου εισπράξει τις απαιτήσεις της. Δημιουργείται μια εικόνα για την ικανότητα της επιχείρησης να εισπράττει τις απαιτήσεις της, που οδηγεί με τη σειρά της στην ικανότητα της επιχείρησης να είναι φερέγγυα στις υποχρεώσεις της.
 5. Δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Πάγιων Περιουσιακών Στοιχείων: Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται από το λόγο των πωλήσεων προς το μέσο ύψος των πάγιων περιουσιακών στοιχείων στην αρχή και το τέλος της χρήσης. Ο δείκτης αυτός είναι ιδιαίτερα σημαντικός όταν πρόκειται να γίνουν επενδύσεις σε πάγια περιουσιακά στοιχεία, καθώς έτσι γίνεται η αξιολόγηση του πόσο αυτά συμβάλουν στα έσοδα της επιχείρησης.
- Δείκτες Αγοραίας Αξίας ή Αποτίμησης: Οι δείκτες αυτοί συγκρίνουν την αγοραία τιμή της μετοχής της επιχείρησης με άλλα μεγέθη όπως τα κέρδη της επιχείρησης, ή τη λογιστική αξία της μετοχής της επιχείρησης. Ουσιαστικά παρέχονται πληροφορίες σχετικά με το τι πιστεύουν οι επενδυτές και οι αγορές σχετικά με την επιχείρηση, την πορεία της και τις προοπτικές της. Φυσικά και βασική προϋπόθεση είναι να διαπραγματεύονται μετοχές της επιχείρησης στην αγορά (μέσω χρηματιστηρίου κλπ).²¹

²¹Π. Ευθύμογλου, Ι. Λαζαρίδης, «Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων», Τεύχος Α, Πειραιάς 2000

1. Δείκτης Αγοραίας Τιμής Μετοχής προς Καθαρά Κέρδη ανά Μετοχή: Ο δείκτης αυτός ισούται με το λόγο της τιμής της μετοχής της επιχείρησης ως προς τα κέρδη ανά μετοχή. Ουσιαστικά δείχνει το τι ποσό είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν οι επενδυτές για τη μετοχή μιας επιχείρησης. Επιχειρήσεις με μεγάλες αναπτυξιακές ευκαιρίες θα έχουν μεγαλύτερους δείκτες από επιχειρήσεις με υψηλούς κινδύνους.
2. Δείκτης Αγοραίας προς Λογιστική Τιμή: Ο δείκτης αυτός προκύπτει αν από την αγοραία τιμή διαπραγμάτευσης της μετοχής διαιρέσουμε τη λογιστική τιμή της μετοχής της επιχείρησης. Η λογιστική τιμή της μετοχής προκύπτει αν από τα ίδια κεφάλαια διαιρέσουμε τον αριθμό των μετοχών που είναι σε κυκλοφορία. Γενικά η χρήση των δυο αυτών τιμών (αγοραία τιμή μετοχής και λογιστική τιμή μετοχής) δίνει πολλές πληροφορίες αναφορικά με τη λειτουργία της επιχείρησης, αφού στην τιμή της μετοχής κατοπτρίζεται το τι πιστεύουν οι επενδυτές και οι αγορές για την επιχείρηση.
3. Δείκτης Μερισματος: Ο δείκτης μερίσματος ισούται με το λόγο του μερίσματος ανά μετοχή προς την τιμή της μετοχής.

6.3 Τα 5 C's της Δανειοδότησης (The 5 C's of Credit Definition)

Ένας από τους τρόπους, σύμφωνα με τους οποίους μια επιχείρηση αποφασίζει για το εάν τελικά θα προχωρήσει ή όχι στη χρηματοδότηση μιας επιχείρησης, είναι τα λεγόμενα και ως «5 C's της δανειοδότησης» (The 5 C's of Credit Definition). Όσα περισσότερα κριτήρια από τα 5 πληροί μια επιχείρηση και σε όσο ικανοποιητικότερο βαθμό γίνεται αυτό, τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα να χρηματοδοτηθεί εν τέλει, από το τραπεζικό ίδρυμα. Τα 5 C's είναι:

1. Capacity (Δυναμικότητα – Ικανότητα Επιχείρησης)
2. Collateral (Εξασφαλίσεις δανειοδότησης επιχείρησης)
3. Capital (Κεφάλαιο Επιχείρησης)
4. Conditions (Όροι και προϋποθέσεις ανάπτυξης της επιχείρησης)
5. Character (Χαρακτήρας της επιχείρησης)

1. Capacity (Δυναμικότητα – Ικανότητα Επιχείρησης)

Σύμφωνα με την τράπεζα το πρώτο αυτό κριτήριο της επιχείρησης, είναι και το πιο σημαντικό. Ουσιαστικά αναφέρεται στο ιστορικό της επιχείρησης όσον αφορά τις περιπτώσεις που προχώρησε σε δανεισμό, αλλά και στην εν γένει ικανότητα της να μπορεί να αποπληρώσει τις δανειακές της υποχρεώσεις. Έπειτα αναφέρεται στις πληρωμές που θα κάνει η επιχείρηση για να αποπληρώσει τα δάνειά της. Πως θα γίνουν οι πληρωμές, σε τι χρονικά διαστήματα κλπ. Για να χορηγήσει λοιπόν η τράπεζα το δάνειο θα πρέπει να γνωρίζει τα έσοδα και τα έξοδα της επιχείρησής, το πόσο των ταμειακών ροών καθώς και το χρονοδιάγραμμα των ταμειακών ροών της επιχείρησης όσο αναφορά την επιστροφή των χρημάτων.

2. Collateral (Εξασφαλίσεις δανειοδότησης)

Παρόλο που τα μετρητά αποτελούν, για όλες τις τράπεζες, άμεση πηγή εξόφλησης του δανείου, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα επιθυμούν και μια δεύτερη πηγή εξασφάλισης για να είναι σίγουρες για την εξόφληση των δανείων που χορηγούν. Την δεύτερη πηγή εξασφάλισης της εξόφλησης την αποτελούν τα στοιχεία που έχει υπό την κατοχή της η επιχείρηση και μπορούν να χρησιμοποιηθούν σαν εναλλακτικός τρόπος εξόφλησης του χρέους, τα όποια είναι πάγια περιουσιακά στοιχεία, μηχανήματα και καταθέσεις. Αν δεν υπάρχουν περιουσιακά στοιχεία ικανά να καλύψουν το ύψος του δανείου οι τράπεζες στρέφονται στα προσωπικά περιουσιακά στοιχεία των ιδιοκτών της επιχείρησης. Αυτό αποτελεί ένα μεγάλο ρίσκο από την πλευρά των ιδιοκτών που δεν θέλουν να βρεθούν ξαφνικά χωρίς κανένα περιουσιακό στοιχείο επειδή δεν μπόρεσαν να ανταπεξέλθουν στο επιχειρηματικό τους δάνειο.

3. Capital (Κεφάλαιο Επιχείρησης)

Το κριτήριο αυτό αναφέρεται στο πόσο κεφάλαιο έχει επενδυθεί μέχρι τώρα στην επιχείρηση από διαφορές πηγές, όπως είναι οι μέτοχοι και οι επενδυτές. Αρκετές φορές οι επενδυτές της επιχείρησης είναι θετικοί στο να υπάρχει ένα οικονομικός στόχος τον οποίο η επιχείρηση είναι προσηλωμένη και προσπαθεί να τον πετύχει. Επιπλέον, από τις τράπεζες αξιολογείται κατά πόσο η

διοίκηση της επιχείρησης θα μπορέσει να ανταπεξέλθει στις ολοένα αυξανόμενες οικονομικές απαιτήσεις μια εκκολαπτόμενης επιχείρησης ή μιας επιχείρησης που συνεχώς μεγαλώνει. Τέλος εξετάζεται κατά πόσο θα μπορούσε το ιστορικό της επιχείρησης όσο και οι πελατειακές της σχέσεις να υπερκαλύψουν ένα γεγονός, όπως το να μην εμφανίζονται ικανοποιητικά ή καθόλου κέρδη

4. Conditions (Όροι και Προϋποθέσεις Ανάπτυξης)

Με το κριτήριο αυτό εξετάζονται οι οροί και οι προϋποθέσεις σύμφωνα με τις οποίες δραστηριοποιείται η επιχείρηση στον κλάδο της. Γενικά, με τη χρήση του όρου «συνθήκες» αναφερόμαστε στο οικονομικό περιβάλλον που δραστηριοποιείται τόσο η επιχείρηση, όσο και η εκάστοτε τράπεζα. Γίνεται μια αξιολόγηση δηλαδή στην ικανότητα της επιχείρησης να παραμένει «αναλλοίωτη» στις μεταβολές του εξωτερικού περιβάλλοντος, όπως είναι σε περιόδους οικονομικής στενότητας και ύφεσης. Επιπλέον αξιολογείται η ικανότητα της επιχείρησης να αντισταθεί σε μια περίοδο κρίσης, αλλά και το πώς θα καταφέρει να «βγει» από αυτή. Επίσης, εξετάζεται το κατά πόσο οι αλλαγές σε πολιτικό επίπεδο, μπορούν να επηρεάσουν τη λειτουργία της επιχείρησης. Είναι κατανοητό πως σε χώρες με «εύθραυστο» πολιτικό περιβάλλον, όπως είναι οι χώρες που αντιμετωπίζουν προβλήματα (χώρες που «λαβώνονται» από οικονομικές κρίσεις δηλαδή), ο δείκτης αυτός αποτελεί έναν πολύ σημαντικό παράγοντα αξιολόγησης της επιχείρησης.

5. Character (Χαρακτήρας της επιχείρησης)

Ένα ακόμα κριτήριο είναι ο χαρακτήρας της επιχείρησης, δηλαδή ο χαρακτήρας του ιδιοκτήτη της επιχείρησης, ο χαρακτήρας του management και της ηγεσίας της, καθώς και η θέση της στην αγορά και στον κλάδο τον οποίο δραστηριοποιείται η συγκεκριμένη κάθε φορά επιχείρηση. Η τράπεζα λοιπόν, εξετάζει όλα τα παραπάνω και παρατηρεί στον ιδιοκτήτη πόσο αξιόπιστος φαίνεται για δανεισμό και κατά συνέπεια πόσο αξιόπιστη είναι η επιχείρηση του. Επιπλέον ο χαρακτήρας της επιχείρησης παίζει σπουδαίο ρόλο για τους υποψήφιους επενδυτές διότι επιθυμούν να τοποθετήσουν τα χρήματά τους σε εκείνη την επιχείρηση η οποία θα έχει τις καλύτερες συστάσεις.

Άλλο ένα πολύτιμο στοιχείο που αφορά το χαρακτήρα της επιχείρησης είναι ο τρόπος που διαχειρίζεται η επιχείρηση το προσωπικό και τους πελάτες της. Ένα πολύ σημαντικό στοιχείο που κοιτούν οι τράπεζες/επενδυτές/χρηματοδότες, είναι η ικανότητα της επιχείρησης να μείνει προσηλωμένη στους στόχους της και στην επίτευξή τους. Όλα τα παραπάνω διαμορφώνουν το χαρακτήρα του management της επιχείρησης.

Το εκάστοτε τραπεζικό ίδρυμα λοιπόν (ή ο εκάστοτε πιστωτής) θα εξετάσει προσεκτικά τα 5 αυτά κριτήρια, το ποια και κατά πόσο ικανοποιεί η επιχείρηση που επιθυμεί να χρηματοδοτηθεί και κατόπιν τούτου θα αποφασίσει για το εάν και σε τι μέγεθος μπορεί να χρηματοδοτηθεί η επιχείρηση.

Ιδιαίτερα θα εστιάσει τον έλεγχο της στην διοίκηση της επιχείρησης για να διαπιστώσει αν είναι ικανή να αντιμετωπίσει τα διαφορά προβλήματα που μπορεί να παρουσιαστούν στο μέλλον. ζ. Αυτό γιατί η τράπεζα θέλει να είναι σίγουρη πως αν παρουσιαστεί οποιαδήποτε είδους κρίση στην επιχείρηση, η διοίκηση της είναι ισχυρή και ο ηγέτης της είναι ικανός ώστε να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν και να διαχειριστούν άψογα την δυσμενή κατάσταση και να μην κινδυνέψει να χρεοκοπήσει η επιχείρηση.

Για τον λόγο αυτό κατά την αξιολόγηση μιας επιχείρησης από την τράπεζα παίζει πολύ σημαντικό ρόλο η προσωπικότητα, ο χαρακτήρας δηλαδή του ιδιοκτήτη-εκπροσώπου και πολλές φορές δρα καταλυτικά στο να δανειοδοτηθεί μια επιχείρηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Η ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (e-Banking)

7.1 Ο ορισμός και τα χαρακτηριστικά του e-banking

Με τον όρο e-banking ή ηλεκτρονική τραπεζική εννοούμε όλες εκείνες τις υπηρεσίες που παρέχουν οι τράπεζες μέσω του Διαδικτύου, χωρίς να είναι απαραίτητη δηλαδή η φυσική παρουσία του πελάτη στο κατάστημα ή το υποκατάστημα του τραπεζικού οργανισμού. Εναλλακτικά θα μπορούσαμε να ορίσουμε την ηλεκτρονική τραπεζική ως την αυτοματοποιημένη παροχή νέων και παραδοσιακών προϊόντων και υπηρεσιών χρηματοοικονομικής φύσης, απευθείας στους πελάτες μέσω ηλεκτρονικών, αλληλεπιδραστικών καναλιών επικοινωνίας.²²

Τα τραπεζικά ιδρύματα άρχισαν να χρησιμοποιούν τα νέα εργαλεία που τους προσέφερε η εξέλιξη της τεχνολογίας από πολύ νωρίς και ήδη από τη δεκαετία του 1960, εισάγοντας τους υπολογιστές στον τρόπο λειτουργίας του. Περίπου 30 χρόνια αργότερα, το 1990, οι τράπεζες εδραίωσαν στη λειτουργία τους τη λεγόμενη τραπεζική ηλεκτρονική, αναπτύσσοντας μία νέα σχέση μεταξύ τραπεζικού ιδρύματος και πελάτη. Η ευκολία στις συναλλαγές που απολαμβάνει ο πελάτης καθορίζει μία έννοια προσωπικής εξυπηρέτησης και επικοινωνίας, μέσα από ένα ηλεκτρονικό περιβάλλον.

Οι πιο συνηθισμένες υπηρεσίες που παρέχονται on line στα πλαίσια της ηλεκτρονικής τραπεζικής αφορούν πληροφορίες σχετικά με λογαριασμούς, κινήσεις λογαριασμών, υπόλοιπα και κινήσεις πιστωτικών καρτών, πληρωμές δόσεων δανείων, εξοφλήσεις κάθε είδους λογαριασμών και πάγιων εντολών προς ΔΕΚΟ. Συν τοις άλλοις, διαθέσιμες είναι και άλλες περισσότερο εξειδικευμένες συναλλαγές όπως, real-time χρηματιστηριακές συναλλαγές, παρακολούθηση της εξέλιξης των μετοχών και ένα μεταβαλλόμενο πακέτο προσφορών της εκάστοτε τράπεζας προς τον εκάστοτε πελάτη, ειδικά διαμορφωμένο στις ανάγκες του.

• ²²Π. Καρέκλης, InternetBanking: Οι επιπτώσεις του internetbanking στη λειτουργία και την κερδοφορία των τραπεζών, Δελτίο ΕΕΤ, Γ' Τριμηνα 2003

Για την εδραίωση αλλά και τη μεγαλύτερη και μαζικότερη εξάπλωση του e-banking, ήταν απαραίτητη η θέσπιση των προτύπων ασφαλείας. Μέσω λοιπόν αυτών των συστημάτων οι πελάτες αλλά και τα ίδια τα τραπεζικά ιδρύματα, διασφαλίζουν το απόρρητο της επικοινωνίας και των συναλλαγών, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι δε θα διαρρεύσουν τα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα που χρησιμοποιούν για την πραγματοποίηση των συναλλαγών αυτών. Μία άλλη σημαντική παράμετρος για το e – banking είναι ότι όλες σχεδόν οι υπηρεσίες του προσφέρονται στους πελάτες της τράπεζας ανεξαρτήτως χρόνου και χωρίς να υπάρχει επιπλέον χρέωση, ή χρέωση που θα τους αποτρέψει από το να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες αυτές.

7.2 Σύντομη ιστορική αναδρομή της ηλεκτρονικής τραπεζικής

Η απαρχή της ηλεκτρονικής τραπεζικής, παρατηρείται στα τέλη της δεκαετίας του 1980, στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, όταν αρκετές τράπεζες εισήγαγαν την έννοια του HomeBanking (Πρόδρομος του PCBanking). Δόθηκε δηλαδή η δυνατότητα στους πελάτες τους να πραγματοποιούν τις συναλλαγές τους από το σπίτι με τη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή. Οι τράπεζες ήταν επιφορτισμένες με την παροχή της ειδικής πλατφόρμας στους πελάτες τους. Στόχος των τραπεζικών ιδρυμάτων ήταν η εξυπηρέτηση των πιο εύπορων πελατών τους και όσο το δυνατό μεγαλύτερη ικανοποίηση τους. Αυτή μπορεί να χαρακτηριστεί μια σύντομη περίοδος, αφού γρήγορα το internetbanking και η χρήση του διαδικτύου στην ηλεκτρονική τραπεζική, αποτέλεσε την επικρατούσα τάση της αγοράς. Τα μεγάλα πλεονεκτήματα του internetbanking, «ανάγκασαν» τραπεζικά ιδρύματα και πελάτες στην αποστροφή τους από το «παραδοσιακό» PC Banking. Ούτε οι τράπεζες ήταν απαραίτητο να δημιουργούν και να συντηρούν ιδιωτικά δίκτυα για την παροχή των ηλεκτρονικών υπηρεσιών, ούτε οι πελάτες τους ήταν υποχρεωμένοι να προμηθεύονται και να χρησιμοποιούν τα δίκτυα αυτά. Το internet είχε επεκταθεί αρκετά στο μεγαλύτερο μέρος του «Δυτικού» πολιτισμού.

Σημείο-σταθμός στην ιστορία της ηλεκτρονικής τραπεζικής, μπορεί να θεωρηθεί η δημιουργία της «SecurityFirstNetworkBank» στις Ηνωμένες Πολιτείες, η οποία ήταν η πρώτη καθαρά ηλεκτρονική τράπεζα. Παρείχε στους πελάτες της υπηρεσίες καθαρά μέσω διαδικτύου και δεν διέθετε δίκτυο καταστημάτων.

Στην Ελλάδα, η πρώτη τράπεζα που εισήγαγε ένα σχετικά ολοκληρωμένο πρόγραμμα ηλεκτρονικής τραπεζικής ήταν το WEBTELLER της Εγνατίας Τράπεζας, μόλις το 1998. Μέσω του WebTeller, η Εγνατία Τράπεζα προσέφερε στους πελάτες της, την δυνατότητα να χρησιμοποιούν σχετικά απλές συναλλαγές μέσω του διαδικτύου. Στη συνέχεια, η Τράπεζα Πειραιώς, στις αρχές του 2000, παρουσίασε στην Ελληνική αγορά μια πολύ πιο ολοκληρωμένη μορφή ηλεκτρονικής τραπεζικής, την WINBANK. Από εκεί και πέρα, σχεδόν όλες οι ελληνικές εμπορικές τράπεζες προχώρησαν στην δημιουργία μιας πλατφόρμας παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικής τραπεζικής.

Στην αρχή η ηλεκτρονική τραπεζική αριθμούσε λίγο περισσότερους από 100.000 συνδρομητές Internet. Ωστόσο, μάλλον χρειάζεται να αναφέρουμε πως είχε γίνει μια υπερεκτίμηση των πλεονεκτημάτων αυτών των νέων τραπεζών. Η πελατεία των νέων τραπεζών αυξήθηκε απότομα σε σύντομο χρονικά διάστημα, και παρατηρήθηκε αρκετά συχνά το γεγονός πως οι πελάτες αυτοί έπρεπε να στραφούν προς τις «κανονικές» τράπεζες για να διεκπεραιώσουν συναλλαγές που οι ηλεκτρονικές τράπεζες δεν μπορούσαν. Οι παραδοσιακές τράπεζες τώρα, άρχισαν να νιώθουν επισφαλείς, αφού παρατηρούσαν ότι πολλοί πελάτες τους (ή ομάδες πελατών τους) άρχισαν να στρέφονται προς τις ηλεκτρονικές τράπεζες για την εξυπηρέτησή τους. Εν τέλει, παρατηρήθηκε μια «σύγκλιση» στη λειτουργία των «παλαιών» και των «νέων» τραπεζών, ανάμεσα δηλαδή στις φυσικές αλλά και τις ηλεκτρονικές συναλλαγές. Οι μεν κανονικές τράπεζες, άρχισαν να δίνουν έμφαση στην ανάπτυξη των ηλεκτρονικών υπηρεσιών τους, οι δε ηλεκτρονικές τράπεζες δημιούργησαν υποκαταστήματα που θα μπορούσαν οι πελάτες τους να εξυπηρετηθούν μέσω της φυσικής παρουσίας τους εκεί. Οι τραπεζικές συναλλαγές μπορούν πλέον να ολοκληρωθούν μέσω της ηλεκτρονικής τραπεζικής, ενώ οι πιο εξεζητημένες εξυπηρετήσεις των πελατών, όπως τα πιο πολύπλοκα τραπεζικά προϊόντα, ή η εξυπηρέτηση πελατών που αδυνατούν να ανταπεξέλθουν στην ηλεκτρονική τραπεζική θα γίνεται μέσω της αναντικατάστατης φυσικής παρουσίας του πελάτη στα τραπεζικά υποκαταστήματα. Είναι σαφές πως οι τράπεζες οφείλουν να βρουν την «χρυσή τομή» ανάμεσα στην «παραδοσιακή» και την ηλεκτρονική τραπεζική. Είναι αδιαμφισβήτητο πως η ηλεκτρονική τραπεζική μοιάζει πιο θελκτική στα τραπεζικά ιδρύματα λόγω των δυνατοτήτων αύξησης κέρδους που δίνει, όμως είναι αδιαπραγμάτευτη και η κατάλληλη στελέχωση των καταστημάτων και των υποκαταστημάτων με σκοπό την «παραδοσιακή» εξυπηρέτηση των πελατών τους.²³

²³Βασίλειος Αγγελής, «Η Βίβλος του E-Banking», Εκδ. Νέων Τεχνολογιών, Αθήνα 2005

7.3 Λιανική και Χονδρική Ηλεκτρονική Τραπεζική

Το e-banking μπορεί να διαχωριστεί σε δυο μεγάλες κατηγορίες οι οποίες διαμορφώνονται από τον κύριο διαχωρισμό της αγοράς (Λιανική πώληση και Χονδρική Πώληση).

Στη Λιανική ηλεκτρονική τραπεζική, οι προσφερόμενες από την τράπεζα υπηρεσίες είναι διαμορφωμένες στις ανάγκες του μέσου ιδιώτη. Του ατόμου δηλαδή που προτίθεται να χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες για επίλυση καθημερινών προβλημάτων. Οι συχνότερες κινήσεις που παρατηρούνται στη λιανική ηλεκτρονική τραπεζική είναι η διαχείριση του προσωπικού λογαριασμού τραπεζής του ενδιαφερόμενου, μέσω του οποίου θα διεκπεραιώνει τις καθημερινές του υποχρεώσεις. Από την αποστολή ενός απλού τραπεζικού εμβάσματος, στην πληρωμή των διαφόρων υποχρεώσεων του (Λογαριασμοί ΔΕΚΟ, εξυπηρετούμενα δάνεια, πληρωμές πιστωτικών καρτών ή λοιπόν υποχρεώσεων προς τράπεζες ή τρίτους), την πραγματοποίηση μεσιτείας προϊόντων μέσω του διαδικτύου, έως και την αίτηση και την διαχείριση για κάποιο δάνειο από την εκάστοτε τράπεζα.

Από την άλλη, η χονδρική ηλεκτρονική τραπεζική προορίζεται κυρίως για το επιχειρηματικό κομμάτι της αγοράς. Τις επιχειρήσεις που επιθυμούν να διαχειρίζονται τις οικονομικές συναλλαγές με την τράπεζα τους μέσω διαδικτύου και να διεκπεραιώνουν με αυτόν τον τρόπο τις καθημερινές τους υποχρεώσεις. Η χονδρική ηλεκτρονική τραπεζική είναι έτσι διαμορφωμένη ώστε να φέρνει σε πέρας τις αυξημένες (σε σχέση με τη λιανική ηλεκτρονική τραπεζική) ανάγκες που έχει μια επιχείρηση, η οποία με βάση την καθημερινή αλλά και την συνολική της λειτουργία, χρειάζεται περισσότερες και πιο περίπλοκες συναλλαγές με την τράπεζα της.

Έτσι, στη χονδρική ηλεκτρονική τραπεζική συναντούμε υπηρεσίες σχετικά κοινές με την αντίστοιχη της λιανικής ηλεκτρονικής τραπεζικής, όπως η απλή διαχείριση λογαριασμών της επιχείρησης και η εκπλήρωση συγκεκριμένων υποχρεώσεων προς την τράπεζα ή και τρίτους. Πέραν όμως των απλών υπηρεσιών που προσφέρει η χονδρική τραπεζική ηλεκτρονική, υπάρχουν και άλλες υπηρεσίες όπως η διαχείριση των μετρητών της επιχείρησης, ένα ιδιαίτερα ευαίσθητο ζήτημα καθώς οι μεγάλες δοσοληψίες των επιχειρήσεων τους απαγορεύουν για χρηστικούς λόγους να πραγματοποιούν συναλλαγές ολοκληρωτικά μέσω μετρητών. Έτσι, η διαχείριση των μετρητών

σε real-time καταστάσεις (πόσο μάλλον στις ημέρες της τραπεζικής κρίσης με τα πολύ στενά όρια στο θέμα της ρευστότητας), είναι ένα πολύ σημαντικό «εργαλείο» για την επιχείρηση.

Μια άλλη δραστηριότητα μέσω της ηλεκτρονικής τραπεζικής για επιχειρήσεις, είναι οι συναλλαγές που αφορούν δανειακές υποθέσεις. Οι επιχειρήσεις που στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό στον τραπεζικό δανεισμό για την εξομάλυνση της λειτουργίας τους, σε βραχύ-μεσοπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα, μπορούν να διαχειρίζονται τα δάνεια που ήδη έχουν, ή να αιτηθούν και να παρακολουθούν την διαδικασία έγκρισης απευθείας, χωρίς να χρειάζεται η καθημερινή μετάβαση στο τραπεζικό κατάστημα. Επιπλέον μέσω της ηλεκτρονικής τραπεζικής οι εταιρείες μπορούν καθημερινά, άμεσα και χωρίς ιδιαίτερα χρονοβόρες διαδικασίες να εκπληρώνουν συναλλαγές με άλλες επιχειρήσεις, προμηθευτές ή πελάτες.

Τέλος, μια απόλυτα χρηστική λειτουργία της ηλεκτρονικής τραπεζικής αφορά τη μισθοδοσία των υπαλλήλων. Ειδικά στις επιχειρήσεις που απασχολούν έναν αρκετά σοβαρό αριθμό υπαλλήλων και η μηνιαία μισθοδοσία είναι πολύπλοκη, η χρήση των υπηρεσιών της ηλεκτρονικής τραπεζικής εξομαλύνει την διαδικασία αυτή που θα μπορούσε να είναι ιδιαίτερα χρονοβόρα και απαιτητική.

Επιγραμματικά ο διαχωρισμός των παρεχόμενων υπηρεσιών της ηλεκτρονικής τραπεζικής (e-banking) στις δυο υποκατηγορίες που αναφέραμε:

Στη λιανική ηλεκτρονική τραπεζική:

- Διαχείριση και πληρωμές λογαριασμού
- Άνοιγμα νέου λογαριασμού
- Πληρωμή εμβασμάτων
- Υπηρεσίες Μεσιτείας
- Ενέργειες που αφορούν δάνεια

Στη χονδρική ηλεκτρονική τραπεζική:

- Διαχείριση Λογαριασμού
- Διαχείριση Μετρητών
- Ενέργειες που αφορούν δάνεια
- Εμπορικές Συναλλαγές
- Διατραπεζικές πληρωμές που αφορούν δια-επιχειρησιακές σχέσεις
- Μισθοδοσία/Συνταξιοδότηση Εργαζομένων

7.4 Τα είδη του e-banking

Οι όροι PC banking (τραπεζικές συναλλαγές μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή), online banking (τραπεζικές συναλλαγές μέσω διαδικτύου), telephone banking (τραπεζικές συναλλαγές μέσω τηλεφώνου), mobile banking (τραπεζικές συναλλαγές μέσω κινητού τηλεφώνου) αναφέρονται σε τρόπους με τους οποίους μπορεί ο πελάτης να έρθει σε επαφή με την τράπεζά του χωρίς να χρειάζεται να είναι παρόν σε κάποιο κατάστημά της. Το e-banking μπορεί να θεωρηθεί ότι περικλείει όλους τους παραπάνω όρους, περιγράφει δηλαδή όλους τους τρόπους και τις δυνατότητες επαφής του πελάτη με την τράπεζα ηλεκτρονικά.

1. To PC Banking

ToPCBankingδίνει την δυνατότητα στους πελάτες της τράπεζας να συνδεθούν με τις προσφερόμενες υπηρεσίες μέσω ενός Ηλεκτρονικού Υπολογιστή (PC), ενός modemκαι συγκεκριμένα μέσω μιας ειδικά διαμορφωμένης από την τράπεζα πλατφόρμας, έτσι ώστε να πραγματοποιήσουν τις επιθυμητές συναλλαγές. Ο τρόπος αυτός πρωτοεμφανίστηκε στην κεντρική Ευρώπη (συγκεκριμένα στη Γερμανία), το 1980 και έγινε τότε γνωστό με το όνομα BTX.

2. To Internet Banking

ToInternetBankingείναιη πλέον γνωστή και διαδεδομένη μορφή ηλεκτρονικής τραπεζικής. Χρησιμοποιεί το Internetκαι έναν απλό Browser (πρόγραμμα πλοήγησης στο διαδίκτυο) για την λειτουργία του. Ο πελάτης μπορεί μέσω του browserνα συνδεθεί στην κατάλληλη ιστοσελίδα της εκάστοτε τράπεζας και με την χρήση κάποιων ειδικών κωδικών (ξεχωριστοί ανά πελάτη) να πραγματοποιεί οποιαδήποτε συναλλαγή επιθυμεί. Το InternetBankingείναι ιδιαίτερα διαδεδομένο λόγω της απλότητας και της ευκολίας της χρήσης του. Η τράπεζα είναι επιφορτισμένη με την δημιουργία κατάλληλων serversγια να μπορεί να «τρέξει» η όλη διαδικασία και το μόνο που χρειάζεται ο πελάτης είναι μια συσκευή που να συνδέεται στο ιντερνέτ.

3. To Mobile Banking

Τα τελευταία χρόνια με τη ραγδαία ανάπτυξης της τεχνολογίας στο θέμα των κινητών συσκευών (smartphones), τα ευρέως διαδεδομένα μηχανήματα (PDA, Tablets, Υπολογιστές παλάμης,κλπ) που μπορούν ανά πάσα στιγμή να συνδεθούν στο ιντερνέτ και να δώσουν στους χρήστες τους, την δυνατότητα να πραγματοποιήσουν συναλλαγές με την τράπεζα. Για τον λόγο

αυτό και εξαιτίας της ραγδαίας αύξησης των πελατών που χρησιμοποιούσαν το mobilebanking πολλές τράπεζες εκσυγχρόνισαν τις υπηρεσίες τους δημιουργώντας ειδικά διαμορφωμένες εφαρμογές για τους χρήστες των συσκευών αυτών.

4. To Phone Banking

Το PhoneBanking είναι η πραγματοποίηση τραπεζικών συναλλαγών μέσω του τηλεφωνικού δικτύου. Από ένα σημείο και μετά οι τράπεζες άρχισαν να χρησιμοποιούν όλο και περισσότερο τα τηλέφωνα για την εξυπηρέτηση των πελατών τους. Ουσιαστικά μιλάμε για τις λεγόμενες «απομακρυσμένες υπηρεσίες». Τις υπηρεσίες δηλαδή που προσφέρουν οι τράπεζες στον πελάτη μέσω ειδικών πλατφόρμων και με τη σύνδεση στα πληροφοριακά συστήματα της τράπεζας.

7.5 Τα πλεονεκτήματα της ηλεκτρονικής τραπεζικής

Η εδραίωση και η επέκταση της ηλεκτρονικής τραπεζικής στη σύγχρονη κοινωνία έχει μεγάλη συνεισφορά στην αύξηση των τραπεζικών συναλλαγών. Τόσο στην ποικιλία όσο και στην ποσότητα τους. Επιπλέον, η αύξηση αυτή, ενώ αφορά βασικά τον τραπεζικό τομέα και τις τράπεζες «αυτές καθαυτές», μπορεί να προκαλέσει μεγάλα και ουσιώδη αποτελέσματα σε διάφορους άλλους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας, όπως η προώθηση και η διαφήμιση τόσο των προϊόντων όσο και την παρεχόμενων υπηρεσιών, η επικοινωνία του εμπορικού κόσμου κλπ. Ουσιαστικά το ηλεκτρονικό εμπόριο παρουσιάζει θετικά στοιχεία προς δυο βασικές κατευθύνσεις:²⁴

- 1. Στις επιχειρήσεις,** στις οποίες δίνεται η δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν εργαλεία του διαδικτύου για μεγιστοποίηση της κερδοφορίας τους. Παράλληλα οι επιχειρήσεις διευρύνουν το μερίδιο αγοράς εφόσον παρέχουν ηλεκτρονικά τις υπηρεσίες τους και δεν λειτουργεί αποτρεπτικά κάποιος άλλος παράγοντας (μέγεθος, γεωγραφική κατανομή κλπ).

²⁴Π. Καρέκλης, InternetBanking: Οι επιπτώσεις του internetbanking στη λειτουργία και την κερδοφορία των τραπεζών, Δελτίο ΕΕΤ, Γ' Τριμηνία 2003

Τα οφέλη των επιχειρήσεων μέσω της χρήσης της ηλεκτρονικής τραπεζικής μπορούμε να πούμε ότι είναι «διττού» χαρακτήρα. Είτε μιλάμε για τις επιχειρήσεις σαν αγοραστές (όταν προμηθεύονται υλικά κλπ), είτε μιλάμε για τις επιχειρήσεις ως πωλητές (όταν αυτές γίνονται ο προμηθευτής).

2. Τους **απλούς καταναλωτές**, οι οποίοι εύκολα, γρήγορα και με μικρότερο κόστος μπορούν να επιτελέσουν πλήθος εμπορικών συναλλαγών. Μέσω του διαδικτύου οι καταναλωτές μπορούν να αναζητούν προϊόντα και υπηρεσίες σε χαμηλές τιμές, να προμηθεύονται νέα προϊόντα, να επιτελούν τις συναλλαγές τους μέσω e – banking, να πραγματοποιούν αγορές μέσω ηλεκτρονικού εμπορίου.

Επειδή λοιπόν το ηλεκτρονικό εμπόριο και οι ηλεκτρονικές συναλλαγές κερδίζουν συνεχώς έδαφος, έχει παρατηρηθεί ότι δημιουργούνται συνεχώς ηλεκτρονικά καταστήματα, τα οποία προσφέρουν μία γκάμα υπηρεσιών και αγαθών και στηρίζουν τη λειτουργία τους αποκλειστικά στην ηλεκτρονική τραπεζική. Η ανάπτυξη των ηλεκτρονικών συναλλαγών στηρίζεται κυρίως στο γεγονός ότι συμβάλλουν στη μείωση του κόστους για μία επιχείρηση, εφόσον δεν απασχολείται επιπλέον προσωπικό, αλλά αρκεί η επένδυση στον απαραίτητο υλικοτεχνικό εξοπλισμό. Για το λόγο αυτό οι συμβατικοί τρόποι εξυπηρέτησης στις τραπεζικές υπηρεσίες χάνουν συνεχώς έδαφος, ενώ οι τράπεζες επενδύουν σημαντικά στην προώθηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών με τους πελάτες τους. Μέσω αυτών προσφέρουν νέα τραπεζικά προϊόντα, μεγαλύτερη ποιότητα και ευελιξία κινήσεων, ταχύτητα στην εξυπηρέτηση και εξοικονόμηση κόστους για το ίδρυμα.

Τα πλεονεκτήματα που προσφέρει στους πελάτες ενός τραπεζικού ιδρύματος, η ηλεκτρονική τραπεζική είναι ιδιαίτερα σημαντικά:

- Το ωράριο εξυπηρέτησης ξεφεύγει κατά πολύ από το τυπικό και «στείο» δωρο που είναι ανοικτά τα τραπεζικά καταστήματα. Πλέον οι πελάτες μπορούν να πραγματοποιούν τραπεζικές συναλλαγές 24 ώρες τη μέρα, σχεδόν 365 μέρες το χρόνο.
- Η ενημέρωση του εκάστοτε πελάτη για νέα προϊόντα είναι πιο άμεση από ποτέ.
- Η λειτουργία των τραπεζικών καταστημάτων και υποκαταστημάτων έχει εξομαλυνθεί ιδιαίτερα, αφού πλέον οι «τυπικοί» πελάτες που παρουσιάζονται αυτοπροσώπως εκεί είναι σαφώς λιγότεροι, με τους περισσότερους και τους πιο εξοικειωμένους να προτιμούν τη λύση της ηλεκτρονικής τραπεζικής.
- Δημιουργείται μεγαλύτερη ευελιξία στην πραγματοποίηση των συναλλαγών.

- Οι πελάτες μπορούν να εξοφλούν τον οποιονδήποτε λογαριασμό, είτε προς την ίδια την τράπεζα, είτε προς τρίτους (ΔΕΚΟ, Εφορία κλπ) άμεσα, χωρίς περιορισμούς και χωρίς να δημιουργείται άγχος για το πέρας των προθεσμιών που δίνονται.
- Δίνεται η επιπλέον δυνατότητα στον πελάτη να επιλέγει την πάγια εξόφληση συγκεκριμένων σταθερών λογαριασμών, έτσι ώστε να του αφαιρείται το όποιο άγχος δημιουργεί η εκπλήρωση της υποχρέωσης εξόφλησης.
- Παροχή πληρέστερης εικόνας για τη συνολική οικονομική διαχείρισής τους.²⁵

Ένα μεγάλο κομμάτι της ηλεκτρονικής τραπεζικής είναι αφιερωμένο πάνω στη μισθοδοσία των υπαλλήλων. Πολλές εταιρείες, η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων συγκεκριμένα, προτιμούν να πληρώνουν τις μισθοδοσίες των υπαλλήλων τους με τη χρήση της ηλεκτρονικής τραπεζικής. Έτσι οι τράπεζες δημιουργούν ειδικά προγράμματα και δίνουν μεγάλη έμφαση στην άμεση εξυπηρέτηση των μισθοδοτούμενων. Ταυτόχρονα, οι ίδιες οι επιχειρήσεις βρίσκονται ωφελημένες από αυτό.

Συγκεκριμένα, τα πλεονεκτήματα των επιχειρήσεων είναι αρκετά. Η μισθοδοσία που κατά τον παραδοσιακό τρόπο θα απαιτούσε μια συγκεκριμένη χρονοβόρα διαδικασία γίνεται πλέον αυτόματα και ηλεκτρονικά, γλιτώνοντας τις επιχειρήσεις τόσο από τον χρόνο, όσο και από το χώρο της φύλαξης αρχείου, αφού πλέον αυτό γίνεται αυτόματα, ηλεκτρονικά με τον πλέον απαιτούμενο χώρο. Δημιουργείται μια άμεση ενημέρωση της επιχείρησης για σοβαρά ζητήματα όπως η έκδοση επιταγών, οι εντολές για αγορά και πώληση χρεογράφων ή οι εντολές για αγορά και πώληση συναλλάγματος.

Εκτός των επιχειρήσεων και των απλών πελατών, μεγάλα κέρδη από τη χρήση της ηλεκτρονικής τραπεζικής αποκτούν και τα ίδια τα τραπεζικά ιδρύματα. Συγκεκριμένα:

- Δημιουργείται μια εδραίωση στη σχέση τράπεζας – πελάτη, η οποία έρχεται ως αποτέλεσμα της καθημερινής «τριβής» που δημιουργεί η ηλεκτρονική τραπεζική. Πλέον δεν χρειάζεται ο πελάτης να μεταβεί στο κατάστημα ή το υποκατάστημα για να πραγματοποιήσει τις συναλλαγές του, αλλά το κάνει από οπουδήποτε, οποτεδήποτε.
- Η πελατεία των τραπεζών διευρύνεται.
- Συλλογή πληροφοριών για το πελατολόγιό τους μέσα από την χρήση του e-banking, καθιστώντας την προώθηση νέων τραπεζικών προϊόντων και προσφορών ευκολότερη (για

²⁵ Βασίλης Αγγελής, «Η Βίβλος του E-Banking», Εκδ. Νέων Τεχνολογιών, Αθήνα 2005

παράδειγμα η έκπτωση σε έξοδα και επιτόκιο δανείων σε πελάτες οι οποίοι είναι ήδη κάτοχοι συγκεκριμένων τραπεζικών προϊόντων).

- Αύξηση των κερδών μέσα από τις προμήθειες των εργασιών που εκτελούνται
- Το κόστος λειτουργίας των τραπεζών μειώνεται σημαντικά με αποτέλεσμα η ίδια η τράπεζα να μπορεί να προσφέρει καλύτερες ευκαιρίες σε επιτόκια καταθέσεων ή δανεισμού, να προσελκύσει δηλαδή περισσότερους πελάτες.
- Δίνεται η δυνατότητα στις τράπεζες να επεκταθούν σε μεγάλη γεωγραφική επιφάνεια της επικράτειας χωρίς να χρειάζεται η φυσική παρουσία προσώπων για να λειτουργεί εύρυθμα το όλο σύστημα. Ειδικά σε μέρη που η μετάβαση είναι δυσμενής (ακριτικές περιοχές και νησιά), η ηλεκτρονική τραπεζική ουσιαστικά «λύνει τα χέρια» των τραπεζών.
- Δημιουργία νέων επιχειρήσεων στα πλαίσια του ηλεκτρονικού εμπορίου, με αποτέλεσμα την προσφορά νέων και πιο ολοκληρωμένων μορφών χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.
- Μέγιστη διαφάνεια στις τραπεζικές συναλλαγές, σε συνάρτηση με την τιμή και το κόστος των παρεχόμενων τραπεζικών προϊόντων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την ένταση του ανταγωνισμού όχι μόνο σε εθνικό, αλλά σε παγκόσμιο επίπεδο.

7.6 Τα μειονεκτήματα της ηλεκτρονικής τραπεζικής

Αν και στη μεγάλη πλειονότητα της, η ηλεκτρονική τραπεζική είναι ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο στα χέρια τόσο των τραπεζικών οργανισμών, όσο και των πελατών τους, εντούτοις υπάρχουν και κάποια μειονεκτήματα και για τις δυο πλευρές.

Συγκεκριμένα για τους πελάτες των τραπεζών τα μειονεκτήματα είναι:

- Το μεγάλο μειονέκτημα στη χρήση της ηλεκτρονικής τραπεζικής δεν είναι άλλο από το θέμα της ασφάλειας. Αν και στο συγκεκριμένο τομέα, τα άλματα προόδου στην τεχνολογία είναι τεράστια, πάντα θα υπάρχει μια «συγκεχυμένη» αλλά όχι λανθάνουσα άποψη, ότι η χρήση του εγκυμονεί κινδύνους. Ειδικά στην περίπτωση των μεγαλύτερων σε ηλικία και όχι τόσο εξοικειωμένων με τη χρήση των νέων τεχνολογιών ανθρώπων, τυχόν λάθη ή παραλήψεις είναι κάτι που συναντώνται καθημερινά στις τραπεζικές, ηλεκτρονικές

συναλλαγές. Άλλωστε μαζί με την τεχνολογία, εξελίσσεται και το γνωστό «ηλεκτρονικό έγκλημα». Οι γνώστες του «hacking» είναι πλέον πολύ περισσότεροι (ποσοτικά) και πολύ καλύτερα γνώστες (ποιοτικά), του πώς να υποκλέψουν τα στοιχεία, ενός πελάτη μιας τράπεζας. Το θέμα αυτό είναι αρκετά πολύπλευρο, αφού οι χρήστες-πελάτες, μπορούν πολύ εύκολα να βρεθούν εκτεθειμένοι όχι μόνο στα τραπεζικά τους στοιχεία αλλά και σε άλλα προσωπικά τους στοιχεία. Η δε νομοθεσία που παρακολουθεί το ηλεκτρονικό έγκλημα, συχνά κρίνεται ανεπαρκής να ακολουθήσει την ίδια την εξέλιξη της τεχνολογίας και των «ηλεκτρονικών εγκληματιών».

- Η έλλειψη φυσικής επαφής των πελατών με τους υπαλλήλους και η δεδομένα αναντικατάστατη βοήθεια που προσφέρει ένα εξυπηρετικό στέλεχος.
- Η συνεχόμενη εξέλιξη των υπηρεσιών και των δεδομένων στην ηλεκτρονική τραπεζική, απαιτεί συνεχόμενη επιμόρφωση των πελατών.²⁶

Όμως και για τους τραπεζικούς οργανισμούς η χρήση της ηλεκτρονικής τραπεζικής εμπεριέχει μειονεκτήματα:

- Και σε αυτή την περίπτωση, το θέμα της ασφάλειας είναι το σημαντικότερο. Οι τράπεζες με την δημιουργία ηλεκτρονικών, διαδικτυακών πλατφόρμων χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, δίνουν «πάτημα» πρόσβασης στους επίδοξους υποκλοπείς. Έτσι, τα αρχεία τους μπορούν να βρεθούν εκτεθειμένα εάν δεν υπάρχει η κατάλληλη προστασία και προσοχή. Και εδώ ισχύουν τα ίδια σχετικά με τη νομοθεσία και την κατάλληλη προστασία των τραπεζικών ιδρυμάτων, με μέριμνα του κρατικού φορέα και της δικαιοσύνης.
- Ένα άλλο αρκετά σημαντικό μειονέκτημα της ηλεκτρονικής τραπεζικής είναι το μεγάλο βραχυπρόθεσμο κόστος που υπάρχει. Μέσο-μακροχρόνια, ο τραπεζικός οργανισμός μπορεί να βγει αρκετά κερδισμένος από τη χρήση των ηλεκτρονικών τραπεζικών υπηρεσιών, αφού υπάρχουν αρκετά κέρδη λόγω του μικρότερου υπαλληλικού κόστους. Βραχυπρόθεσμα, όμως η απόκτηση τόσο των κατάλληλων μηχανημάτων (Hardware), όσο και των κατάλληλων ηλεκτρονικών εφαρμογών (Software), ακόμα και σε εποχής «τεχνολογικού ζενίθ», όπως η δική μας, μπορεί να χαρακτηριστεί αρκετά δαπανηρή. Αν σε όλα αυτά υπολογίσουμε και το κόστος εκπαίδευσης των εργαζομένων, τότε καταλαβαίνουμε ότι (πάντα σε βραχυπρόθεσμο κλίμακα), το κόστος γίνεται αρκετά μεγάλο.

²⁶Α. Σινανιώτη – Ι. Φαρσαρώτας, «Ηλεκτρονική Τραπεζική», Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα 2006

- Πολλές φορές τη χρήση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών κάνουν άνθρωποι που δεν είναι απόλυτα εξοικειωμένοι με την τεχνολογία. Έτσι συχνά παρατηρούνται λάθη και παραλήψεις που κωλυσιεργούν την διεκπεραίωση των τραπεζικών εργασιών.
- Οι τράπεζες έχουν να «αντιμετωπίσουν» αρκετά φοβικούς πελάτες σε σχέση με τις νέες τεχνολογίες και την ηλεκτρονική τραπεζική.
- Η ανάπτυξη της ηλεκτρονικής είναι ραγδαία και οι τραπεζικοί οργανισμοί αναγκάζονται να ενημερώνουν τόσο το υλικό, όσο και την επιμόρφωση των υπαλλήλων τους πολύ γρήγορα.²⁷

Συμπερασματικά λοιπόν γίνεται αποδεκτό ότι η υιοθέτηση και χρήση της νέας τεχνολογίας αποδεικνύεται κυρίως ζήτημα οικονομικής και όχι τεχνικής φύσης για τα τραπεζικά ιδρύματα.

7.7 Επιπτώσεις του e-banking στην ανταγωνιστικότητα και την κερδοφορία των τραπεζών

Οι επιπτώσεις της νέας τεχνολογίας του ιντερνέτ στον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν παραδοσιακά οι επιχειρήσεις, είναι η άποψη ότι το ιντερνέτ αλλάζει «τα πάντα» καθιστώντας τους παραδοσιακούς τρόπους του «επιχειρείν» και του ανταγωνισμού αναχρονιστικούς. Έχει επίσης διατυπωθεί η άποψη ότι το νέο μέσο διάθεσης προϊόντων και υπηρεσιών αποτελεί απειλή για τα παραδοσιακά δίκτυα διανομής των επιχειρήσεων.

Οι κυριότερες συνέπειες από τη χρήση και την εφαρμογή των υπηρεσιών της ηλεκτρονικής τραπεζικής είναι:

- Αυξάνεται η διαπραγματευτική δύναμη των αγοραστών (πελατών των τραπεζών) γιατί τους παρέχεται η δυνατότητα , ταχύτερης, πληρέστερης και 24 ευκολότερης πρόσβασης σε προϊόντα, τιμές και υπηρεσίες που τους παρέχονται από την άνεση του σπιτιού ή του γραφείου του.

²⁷Βασίλης Αγγελής, «Η Βίβλος του E-Banking», Εκδ. Νέων Τεχνολογιών, Αθήνα 2005

- Ο πελάτης μπορεί εύκολα να αλλάξει «τραπεζικό προμηθευτή» των υπηρεσιών του, αφού η πρόσβαση σε τιμές, πληροφορίες, χαρακτηριστικά και ποιότητα προϊόντων και υπηρεσιών είναι άμεση.
- Τα εμπόδια εισόδου νέων ανταγωνιστών μειώνονται και συνεπώς ο ανταγωνισμός αυξάνεται αφού μη τραπεζικοί φορείς επωφελούμενοι από τα πλεονεκτήματα της νέας τεχνολογίας, προσφέρουν πλέον υπηρεσίες που παραδοσιακά αποτελούσαν δραστηριότητες τραπεζών (πχ. δάνεια, έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος, πληρωμές).
- Οι υπηρεσίες ηλεκτρονικής τραπεζικής παρέχονται πλέον μέσω websites των τραπεζών, οι οποίες ενώ δεν έχουν φυσική παρουσία και άδεια λειτουργίας σε άλλες χώρες πλην της χώρας προέλευσης τους, εντούτοις παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε πελάτες άλλων χωρών.²⁸

Αποτέλεσμα των παραπάνω επιπτώσεων είναι η περαιτέρω όξυνση του ανταγωνισμού και η μεταφορά την ανταγωνιστικής τακτικής, όχι σε επίπεδο διαφοροποίησης του προϊόντος και της υπηρεσίας σε σχέση με τα χαρακτηριστικά του και την παρεχόμενη ποιότητα, αλλά σε επίπεδο τελικής τιμής πώλησης. Μία ενδιαφέρουσα διάσταση του ελληνικού τραπεζικού τομέα είναι πως σχεδόν όλα τα κέρδη των ελληνικών τραπεζών προέρχονται από την εγχώρια αγορά. Αυτό έχει συνέπειες στη δημιουργία αξίας, καθώς παρά την υιοθέτηση των νέων τεχνολογιών από τις ελληνικές τράπεζες, αυτές προσφέρουν απλά ένα νέο δίκτυο διανομής ή 24 ένα διαφορετικό προϊόν στους ίδιους πελάτες.

Ο κίνδυνος για τις ελληνικές τράπεζες είναι πως οι παγκόσμιοι παίκτες και οι ευρωπαϊκές τράπεζες έχουν μικρό μερίδιο αγοράς σε περιφερειακές αγορές, όπως η Ελλάδα. Διαθέτουν επίσης ένα συγκριτικό πλεονέκτημα σε επίπεδο υποδομών και διαθεσιμότητας χρηματοοικονομικών πόρων για επενδύσεις σε υψηλή τεχνολογία. Το διαδίκτυο διευκολύνει την επέκταση των ευρωπαϊκών τραπεζών στην ελληνική αγορά. Αυτό θέτει μια σημαντική απειλή για την κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών, δεδομένου ότι αρκετές ευρωπαϊκές τράπεζες έχουν ενεργοποιηθεί στο διαδίκτυο με στόχο τη μελλοντική τους επέκταση σε ολόκληρη την Ευρώπη.

²⁸Π. Καρέκλης, InternetBanking: Οι επιπτώσεις του internetbanking στη λειτουργία και την κερδοφορία των τραπεζών, Δελτίο ΕΕΤ, Γ' Τριμηνία 2003

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

8.1 Τραπεζική Χρηματοδότηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ)

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) αντιπροσωπεύουν την πλειοψηφία των εταιρειών στις ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες και χαρακτηρίζονται ως οι «πραγματικοί γίγαντες» της Ευρωπαϊκής Οικονομίας. Ειδικά τα τελευταία χρόνια που η οικονομική κρίση έχει οξύνει προβλήματα όπως η ανεργία και έχει δημιουργήσει τρομερές συνθήκες ύφεσης, αποκτά όλο και μεγαλύτερη βάση η άποψη πως η πραγματική λύση στα προβλήματα αυτά είναι η ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Ειδικά στη χώρα μας, μια χώρα όπου η οικονομική ύφεση και τα προβλήματα που δημιουργεί έχουν φτάσει στον ανώτατο βαθμό, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις θεωρούνται βασικός μοχλός ανάπτυξης και ένας από τους σημαντικότερους (ίσως ο σημαντικότερος) πυλώνες για τη μείωση της ανεργίας, την αύξηση των παραγωγικών δυνατοτήτων της χώρας, τη στήριξη του εμπορίου και την ανάπτυξη της επαρχίας.

Εάν θέλουμε να αναζητήσουμε έναν σαφή ορισμό για το «τι σημαίνει μικρομεσαία επιχείρηση» τότε θα πρέπει να ανατρέξουμε στο 1996, τότε που η Ευρωπαϊκή Ένωση εξέδωσε μια απόφαση που διατύπωνε την πραγματική έννοια της μικρομεσαίας επιχείρησης. Ως τότε, υπήρχαν συγκεχυμένες έννοιες του τι σημαίνει αυτός ο ορισμός και τα κράτη υιοθετούσαν μια δική τους, διαφορετική το καθένα, έννοια. Ο ορισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κράτησε ως το 2003, όταν και διατυπώθηκε ένας νέος, πιο σύγχρονος ορισμός, που θα αντικατόπτριζε καλύτερα τα νέα οικονομικά δεδομένα που είχαν δημιουργηθεί.

Σύμφωνα λοιπόν με το νέο ορισμό, η κατηγορία των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων αποτελείται από επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζόμενους και ο ετήσιος κύκλος εργασιών τους δεν υπερβαίνει τα 43 εκατομμύρια ευρώ.²⁹

Ο ορισμός αυτός ουσιαστικά είναι δεσμευτικός σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, όπως οι κρατικές ενισχύσεις και οι χορηγήσεις μέσω διαρθρωτικών ταμείων ή κοινοτικών προγραμμάτων.

²⁹<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV%3An26026>, Δευτέρα 1 Φεβρουαρία 2016, 14:47

Είναι ευκόλως κατανοητό πως οι διαφορές στις οικονομίες ανά τον κόσμο, δημιουργούν παρανοήσεις στον ορισμό του μεγέθους μιας επιχείρησης. Μια μικρή επιχείρηση για παράδειγμα στη Γερμανία, δεν θα είναι απαραίτητα μικρή και στην Ελλάδα, δεδομένων των διαφορών στις οικονομίες των δυο κρατών.

Στην Ελλάδα, ο ΕΟΜΜΕΧ (Ελληνικός Οργανισμός Μικρών – Μεσαίων Επιχειρήσεων Χειροτεχνίας), ορίζει ως μικρομεσαία επιχείρηση, εκείνη που απασχολεί έως 100 άτομα προσωπικό. Με αυτά τα δεδομένα, βλέπουμε ότι η Ελλάδα είναι μια χώρα, η οικονομία της οποίας κυριαρχείται από μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Υπολογίζεται ότι περίπου το 99% των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Ελληνική Οικονομία είναι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ενώ απασχολούν και περίπου το 60% του εργατικού δυναμικού στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα της χώρας. Επίσης, εάν προχωρήσουμε λίγο πιο πέρα θα διαπιστώσουμε πως οι μικρές επιχειρήσεις, εκείνες δηλαδή που απασχολούν έως και 10 άτομα προσωπικό, αποτελούν περίπου το 96.3% του συνόλου των επιχειρήσεων.

Ενδεικτικά, οι τύποι των μικρομεσαίων επιχειρήσεων είναι:

- Αυτόνομη Επιχείρηση
- Συνεργαζόμενη Επιχείρηση
- Συνδεδεμένη Επιχείρηση

Όπως είναι κατανοητό, ο τραπεζικός τομέας δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων καθώς όπως αναφέραμε, αποτελούν τη «ραχοκοκαλιά» της Ελληνικής Οικονομίας. Η κυριότερη βοήθεια των τραπεζών προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, αφορά την στήριξη της ρευστότητας μέσω βραχυπρόθεσμων δανείων που θα τις βοηθήσουν να καλύψουν τις άμεσες ανάγκες τους ή να πραγματοποιήσουν μια μικρή επένδυση για το κοντινό μέλλον.

Οι τράπεζες προχωρούν συνήθως στη χορήγηση δανείων στις εξής μορφές:

1. Πιστωτικού Ορίου: Έτσι ώστε η επιχείρηση να καλύψει τις άμεσες και βραχυπρόθεσμες ανάγκες της
2. Τοκοχρεωλυτικού Δανείου: Έτσι ώστε η επιχείρηση να μπορέσει να καλύψει ανάγκες πιο μακροχρόνιες, που δεν επαναλαμβάνονται και είναι συνήθως και μεγαλύτερες (όσον αφορά το ποσό).

Τα δάνεια αυτά μπορούν να καλύψουν ένα μεγάλο μέρος του κύκλου εργασιών της επιχείρησης, δίνουν την δυνατότητα στην επιχείρηση να κάνει ελεύθερες αναλήψεις και καταβολές

ανάλογα με τις ανάγκες της και την αναγκάζουν να πληρώνει τόκους μόνο για το διάστημα που χρησιμοποιεί το δάνειο.

Οι τραπεζικοί οργανισμοί προσφέρουν στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις δυο ειδών δάνεια:

1. Βραχυπρόθεσμα Δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης:

Πρόκειται για ένα δάνειο μικρής διάρκειας που μπορεί να καλύψει έως και το 100% των αναγκών της επιχείρησης. Το τελικό ποσοστό θα εξαρτηθεί από διάφορους παράγοντες της επιχείρησης όπως οι προοπτικές της. Σκοπός του δανείου είναι:

- Η ενίσχυση της ρευστότητας της επιχείρησης
- Η αντιμετώπιση των αναγκών της επιχείρησης
- Η προετοιμασία και η πραγματοποίηση εισαγωγών – εξαγωγών
- Η αγορά μετοχών ή εταιρικών μεριδίων

Νέα, πιο ευέλικτα προγράμματα έχουν αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια από τις τράπεζες με σκοπό να εξυπηρετήσουν τις επιχειρήσεις. Ορισμένα προγράμματα είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες εποχικών επιχειρήσεων, όπως τουριστικές ή ξενοδοχειακές μονάδες, δίνοντας τους την δυνατότητα να δημιουργούν οι ίδιοι το χρονοδιάγραμμα σύμφωνα με το οποίο θα γίνεται η αποπληρωμή τόκων και δανείου. Σε μια χώρα με σαν την Ελλάδα αποτελούν μεγάλο μέρος της παραγωγικής της δύναμης.

Κατά το στάδιο της έναρξης της επιχείρησης, και εφόσον η βιωσιμότητα και το πλάνο της επιχείρησης το επιτρέπουν, τα δάνεια αυτής της μορφής μπορούν να χορηγηθούν και σαν Κεφάλαιο Κίνησης. Τα σημαντικότερα είδη των δανείων αυτής της κατηγορίας είναι:

- Δάνειο για κεφάλαιο κίνησης
- Χρηματοδότηση μέσω υπερανάληψης
- Εφάπαξ δάνεια για κεφάλαιο κίνησης
- Χρηματοδότηση εμπορικών επιχειρήσεων

2. Μακροπρόθεσμα Δάνεια

Τα μακροπρόθεσμα δάνεια αφορούν τόσο τα δάνεια εγκατάστασης όσο και τα δάνεια για την αγορά εξοπλισμού. Λόγω της μεγαλύτερης διάρκειας του δανείου, το επιτόκιο είναι μικρότερο από τα δάνεια που αφορούν το κεφάλαιο κίνησης. Η διάρκεια αποπληρωμής μπορεί να φτάσει έως και τα 15 χρόνια, ενώ το επιτόκιο διαμορφώνεται ανάλογα με την επιχείρηση και τις εξασφαλίσεις που μπορεί να παρέχει.

Παρότι βλέπουμε ότι οι τράπεζες, ακόμα και μέσα στην οικονομική ύφεση, προσπαθούν να στηρίξουν τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, έχουν δημιουργήσει αρκετά ευέλικτα προγράμματα που αποσκοπούν στην εκπλήρωση όσο το δυνατόν περισσότερων επιθυμιών των πελατών τους, ωστόσο έχουν μείνει προσκολλημένες στο θέμα των εμπράγματων εξασφαλίσεων. Μια τακτική αρκετά αναχρονιστική που όμως τους παρέχει μεγαλύτερη ασφάλεια. Επιπλέον, στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που ιδρύθηκαν πρόσφατα, υπάρχει το αρνητικό δεδομένο πως καλούνται να αποπληρώσουν δάνεια (ειδικά στα κεφαλαίου κίνησης) με αρκετά μεγάλο (πολλές φορές ασύμφορο) επιτόκιο. Αυτό οφείλεται στο γεγονός πως οι τράπεζες βασίζουν την επιτοκιακή τους πολιτική στην πιστοληπτική ικανότητα του δανειολήπτη, που για μια νεοσύστατη επιχείρηση δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλη.

8.2 Τραπεζική Χρηματοδότηση Καινοτόμων Επιχειρήσεων

Ένα πολύ σημαντικό κομμάτι της ανάπτυξης σε μια οικονομία είναι η καινοτομία και οι καινοτόμες επιχειρήσεις (στην συντριπτική πλειοψηφία τους μιλάμε για μικρομεσαίες επιχειρήσεις). Από αυτές πηγάζει το σύνολο σχεδόν των βελτιώσεων που επέρχονται στην τεχνολογία. Επειδή έχουν την δυνατότητα να αναπτύσσονται πολύ γρήγορα, μπορούν και αυξάνουν το επίπεδο οικονομικής απόδοσης στον τομέα που δραστηριοποιούνται, αλλάζοντας με τον τρόπο που λειτουργούν, ακόμα και ολόκληρη την αγορά που δραστηριοποιούνται. Στην πλειοψηφία τους, η αξία των καινοτόμων μικρομεσαίων επιχειρήσεων πηγάζει κυρίως από την πνευματική ιδιοκτησία που κατέχουν, η οποία εξαρτάται από την επιστημονική γνώση, παράγοντας που δεν μπορεί να εκτιμηθεί και να ποσοτικοποιηθεί με την έννοια της χρηματικής αξίας.

Το οικονομικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι καινοτόμες επιχειρήσεις, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο κενό δανειακής χρηματοδότησης στα αρχικά στάδια ανάπτυξης τους, όταν οι απαιτήσεις σε Κεφάλαιο Κίνησης είναι αρκετά αυξημένες. Έτσι μεγάλο ποσοστό των καινοτόμων επιχειρήσεων στρέφεται σε τραπεζική δανειοδότηση προκειμένου να υλοποιήσουν τα σχέδια τους. Παρά την αύξηση των καινοτόμων επιχειρήσεων όμως, οι τράπεζες έχουν μείνει σχετικά στάσιμες, αδυνατούν να δημιουργήσουν οικονομίες κλίμακας και να αποκτήσουν την απαιτούμενη γνώση για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες αυτών των επιχειρήσεων. Οι περισσότερες τράπεζες είναι πολύ πιο συνηθισμένο να χρηματοδοτούν εξαγορές, συγχωνεύσεις, επεκτάσεις παραγωγής, παρά την αρχική ανάπτυξη ενός καινοτόμου σχεδίου. Παρά ταύτα ο τραπεζικός δανεισμός παραμένει η μεγαλύτερη πηγή χρηματοδότησης των νεοσύστατων καινοτόμων επιχειρήσεων. Στατιστικές έρευνες σε ανεπτυγμένες βιομηχανικά χώρες (Γερμανία, Αγγλία, ΗΠΑ, Ιαπωνία), αναφέρουν ότι η χρηματοδότηση των καινοτόμων μικρομεσαίων επιχειρήσεων συμβαίνει στην συντριπτική του πλειοψηφία από τον τραπεζικό τομέα. Οι ίδιες στατιστικές έδειξαν επίσης ότι οι ίδιες οι καινοτόμες επιχειρήσεις όταν αναζητούν χρηματοδότηση, προτιμούν το βραχυχρόνιο τραπεζικό δανεισμό από εναλλακτικές, περισσότερο μακροχρόνιες μορφές χρηματοδότησης (π.χ. χρηματοδότηση από συμμετοχές).³⁰

Όλα αυτά συνηγορούν στην κυριαρχία του τραπεζικού τομέα στην χρηματοδότηση των καινοτόμων επιχειρήσεων. Οι ίδιες οι τράπεζες αρέσκονται στη χρηματοδότηση αυτών των επιχειρήσεων αφού υπάρχει σχετικά μεγάλο περιθώριο κέρδους (όμως και περισσότερο ρίσκο). Επιπλέον, οι καινοτόμες επιχειρήσεις, στην πλειονότητα τους δεν διαθέτουν την διαπραγματευτική ισχύ να απαιτήσουν πράγματα από την αντίστοιχη τράπεζα, έτσι οι συμφωνηθέντες όροι είναι σχεδόν αυτοί που προτείνει το τραπεζικό ίδρυμα.

Τα βασικά πλεονεκτήματα της τραπεζικής χρηματοδότησης για τις καινοτόμες επιχειρήσεις είναι:

- Δεν συνεπάγεται απώλεια της ιδιοκτησίας: Σε αντίθεση με την εναλλακτική πηγή χρηματοδότησης (τη συμμετοχική δηλαδή), οι τράπεζες δεν εμπλέκονται στα ιδιοκτησιακά (συνεπώς και στην λήψη αποφάσεων) των καινοτόμων επιχειρήσεων. Οι ίδιοι οι επιχειρηματίες προτιμούν να πληρώνουν κάποιο τραπεζικό ίδρυμα από το να εμπλέξουν στην επιχείρησή τους, κάποιους απαιτητικούς επενδυτές.
- Μέγεθος – Στελέχη: Μια νέα, καινοτόμος επιχείρηση χρειάζεται μεγάλο κεφάλαιο κίνησης για να μπορέσει να ξεκινήσει να λειτουργεί. Χρειάζεται να στελεχωθεί κατάλληλα. Αυτό το

³⁰Bank of England, «The financing of technology-based small firms»

προσφέρει ο τραπεζικός δανεισμός. Επίσης, οι τράπεζες προσφέρουν και μια μεγάλη γκάμα υπηρεσιών όσον αφορά την διαχείριση του κινδύνου (RiskManagement). Μια μεγάλη τράπεζα, χάρη στην καλύτερη πληροφόρηση που έχει και στις μεγάλες οικονομίες κλίμακας που απολαμβάνει μπορεί να διαχειριστεί τον κίνδυνο πιο αποτελεσματικά.

- **Ανάπτυξη Χρηματοοικονομικών προϊόντων:** Οι Τράπεζες μπορούν να αναπτύξουν καινοτόμα προϊόντα με στόχο να υποστηρίξουν την επέκταση των καινοτόμων επιχειρήσεων. Λόγω της μειωμένης ανάπτυξης του συγκεκριμένου τομέα, οι τράπεζες που θα δώσουν ιδιαίτερη έμφαση (π.χ στο να δημιουργήσουν ευέλικτα προγράμματα ανάλογα με το είδος της επιχείρησης) μπορεί να τους δώσει μεγάλο μερίδιο στην αγορά.
- **Παροχή Καθημερινών Υπηρεσιών:** Παράλληλα με τη χρηματοδοτική υποστήριξη η λειτουργία της τράπεζας επιτρέπει στις καινοτόμες επιχειρήσεις να πραγματοποιούν τις καθημερινές τους συναλλαγές μέσω αυτών (αναλήψεις, καταθέσεις, μεταφορές χρημάτων κλπ).
- **Μεγάλη παρουσία ανά την επικράτεια:** Οι τράπεζες διαθέτουν κατάστημα ή υποκατάστημα σχεδόν στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας. Έτσι ο νέος επιχειρηματίας που επιθυμεί τη συνεργασία με έναν τραπεζικό οργανισμό μπορεί να το πετύχει άμεσα, χωρίς μεγάλες χρονοτριβές.

Τα πλεονεκτήματα της τραπεζικής χρηματοδότησης είναι πολλά για τις καινοτόμες επιχειρήσεις. Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν και μειονεκτήματα. Η νοοτροπία των τραπεζών για παράδειγμα, που την χαρακτηρίζει ο έντονος συντηρητισμός απέναντι στα νέα επιχειρηματικά σχέδια, οι υψηλές εγγυήσεις που ζητούν, ή ο μεγάλος χρόνος αντίδρασης που πολλές παρουσιάζουν λόγω της πολυπλοκότητας του τραπεζικού συστήματος είναι μερικά από αυτά τα μειονεκτήματα. Βλέπουμε όμως, ότι από τη στιγμή που οι περισσότερες καινοτόμες επιχειρήσεις στρέφονται τελικά στον τραπεζικό δανεισμό, τα μειονεκτήματα αυτά είναι μικρότερα από τα πλεονεκτήματα.

8.3 Πράσινη Τραπεζική

Ένας τομέας που οι ελληνικές τράπεζες άργησαν να στραφούν, όμως τελικά φαίνεται να τους ενδιαφέρει, είναι η λεγόμενη «πράσινη τραπεζική». Κυρίως λόγω της ελλιπούς νομοθεσίας στο Ελληνικό Κράτος, η «στροφή» αυτή άργησε σε σχέση με τα μεγάλα, ξένα, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Όταν όμως δημιουργήθηκε το κατάλληλο νομικό πλαίσιο, τότε τα αντανακλαστικά των τραπεζών αποδείχτηκαν άμεσα και δημιουργήθηκαν έτσι τα πρώτα «πράσινα» τραπεζικά προϊόντα.

Δάνεια για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, πράσινες πιστωτικές κάρτες και δάνεια για εξοικονόμηση ενέργειας έκαναν την εμφάνισή τους στην ελληνική αγορά. Επίσης, οι ίδιες οι τράπεζες προσπάθησαν να κάνουν «στροφή» στην πράσινη ανάπτυξη αφού αυξήθηκε η ευαισθητοποίηση στα περιβαλλοντολογικά ζητήματα.

Τα μεγαλύτερα τραπεζικά προϊόντα που υιοθέτησαν οι ελληνικές τράπεζες ήταν:

1. Δάνεια για εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων: Η δυναμική που παρουσίαζε η νέα τάση στην ενεργειακή αγορά, τα φωτοβολταϊκά συστήματα, ανάγκασαν τις τράπεζες να δημιουργήσουν ειδικές δανειακές συμβάσεις οι οποίες αναφέρονται αποκλειστικά σε αυτό το θέμα. Ειδικά επιτόκια, ειδικός τρόπος διασφάλισης του δανείου και προσαρμοσμένος τρόπος αποπληρωμής (δεδομένου του μεγάλου κόστους και της μεγάλης περιόδου απόσβεσης που δίνει η «πράσινη ανάπτυξη»).
2. Πρόγραμμα εξοικονόμηση κατ' οίκον: Το πρόγραμμα Εξοικονόμηση κατ' οίκον, είναι ένα σύγχρονο πρόγραμμα που παρέχει κίνητρα στους ιδιώτες να προκειμένου να βελτιώσουν την ενεργειακή απόδοση του σπιτιού τους, εξοικονομώντας χρήματα και ενέργεια καθώς επίσης και αυξάνοντας την αξία του. Τα δάνεια είναι συνήθως μεσοπρόθεσμα και βραχυπρόθεσμα (4-6 χρόνια) και δίνεται στους δανειολήπτες πλήθος επιλογών και ελαφρύνσεων. Οι επιλέξιμες εργασίες συνήθως αφορούν θερμομόνωση, αντικατάσταση κουφωμάτων, τοποθέτηση συστημάτων σκίασης, αναβάθμιση του συστήματος θέρμανσης.

Όπως ήδη αναφέραμε, εκτός των προγραμμάτων, οι τράπεζες προθυμοποιήθηκαν να αλλάξουν τον τρόπο λειτουργίας τους έτσι ώστε να βοηθήσουν στην πράσινη ανάπτυξη. Μεγάλοι τραπεζικοί οργανισμοί της χώρας, προχώρησαν σε αλλαγές των κτιριακών τους εγκαταστάσεων, άρχισαν να χρησιμοποιούν κατά κόρον την ανακύκλωση (κυρίως στα χαρτικά είδη), προχώρησαν σε αλλαγές των ενεργειακών συστημάτων που χρησιμοποιούσαν (ηλεκτρικά, φωτεινοί πίνακες κλπ). Πολλές ελληνικές εμπορικές τράπεζες είναι πλέον πιστοποιημένες με τα τελευταία διεθνή πρότυπα ISO.

Οι προοπτικές για την πράσινη ανάπτυξη είναι σαφώς πολύ μεγάλες. Είναι ένας πολύ ανερχόμενος τομέας, ο οποίος έχει συγκεντρώσει για τα καλά την προσοχή των τραπεζών. Παρά το γεγονός ότι μιλάμε για έναν σχετικά αργό (όσον αφορά τον χρόνο απόσβεσης των επενδύσεων) τομέα, οι τραπεζικοί οργανισμοί έχουν δείξει μεγάλο ενδιαφέρον στην εξέλιξή του και στην εξέλιξη και προώθηση των τραπεζικών προϊόντων που προσφέρουν. Εκτός των άλλων, είναι και ένας

τομέας όπου οι τράπεζες δείχνουν την κοινωνική τους ευθύνη και βελτιώνουν την εικόνα τους απέναντι στην κοινωνία που τους «φιλοξενεί».

8.4 Τραπεζική Χρηματοδότηση στη Ναυτιλία

Με δεδομένα τα οικονομικά στοιχεία που προκύπτουν από τον ΟΟΣΑ, το Υπουργείο Οικονομικών (μέσω του ισοζυγίου πληρωμών) καθώς και πλήθους άλλων φορέων, η ελληνική ναυτιλία είναι ο σημαντικότερος οικονομικός τομέας στη χώρα. Η συμμετοχή της ναυτιλίας στο ΑΕΠ της Ελλάδας, ξεπερνά κατά πολύ τους υπόλοιπους οικονομικούς τομείς. Επιπλέον, η Ελληνική Ναυτιλία, σύμφωνα μάλιστα και με πρόσφατες δημοσιεύσεις είναι η μεγαλύτερη ναυτική δύναμη στον κόσμο. Είναι ευκόλως κατανοητό ότι η συμμετοχή των τραπεζών στη χρηματοδότηση αυτού του τομέα είναι πολύ μεγάλης σημασίας και βαρύτητας.

Με τον όρο ναυτιλιακό δάνειο ορίζεται η χρηματοδότηση μιας ναυτιλιακής εταιρείας με σκοπό να αντικατασταθούν τα ήδη υπάρχοντα πλοία του στόλου ή να πραγματοποιηθεί επέκταση του ήδη υπάρχοντος στόλου ή να δημιουργηθεί μια νέα ναυτιλιακή εταιρεία ή να μετασκευαστεί ένα ήδη υπάρχον πλοίο ή για την αύξηση της προσφερόμενης ικανότητας και ανταγωνιστικότητας της εταιρείας.³¹

Η ανάγκη για χρηματοδότηση των ναυτιλιακών επιχειρήσεων είναι. Ο κύκλος εργασιών τους είναι τέτοιου μεγέθους που ο εταιρείες αδυνατούν να σταθούν στο «ύψος» της ανάπτυξης που επιθυμείται χωρίς εξωτερική χρηματοδότηση. Μέχρι και σήμερα, η κύρια πηγή άντλησης κεφαλαίων παραμένει ο τραπεζικός δανεισμός. Η ανάπτυξη και η συνεχώς μεγαλύτερη προοπτική παρουσιάζεται στην ελληνική ναυτιλία, καθιστούν τις ανάγκες της χρηματοδότησης μεγάλες.

Αν και η εκμετάλλευση των πλοίων αποτελεί μεγάλη πηγή εσόδων, είναι μια αρκετά επικίνδυνη επένδυση λόγω των διαρκών μεταβολών και διακυμάνσεων της αγοράς. Αυτή η πραγματικότητα επηρεάζει το πόσο εύκολα ή δύσκολα θα δώσει ένας τραπεζικός οργανισμός, δάνειο σε μια ναυτιλιακή επιχείρηση. Η Επιτροπή της Βασιλείας, έχοντας λάβει υπ' όψιν τις ιδιαιτερότητες που παρουσιάζει η ναυτιλιακή αγορά έδωσε την δυνατότητα στις τράπεζες να κατατάσσουν τις ναυτιλιακές χορηγήσεις σε μια ειδική κατηγορία, χωρίς να επηρεάζεται η υπόλοιπη αξιολόγηση των χρηματοδοτήσεων που προσφέρουν.

³¹Βλάχος Γ.Π, Ναυτιλιακή Οικονομία, Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα 2011

Τα δάνεια που χορηγούν τα τραπεζικά ιδρύματα στις ναυτιλιακές εταιρείες χωρίζονται σε:³²

1. TermLoans: Είναι τα δάνεια σύμφωνα με τα οποία υπάρχουν συγκεκριμένοι όροι όπως το ποσό του δανείου, ο τρόπος εκταμίευσης, η διάρκεια του δανείου, ο τρόπος πληρωμής και το ύψος του επιτοκίου.
2. Κοινοπρακτικά δάνεια: Τα κοινοπρακτικά δάνεια, είναι ένα βασικό πλεονέκτημα στα χέρια των τραπεζών ειδικά σε περιόδους που υπάρχει ρευστότητα. Τα ποσά που απαιτούνται για τη χρηματοδότηση των ναυτιλιακών εταιρειών είναι μεγάλα και ο κίνδυνος που υπάρχει είναι κι αυτός μεγάλος. Έτσι τα τραπεζικά ιδρύματα σε συνεννόηση μεταξύ τους μπορούν να μοιραστούν τους κινδύνους που προκύπτουν συμμετέχοντας ομαδικά στο δάνειο. Μια εκ των τραπεζών (agentorleader) αναλαμβάνει την οργάνωση και τη συνεννόηση με τον πελάτη. Παλαιότερα, αυτού του είδους τα δάνεια ήταν ιδιαίτερα διαδεδομένα. Πλέον έχει οριοθετηθεί η χρήση τους.
3. Overdrafts: Η υπερανάληψη είναι μια επιλογή δανεισμού που προσφέρει μια τράπεζα σε πελάτες της μέχρι ενός συγκεκριμένου, συμφωνημένου πιστωτικού ορίου. Ο δανειζόμενος οφείλει να πληρώσει τόκους στην δανείστρια τράπεζα, μόνο όμως για το ποσό της υπερανάληψης. Η υπερανάληψη καλύπτει και επιταγές. Η τράπεζα μπορεί μόνη της και χωρίς προειδοποίηση να διακόψει ή να ακυρώσει τη συμφωνία.
4. Δάνειο Γέφυρα - BridgeLoans: Είναι δάνεια μικρής διάρκειας που κύριος σκοπός τους είναι να εξυπηρετήσουν τις επιχειρήσεις που περιμένουν να λάβουν μεγαλύτερη χρηματοδότηση, έως ότου αυτή εγκριθεί. Είναι δάνεια που ουσιαστικά «γεφυρώνει» το κενό μεταξύ δυο συναλλαγών.
5. RevolvingCredit – Επαναληπτική πιστωτική επιστολή: Σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο, ένα συμφωνημένο ποσό μπορεί να «ανακυκλωθεί» μπορεί δηλαδή να χρησιμοποιηθεί πολλές φορές για πολλαπλές αγορές προϊόντων ή υπηρεσιών. Έτσι διευκολύνεται ο αγοραστής αφού μπορεί να κάνει πολλές αγορές σε σύντομο χρονικό διάστημα. Επιπλέον, όσες δόσεις του δανείου αποπληρώνονται μπορούν να ξαναχρησιμοποιηθούν μέχρι τη λήξη του δανείου.
6. Εγγυημένο Δάνειο: Πρόκειται για ένα συγκεκριμένο δάνειο για το οποίο η τράπεζα έχει εξασφαλίσει την αποπληρωμή του μέσω ενέχυρων τίτλων ή χρημάτων (μετρητά).

³²Γουλιέλμος Α.Μ, «Χρηματοδότηση Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων», Εκδ. Σταμούλης, Αθήνα 2007

7. Πίστωση Εντιμότητας: Αν και η εμπορική επιστολή χρησιμοποιείται σαν κύριο μέσο συναλλαγής σε μια εμπορική συναλλαγή, η πίστωση εντιμότητας χρησιμοποιείται μόνο σε περίπτωση αδυναμίας πληρωμής σε συναλλαγή της ναυτιλιακής εταιρείας και του δικαιούχου, χωρίς να προσδιορίζεται η συναλλαγή αυτή. Ουσιαστικά δηλαδή, χρησιμεύει σαν ασφάλεια και εγγύηση των συμβαλλόμενων με την ναυτιλιακή επιχείρηση.

Πλεονεκτήματα Τραπεζικού Δανεισμού για τις ναυτιλιακές επιχειρήσεις:

Τα βασικά πλεονεκτήματα του τραπεζικού δανεισμού για τις ναυτιλιακές επιχειρήσεις είναι τα εξής:

- Μέσο Άντλησης Κεφαλαίων: Η λήψη ενός τραπεζικού δανείου, εξασφαλίζει στην ναυτιλιακή επιχείρηση πως θα λάβει την απαραίτητη χρηματοδότηση για να ικανοποιήσει τα βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες ανάγκες της.
- Χαμηλό επιτόκιο: Οι εναλλακτικές μορφές χρηματοδότησης των ναυτιλιακών επιχειρήσεων (όπως πχ το sale&leaseback), επειδή δεν εμπεριέχουν την ανάληψη ρίσκου, αναγκάζουν την επιχείρηση να χρηματοδοτηθεί με μεγαλύτερο επιτόκιο. Στην περίπτωση του τραπεζικού δανεισμού, το επιτόκιο είναι σαφώς μικρότερο.
- Ευκολία στους τρόπους αποπληρωμής: Η ναυτιλιακή εταιρεία που συνάπτει δάνειο με τραπεζικό οργανισμό με σκοπό να χρηματοδοτηθεί, έχει διάφορες επιλογές στο πως θα επιστρέψει τα χρήματα που δανείστηκε. Οι ανάγκες της επιχείρησης είναι αυτές που θα καθορίσουν τον τρόπο αποπληρωμής και όχι εξωτερικές συνθήκες.
- Η επιχείρηση δεν χάνει την κυριότητα της: Η επιχείρηση που λαμβάνει το δάνειο διατηρεί την κυριότητα της. Σε αντίθεση με άλλες μορφές χρηματοδότησης όπως η πώληση μετοχών κλπ. Έτσι διαδραματίζει η ίδια το μέλλον της, χωρίς να εναπόκειται σε εξωτερικούς εξαναγκασμούς και οποιαδήποτε μορφής ελέγχους.

Εκτός των πολλών πλεονεκτημάτων του τραπεζικού δανεισμού για τις ναυτιλιακές επιχειρήσεις, υπάρχουν και μερικά μειονεκτήματα. Αυτά μπορεί να είναι η εξασφάλιση εγγυήσεων για λογαριασμό της τράπεζας (κυρίως εμπράγματων), το κυμαινόμενο επιτόκιο που δεν δίνει την δυνατότητα σταθερής πρόβλεψης της πορείας του χρέους, η αργή ταχύτητα εξασφάλισης του δανείου καθώς επίσης και το γεγονός πως στις περισσότερες περιπτώσεις η χρηματοδότηση καλύπτει ένα ποσοστό (μεγάλο, 80%-90%), αλλά όχι ολόκληρο.

8.5 Τραπεζική χρηματοδότηση τουριστικών μονάδων

Ο τουρισμός αναμφίβολα αποτελεί μια εκ των βασικότερων πηγών δημιουργίας χρήματος στην Ελληνική οικονομία. Διάφορες έρευνες και πάμπολλοι μελετητές της ελληνικής οικονομίας αναφέρονται στον τουρισμό με την ίδια συγκεκριμένη φράση: «Η ατμομηχανή της ελληνικής οικονομίας». Οι περισσότερες περιοχές της χώρας, λόγω του κλίματος, της γεωλογικής διαμόρφωσης (πολλά νησιά και παραθαλάσσιες περιοχές κυρίως) αναπτύσσουν τουριστικές δραστηριότητες οι οποίες και είναι η κύρια πηγή εισοδήματος.

Όπως είναι λογικό, ο τραπεζικός τομέας δείχνει «ζεστό» ενδιαφέρον για την εξέλιξη και τη μεγέθυνση του τουριστικού τομέα και με διάφορα προγράμματα υποβοηθάει στην επένδυση που θα οδηγήσει στην ανάπτυξη του. Τα προγράμματα που βοηθούν τις τουριστικές επιχειρήσεις να επεκταθούν και να δημιουργήσουν μεγαλύτερο πλούτο είναι:

- To leasing
- To Factoring
- To Venture Capital
- Ο κλασικός τραπεζικός δανεισμός

Η **χρηματοδοτική μίσθωση** (leasing) καθιερώθηκε στην Ελλάδα, ως μία σύγχρονη μέθοδο μέσο-μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης επιχειρήσεων και επαγγελματιών για την απόκτηση παγίων στοιχείων (δηλαδή εξοπλισμού και ακινήτων) για επαγγελματική χρήση. Το ενδιαφέρον προσελκύει η μορφή της χρηματοδοτικής μίσθωσης, η οποία παρέχει τη δυνατότητα στο χρήστη, μετά την πολυετή εκμίσθωση ενός πράγματος, να αποκτήσει και την ιδιοκτησία του.

Κατά τη διαδικασία της παραδοσιακής μίσθωσης εμφανίζονται ο ιδιοκτήτης του πράγματος (εκμισθωτής) και ο χρήστης του πράγματος (μισθωτής) ο οποίος πληρώνει το μίσθωμα ή ενοίκιο του πράγματος (μίσθιο). Στη χρηματοδοτική μίσθωση εμφανίζονται ο πάντοτε απαραίτητος χρήστης και τράπεζα, ως χρηματοδοτικός μεσάζων, ενώ πίσω από αυτήν ενδέχεται να υπάρχει σειρά εναλλακτικών συνεργασιών.

Το leasing πραγματοποιείται με διάφορους τρόπους εφαρμογής που δίνουν μια δυνατότητα επιλογών στον μισθωτή. Συγκεκριμένα:

- Άμεση Χρηματοδοτική Μίσθωση (DirectLeasing): Πρόκειται για τεχνική μεγάλων βιομηχανικών επιχειρήσεων, που χρησιμοποιείται με σκοπό την προώθηση των πωλήσεων τους, ενώ τη ρύθμιση του χρηματοδοτικού σκέλους την αναλαμβάνει εξειδικευμένη θυγατρική εταιρεία τους. Στην περίπτωση αυτή, ο κατασκευαστής αναλαμβάνει συνήθως και την παροχή πρόσθετων υπηρεσιών, όπως λ.χ. τη συντήρηση, την εκπαίδευση του προσωπικού κ.α.
- Μίσθωση με παροχή υπηρεσιών (ServiceLeasing): Ο κατασκευαστής αναλαμβάνει συνήθως και την παροχή πρόσθετων υπηρεσιών, όπως λ.χ. τη συντήρηση, την εκπαίδευση του προσωπικού κ.α. Αυτή η περίπτωση συνήθως εντάσσεται στη σύμβαση άμεσης χρηματοδοτικής μίσθωσης, μπορεί όμως να αποτελεί και αυτοτελή σύμβαση.
- Χρηματοδοτική μίσθωση-πώληση (VendorLeasing): Είναι μία τεχνική προώθησης των πωλήσεων, κατά την οποία ένας προμηθευτής εξοπλισμού υπογράφει μία σύμβαση-πλαίσιο με μία τράπεζα και στη συνέχεια προσκομίζει πελάτες για τελική αγορά μέσω της μακροπρόθεσμης ενοικίασης, που προσφέρει η τράπεζα. Από την εταιρεία αυτή ο προμηθευτής εισπράττει ολόκληρο το τίμημα κατά την υπογραφή της σύμβασης ενοικίασης με τον πελάτη.
- Ειδική μορφή Χρηματοδοτικής Μίσθωσης (MasterLeasing): Μεταξύ τράπεζας και πελάτη μπορεί να υπογραφεί μία σύμβαση- πλαίσιο, η οποία να εφαρμόζεται κατά τη σταδιακή απόκτηση περισσότερων προγραμμάτων.
- Συμμετοχική Χρηματοδοτική Μίσθωση (LeveragedLeasing): Η περίπτωση αυτή εφαρμόζεται σε πράγματα πολύ μεγάλης αξίας (πλοία, αεροπλάνα, τραίνα κ.α.) και προϋποθέτει τη σύμπραξη τεσσάρων μερών: του πελάτη, του βιομηχανικού κατασκευαστή, της εταιρείας leasing και ενός τραπεζικού οργανισμού. Η τράπεζα διαθέτει αμέσως το τίμημα στη βιομηχανία και εισπράττει ένα μερίδιο των ενοικίων από την εταιρεία leasing, η οποία δρα ως μεσάζων για την τοποθέτηση του εξοπλισμού.
- Πώληση και επαναμίσθωση πάγιων στοιχείων (SaleAndLeaseBack): Ο ενοικιαστής αγοράζει το πράγμα και στη συνέχεια το πωλεί στην εταιρεία εκμίσθωσης, από την οποία το ενοικιάζει. Αυτός ο τρόπος επιλέγεται για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών ρευστότητας εκ μέρους του ενοικιαστή. Επίσης, δίνεται η δυνατότητα στην επιχείρηση να βελτιώσει την εικόνα του ισολογισμού της μέσω της εξόφλησης τυχόν βραχυχρόνιου δανεισμού της που χρηματοδότησε την απόκτηση των παγίων.

- Διεθνής μίσθωση (Cross-border or Off-shore Leasing): Η περίπτωση αυτή διαφοροποιείται από τις προηγούμενες κατά το στοιχείο της πληρωμής των μισθωμάτων σε συνάλλαγμα, γεγονός που περικλείει πρόσθετους κινδύνους.

Το **Factoring**, ή στα ελληνικά η **πρακτορεία των επιχειρηματικών απαιτήσεων**, είναι μία τεχνική συναλλαγών, κατά την οποία ο προμηθευτής ή εκχωρητής μεταβιβάζει ορισμένα δικαιώματα του στον πράκτορα (Factor) επί αμοιβή και ο πράκτορας αναλαμβάνει να εξοφλήσει στον προμηθευτή τα δικαιώματα του κατά την κανονική λήξη ή να τα προεξοφλήσει, οπότε διενεργεί μια πιστωτική πράξη. Είναι ευνόητο πως η δραστηριότητα αυτή πρέπει να στηρίζεται σε οικονομικά ισχυρούς φορείς με πολυεθνική δικτύωση για τη διεκπεραίωση των πολύπλοκων και συχνά υψηλού κινδύνου καθηκόντων που αναλαμβάνουν. Η τεχνική αυτή διευκολύνει κυρίως τις μικρές και νέες επιχειρήσεις, που δεν έχουν την απαιτούμενη υποδομή για τις διεθνείς συναλλαγές.

Ειδικότερα η πρακτορεία (factoring) περιλαμβάνει μια ή περισσότερες από τις ακόλουθες δραστηριότητες:

- Εκχώρηση απαιτήσεων στον πράκτορα μετά ή άνευ δικαιώματος αναγωγής
- Εξουσιοδότηση εισπράξεως απαιτήσεων
- Χρηματοδότηση του προμηθευτή με προεξόφληση των απαιτήσεων Λογιστική ή νομική παρακολούθηση των απαιτήσεων και διαχείριση τους Ολική ή μερική κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου του προμηθευτή

Η σύμβαση μπορεί να γίνει πριν ακόμη δημιουργηθούν οι απαιτήσεις και να καλύπτει απαιτήσεις εσωτερικού και εξωτερικού. Η ύπαρξη σύμβασης πρακτορείας και οι απαιτήσεις στις οποίες αναφέρεται, αναγγέλλεται εγγράφως στον οφειλέτη. Είναι δε ισχυρότερη η εν λόγω σύμβαση έναντι των ενδεχομένων συμφωνιών μεταξύ προμηθευτή και οφειλέτη για το ανεκχώρητο των μεταξύ τους απαιτήσεων.

Το ρόλο του πράκτορα ασκούν μόνον οι τράπεζες και οι αποκλειστικής εξειδικεύσεως ανώνυμες εταιρείες, οι οποίες συνιστώνται κατόπιν ειδικής αδείας της Τραπέζης Ελλάδος.

Το Factoring διακρίνεται σε τρεις κατηγορίες:

- Το εγχώριο factoring: Στο εγχώριο factoring οι παρεχόμενες υπηρεσίες αφορούν τη χρηματοδότηση της επιχείρησης, τη μετατροπή των εισπρακτέων τιμολογίων σε μετρητά (της τάξεως του 80%-85% της αξίας τους) και την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών.
- Το εξαγωγικό factoring: Το εξαγωγικό factoring παρέχει στην εξαγωγική επιχείρηση αντίστοιχες υπηρεσίες με το εγχώριο factoring. Η εκχώρηση όμως στην εταιρεία factoring των απαιτήσεων της επιχείρησης έναντι των αγοραστών-εισαγωγέων γίνεται κατά κανόνα χωρίς δικαίωμα επιστροφής στην επιχείρηση των ανείσπρακτων τιμολογίων και επομένως η εταιρεία factoring αναλαμβάνει τον πιστωτικό κίνδυνο.
- Το εισαγωγικό factoring: Η εισαγωγική επιχείρηση απαλλάσσεται από τις παραδοσιακές διαδικασίες των εισαγωγών και αγοράζει προθεσμιακά με ανοικτό λογαριασμό, γεγονός που της επιτρέπει να βελτιώνει την αγοραστική δύναμη της, τους όρους αγορών και την ανταγωνιστικότητα της.

Η απευθείας επένδυση κεφαλαίων με τη συμμετοχή στο κεφάλαιο εταιρειών που δεν έχουν εισαχθεί στο Χρηματιστήριο αποτελεί ένα νέο θεσμό, ο οποίος υλοποιείται μέσω των εταιρειών παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου (Venture Capital). Η παροχή επιχειρηματικού κεφαλαίου υψηλού κινδύνου (Venture Capital) είναι ένας τρόπος χρηματοδότησης με ίδια κεφάλαια επιχειρήσεων ή επενδυτικών σχεδίων υψηλού δυναμικού αποδόσεως και συνεπώς υψηλού βαθμού κινδύνου. Ουσιαστικά το VentureCapital συνδέει τρεις παράγοντες: (α) το επενδυτικό κοινό, (β) τον διαχειριστή του επιχειρηματικού κεφαλαίου υψηλού κινδύνου και (γ) τις επιχειρήσεις που υλοποιούν τα επενδυτικά σχέδια με την προοπτική της υψηλής αποδοτικότητας.

Το VentureCapital ανταποκρίνεται στις ανάγκες δυναμικών εταιρειών που αναπτύσσονται με γρήγορους ρυθμούς και χρειάζονται κεφάλαια για να χρηματοδοτήσουν την ανάπτυξη τους, διατηρώντας όμως υγιή πάντα κεφαλαιακή διάρθρωση. Η χρηματοδότηση μέσω venture capital επιτυγχάνεται είτε μέσω της συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο των εταιρειών με αύξηση ή σπανιότερα με εξαγορά τμήματος αυτού είτε με διάφορα άλλα ευέλικτα σχήματα. Οι εταιρείες παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου συνήθως ρευστοποιούν τη συμμετοχή τους μετά την είσοδο στο Χρηματιστήριο των επιχειρήσεων στις οποίες επένδυσαν ή ακόμη κατά την πώληση της πλειοψηφίας του μετοχικού κεφαλαίου των εταιριών αυτών.

Τέλος, η επένδυση στις διάφορες τουριστικές μονάδες γίνεται και μέσα του κλασσικού τραπεζικού δανεισμού. Εξαιτίας της ιδιαιτερότητας του τουριστικού τομέα, οι τράπεζες μελετούν πολύ προσεκτικά τα επιχειρηματικά σχέδια που καταθέτουν οι ενδιαφερόμενοι και προχωράει στην διαδικασία έκδοσης του δανείου. Τα χαρακτηριστικά των δανείων προς τις τουριστικές επιχειρήσεις είναι:

- να είναι τετραετούς τουλάχιστον διάρκειας
- να έχει τη μορφή τραπεζικού δανείου ή ομολογιακού δανείου εκδιδόμενου σε δημόσια ή μη εγγραφή ή δανείου από άλλους χρηματοδοτικούς οργανισμούς, αποκλειόμενης της μορφής αλληλόχρεου λογαριασμού
- να λαμβάνεται για την πραγματοποίηση του επενδυτικού σχεδίου, όπως αυτό θα προκύπτει ρητά από τη σχετική δανειακή σύμβαση
- να έχει εγκριθεί από τη χρηματοδοτούσα τράπεζα ή το χρηματοδοτικό οργανισμό, κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης υπαγωγής στις ενισχύσεις του παρόντος. Το σχετικό έγγραφο της έγκρισης του πρέπει να αναφέρει τους όρους χορήγησης του δανείου και συγκεκριμένα το ύψος του, τη διάρκεια του, το επιτόκιο, την περίοδο χάριτος και τις εξασφαλίσεις για την παροχή του και να περιλαμβάνεται στον υποβαλλόμενο με την αίτηση υπαγωγής φάκελο.

8.6 Τα capital control και η επίδρασή τους στην ελληνική οικονομία

Θέλοντας να τονίσουμε τη σημασία των ελληνικών τραπεζών στην ελληνική κοινωνία και τη συμβολή τους στην ελληνική οικονομία, είδαμε και αναφέραμε το πώς οι τράπεζες λειτουργούν σε συγκεκριμένους τομείς της ελληνικής οικονομίας. Μια πιο «ριζοσπαστική» ιδέα στην προώθηση της σημασίας του τραπεζικού τομέα θα είναι η επιχειρηματολογία ως προς τι θα συνέβαινε, (ή τι συνέβη εν προκειμένω) στην περίπτωση που οι τράπεζες έβγαιναν εκτός της «εξίσωσης» που ονομάζεται ελληνική οικονομία. Ένας τρόπος σκέψης «viceversa».

Το καλοκαίρι του 2015, η οικονομική κρίση που ταλανίζει τα τελευταία 6 χρόνια την ελληνική οικονομία, είχε φτάσει σ' ένα πολύ οριακό σημείο και ο τραπεζικός τομέας της χώρας (ο πλέον ευαίσθητος τομέας στις οικονομικές κρίσεις ανά τον κόσμο), ήταν στα επίπεδα της «οικονομικής εξάντλησης». Η κυβέρνηση της χώρας τότε, πήρε μια πρωτόγνωρη απόφαση στη σύγχρονη οικονομική ιστορία της Ελλάδας: Στις 29 Ιουνίου 2015, επιβλήθηκαν περιορισμοί στις κινήσεις κεφαλαίων, ή όπως έγιναν γνωστά στην ελληνική κοινωνία, capitalcontrols.³³ Περιληπτικά, η απόφαση του υπουργού οικονομικών για το πώς θα γινόταν η επιβολή περιορισμών αφορούσε:³⁴

- Κλείσιμο των καταστημάτων και των υποκαταστημάτων των τραπεζικών ιδρυμάτων (αρχική διάρκεια 6 ημερών, κατά την κρίση του υπουργού οικονομίας θα γίνονταν επιμήκυνση ή όχι)
- Ανώτατο όριο ανάληψης ανά κάρτα μέσω ATM ορίστηκε στα 60 Ευρώ.
- Μισθοί και συντάξεις ναι μεν θα καταβάλλονταν κανονικά όμως η ανάληψη τους θα περιοριζόταν στα 60 Ευρώ/ ημέρα.
- Η χρήση πιστωτικών και χρεωστικών καρτών θα αφορούσε πληρωμές μόνο στο εσωτερικό της χώρας.
- Ολοκληρωτικό «πάγωμα» στη μεταφορά χρημάτων από την Ελλάδα προς οποιαδήποτε χώρα του εξωτερικού.
- Πληρωμή δανείων αποκλειστικά μέσω των μηχανημάτων αυτόματης ανάληψης (ATM) ή μέσω της ηλεκτρονικής τραπεζικής (e-banking)
- Πληρωμές επιχειρήσεων προς οποιονδήποτε προμηθευτή εντός Ελλάδος θα μπορούσε να συμβεί μόνο μέσω ηλεκτρονικής τραπεζικής ή μέσω χρήσης χρεωστικής/πιστωτικής κάρτας.

³³<http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=717522> Δευτέρα 7 Μαρτίου, 22:01

³⁴<http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=717627> Δευτέρα 7 Μαρτίου, 22:34

- Οι εφαρμογές αυτές δεν επηρεάζουν κάρτες ανάληψης που έχουν εκδοθεί στο εξωτερικό και αφορούν τράπεζες της αλλοδαπής.

Αυτά ήταν τα αρχικά μέτρα που πάρθηκαν στο ζήτημα και με την πάροδο του χρόνου άλλαζαν. Συνήθως παρατηρήθηκε μια όλο και μεγαλύτερη «χαλάρωση» στα μέτρα που επιβάλλονταν με σκοπό την ολοκληρωτική κατάργησή τους (η οποία πάντως μέχρι και σήμερα δεν έχει έρθει).

Όπως είναι φυσικό, τα προβλήματα που προέκυψαν σχεδόν αμέσως στην ελληνική οικονομία από την απόφαση αυτή ήταν μεγάλα και μάλλον αζεπέραστα για τον πρώτο καιρό. Τόσο στην ιδιωτική οικονομική ζωή, πολύ περισσότερο δε στην οικονομία των επιχειρήσεων τα δεδομένα άρχισαν να δυσχεραίνουν σε μεγάλο βαθμό. Σύμφωνα με έρευνα του Συνδέσμου Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ), η επιβολή capitalcontrol στις τραπεζικές συναλλαγές θα δημιουργούσε πολλά προβλήματα σε διάφορους τομείς:³⁵

Στις εξαγωγές/εισαγωγές:

- Παρατηρούνται μεγάλες καθυστερήσεις στις εισαγωγές (κυρίως) πρώτων υλών, λόγω των προβλημάτων στην πληρωμή προς το εξωτερικό. Πολλές φορές παρατηρούνται ακόμα και ακυρώσεις από προμηθευτές του εξωτερικού.
- Παρατηρούνται προβλήματα στην εξόφληση των ήδη ολοκληρωμένων εισαγωγών, καθιστώντας τις ελληνικές επιχειρήσεις ως αφερέγγυες.
- Παρά τις εξαιρέσεις που προβλέπει η Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου (ΠΝΠ), οι αρμόδιες αρχές θα αδυνατούν να ανταπεξέλθουν στον όγκο των αιτήσεων.
- Η οποιαδήποτε καθυστέρηση μπορεί να αποβεί καταστροφική σε ευαίσθητα προϊόντα όπως είναι τα τρόφιμα.
- Οποιαδήποτε εξαγωγική διαδικασία απαιτεί την εμπλοκή της τράπεζας δε θα μπορεί να πραγματοποιηθεί.
- Ύπαρξη αδυναμίας προστασίας σε συναλλαγές που επιβάλλουν τη χρήση συναλλαγμάτων.
- Καθυστέρηση στην αποπληρωμή των υποχρεώσεων του Δημοσίου σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα. Έτσι θα επιβαρυνθεί το cashflow των επιχειρήσεων, δημιουργώντας ακόμα μεγαλύτερο πρόβλημα ρευστότητας.

³⁵<http://www.sev.org.gr/grafeio-tyπου/deltia-tyπου/ta-provlimata-ton-epicheiriseon-apo-ta-capital-controls/> Δευτέρα 7 Μαρτίου, 23:20

Επιπτώσεις στην παραγωγή:

- Η δυσκολία στην διακίνηση των πρώτων υλών επιβαρύνει ακόμα περισσότερο την ήδη παραπαίουσα τοπική παραγωγή.
- Δημιουργείται απαίτηση «τοις μετρητοίς» για να υπάρξει παραγωγική διαδικασία και έτσι δημιουργούνται κίνδυνοι στη λειτουργία ακόμη και των πλέον μεγάλων επιχειρήσεων.

Επιπτώσεις στην Διάθεση:

- Η ακύρωση των παραδόσεων, οδηγεί στη μείωση των παραγγελιών η οποία με τη σειρά της οδηγεί στη συρρίκνωση της διανομής των προϊόντων.
- Υπάρχει μείωση στην διαθεσιμότητα των μεταφορικών μέσων (φορτηγών κυρίως), ακόμα και παρά την πολύ μειωμένη ζήτηση.
- Δεν είναι εύκολη η πρόσβαση στην αγορά ανταλλακτικών που χρειάζονται για την εξομάλυνση της παραγωγικής διαδικασίας.
- Ο εκτελωνισμός των φορτίων είναι πρακτικά αδύνατος. Έτσι απειλούνται συγκεκριμένα ήδη προϊόντων που χρειάζονται άμεση παράδοση.

Προβλήματα από την έλλειψη ρευστότητας:

- Δημιουργείται αδυναμία στην εκπλήρωση υποσχέσεων και υποχρεώσεων των επιχειρήσεων και οδηγούνται στην αθέτηση εμπορικών και οικονομικών όρων.
- Προμηθευτές του εξωτερικού που ήδη ζητούσαν «δυσμενείς όρους» πλέον ζητούν ακόμα δυσμενέστερους, ακόμα και την προεξόφληση των παραγγελιών τους.
- Πολλές ελληνικές επιχειρήσεις διαθέτουν παρουσία σε χώρες του εξωτερικού. Τα capitalcontrol έχουν κάνει τη χρήση πιστωτικών/χρεωστικών καρτών μη αποδεκτές σε χώρες του εξωτερικού με αποτέλεσμα την δημιουργία προβλημάτων όπως ματαιώσεις επαγγελματικών ταξιδιών, αθέτηση υποσχέσεων που οδηγούν ακόμα και στην αναστολή της επιχειρηματικής δραστηριότητας.
- Παραδοσιακά οι μεταφορείς (μεσάζοντες) των επιχειρήσεων πληρώνονται σε μετρητά κατά την παράδοση των προϊόντων. Πλέον αυτό αδυνατεί να συμβεί.

- Δημιουργείται πρόβλημα στις υποχρεώσεις των επιχειρήσεων προς το κράτος. Είτε η καταβολή ασφαλιστικών εισφορών, είτε η καταβολή ΦΠΑ γίνεται δύσκολη έως αδύνατη. Αυτό σημαίνει μειωμένα έσοδα για το κράτος και σίγουρα τεράστια συρρίκνωση της κρατικής ρευστότητας.
- Η αβεβαιότητα που δημιουργούν τα capitalcontrols, δημιουργεί πρόβλημα στην αγορά καυσίμων αφού πλέον θα γίνεται απαίτηση στην πληρωμή με μετρητά.
- Οι έλεγχοι κεφαλαίων δημιουργούν αξεπέραστο πρόβλημα στην υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων (όπου συμμετέχει και το κράτος δηλαδή). Έτσι παρατηρούνται κίνδυνοι αθέτησης που έχουν ως μεσομακροπρόθεσμο πρόβλημα την απώλεια σημαντικών επενδυτικών πόρων.

Επιπτώσεις στο ανθρώπινο δυναμικό:

- Η συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας που συνέβη λόγω της μείωσης των πωλήσεων και της παραγωγής οδηγεί στην κάλυψη των αναγκών των επιχειρήσεων από προσωπικό ασφαλείας
- Η μείωση της παραγωγής οδηγεί στην αναθεώρηση της πολιτικής εργασίας των επιχειρήσεων. Βάρδιες, υπερωρίες (άρα και χρηματικές απολαβές για τους εργαζόμενους) τίθενται υπό καθεστώς αμφισβήτησης.
- Πολλές επιχειρήσεις, κυρίως οι μικρομεσαίες που αποτελούν την «ραχοκοκαλιά» της ελληνικής οικονομίας, αδυνατούν να πληρώσουν τους μισθούς επειδή δεν διαθέτουν υπηρεσίες ηλεκτρονικής τραπεζικής.

Οι τραγικές επιπτώσεις των capitalcontrols, τόσο στην αρχή της επιβολής τους που τα μέτρα ήταν απόλυτα αυστηρά, όσο και κατά την πάροδο του χρόνου, που οι υπουργικές αποφάσεις και η πορεία της οικονομίας οδηγούσαν στη «χαλάρωσή» τους, ήταν άμεσα ορατές στη λειτουργία των επιχειρήσεων. Υπήρξε πραγματική «καταβάρθρωση» των οικονομικών αποτελεσμάτων.

Η ελληνική οικονομία βίωσε πρωτόγνωρες στιγμές, αποτέλεσμα της «εξαίρεσης» των τραπεζικών συναλλαγών από την καθημερινότητα των ανθρώπων. Είναι ευκόλως κατανοητό, ότι τα τραπεζικά ιδρύματα είναι αυτά που καθορίζουν μέσα από την πολυπλοκότητα των εργασιών τους, την πορεία της καθημερινότητας χιλιάδων επιχειρήσεων, συνεπώς και εκατομμυρίων ανθρώπων. Δεν υπήρχε καλύτερο παράδειγμα για τη σημασία και τη συμβολή των τραπεζών στην ελληνική οικονομία, από την επιβολή των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων του περασμένου έτους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Μελετώντας διεξοδικά το ελληνικό τραπεζικό σύστημα και την επιρροή του στην ελληνική οικονομία, μπορούμε να καταλήξουμε στο (σχετικά) αυθαίρετο συμπέρασμα, ότι σχεδόν ολοκληρωτικά η ελληνική οικονομία είναι τραπεζοκεντρική.

Από τη σύσταση του Ελληνικού Κράτους μετά το 1822, οι τράπεζες ήταν αυτές που έπαιζαν μεγάλο ρόλο στην πορεία της χώρας. Είτε στην αρχή που ήταν φορείς που «έκοβαν χρήματα», είτε στη συνέχεια που πήραν χαρακτήρα ταμειωτηρίου, είτε αργότερα που απέκτησαν σχεδόν τη μορφή που γνωρίζουμε έως και σήμερα (την εμπορική μορφή δηλαδή), πάντοτε έπαιζαν μεγάλο ρόλο στις εξελίξεις που έκριναν το μέλλον της χώρας. Από τα μέσα της δεκαετίας του 1950, έως και τις αρχές της δεκαετίας του 2000 όταν και η χώρα επέλεξε να συνεχίσει με το ευρώ ως νόμισμα, η κυριαρχία των τραπεζών, είτε των εμπορικών, είτε της Κεντρικής Τράπεζας, ήταν τεράστια και αδιαμφισβήτητη.

Η Κεντρική Τράπεζα της Ελλάδας, καθορίζει με τις αποφάσεις της, πολλούς βασικούς παράγοντες της οικονομικής ζωής του τόπου και οι εξουσίες που έχει (παλαιότερα πριν την ευρώ-εποχή, ήταν ακόμα περισσότερες), είναι αυτές που διαδραματίζουν εξελίξεις. Πολλοί είναι εκείνοι που ασχολούνται με τις μελέτες, τις προβλέψεις και τις αναφορές της πριν κάνουν οποιαδήποτε επιχειρηματική κίνηση.

Οι εμπορικές τράπεζες, στην προσπάθεια των ευρωπαϊκών θεσμών να προστατέψουν τις κοινωνίες από τα αποτελέσματα κρίσεων σαν και αυτή που ζούμε, μέσω του νομοθετικού πλαισίου της Βασιλείας III, έχουν αναγκαστεί να αλλάξουν κατά πολύ τον τρόπο λειτουργίας τους, να γίνουν πιο συντηρητικές, παίρνοντας μικρότερα ρίσκα και μειώνοντας τα «ανοίγματα» τους. Οι ελληνικές εμπορικές τράπεζες συγκεκριμένα, εξαιτίας της μεγάλης έκθεσης τους στα ελληνικά ομόλογα, μετά το πρόγραμμα ανταλλαγής ομολόγων (PSI) βρέθηκαν σε τραγική κατάσταση, μετρώντας μεγάλες ζημιές στα αποτελέσματά τους, έχασαν μεγάλα ίδια κεφάλαια και βρέθηκαν αναγκασμένες να ψάχνουν κεφάλαια για την δημιουργία νέας ισχυρής κεφαλαιακής βάσης.

Όσον αφορά το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, τη Χρηματαγορά της χώρας δηλαδή, είναι ο πλέον ξεκάθαρος τρόπος για να καταλάβουμε τη σημασία των τραπεζών για την ελληνική οικονομία. Το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών έχει καθαρά τραπεζοκεντρικό χαρακτήρα και η

έκβαση της γενικής κεφαλαιοποίησης καθώς και του δείκτη τιμών εξαρτάται σχεδόν καθολικά από την πορεία των τραπεζικών μετοχών. Τα αποτελέσματα αυτά είναι εμφανή όχι μόνο στο σύγχρονο περιβάλλον, αλλά από την αρχή της λειτουργίας του.

Η παραγωγική διαδικασία οιασδήποτε μορφής (πρωτογενής, δευτερογενής, τριτογενής) εξαρτάται από την τραπεζική χρηματοδότηση για την ανάπτυξη και την εξέλιξη της. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις που όπως είδαμε αποτελούν την απόλυτη σχεδόν πλειοψηφία (99%) της ελληνικής παραγωγικής δύναμης, είναι απόλυτα εξαρτημένες από τον τραπεζικό δανεισμό για την επιβίωση τους. Επιπλέον, είδαμε τη σημασία που έχει για την ελληνική ναυτιλία, τον ακρογωνιαίο λίθο της ελληνικής παραγωγικής διαδικασίας, η τραπεζική χρηματοδότηση, καθώς και το πόσες δυσκολίες ξεπερνούν οι ναυτιλιακές επιχειρήσεις χάρη στην διαμεσολάβηση των τραπεζικών ιδρυμάτων. Συν τοις άλλοις, οι τράπεζες αρχίζουν σιγά-σιγά να επεκτείνουν τη χρηματοδότηση τους και σε άλλους λιγότερο γνωστούς αλλά ανερχόμενους τομείς, όπως οι καινοτόμες (startups) επιχειρήσεις και η πράσινη ανάπτυξη, δηλαδή οι εναλλακτικές μορφές ενέργειας.

Επιπλέον, παρατηρούμε ότι η εξέλιξη της τεχνολογίας έχει δημιουργήσει νέες προοπτικές στο θέμα των ηλεκτρονικών υπηρεσιών. Πλέον, πολλές αγορές γίνονται μέσω διαδικτύου, οι επιχειρήσεις προμηθεύονται και πωλούν τα προϊόντα τους μέσω ηλεκτρονικών συναλλαγών, έτσι δε θα μπορούσαν οι τράπεζες να μη συμμετέχουν στην εξέλιξη αυτή. Η ηλεκτρονική τραπεζική (e-banking), έχει πραγματοποιήσει άλματα προόδου την τελευταία 10ετία, δίνοντας ποικίλες δυνατότητες στους πελάτες των τραπεζικών ιδρυμάτων να πραγματοποιούν καθημερινές (και όχι μόνο) συναλλαγές που χρειάζονται την τραπεζική διαμεσολάβηση, χωρίς τη φυσική τους παρουσία στο κατάστημα/υποκατάστημα.

Η ελληνική κοινωνία πρόσφατα βίωσε με τον πλέον «βίαιο» και κατηγορηματικό τρόπο τη σημασία που έχουν οι τραπεζικοί οργανισμοί στην εύρυθμη λειτουργία της αγοράς και της οικονομίας. Ποιος ο καλύτερος τρόπος να αποδείξεις την τεράστια συμβολή κάποιου σε μια διεργασία, όταν απλά μπορείς να τον αφαιρέσεις; Αυτό δεν ήταν τίποτα περισσότερο από την απόφαση της ελληνικής κυβέρνησης τον Ιούνιο του 2015 για την επιβολή περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων, τα γνωστά πλέον σε όλους capitalcontrols, τα οποία δεν ήταν τίποτα περισσότερο από τον «παραγκωνισμό» τον τραπεζών από την καθημερινότητα των ιδιωτών και των επιχειρήσεων. Τα καταστροφικά αποτελέσματα φάνηκαν αμέσως και με ιδιαίτερα απότομο τρόπο, ενώ παρά την όποια χαλάρωση των μέτρων με την πάροδο του χρόνου, η περιορισμένη επιρροή των τραπεζών στην οικονομική ζωή του τόπου επηρεάζει άμεσα τις εξελίξεις. Η ανάπτυξη της παραγωγικής διαδικασίας δεν ήρθε ποτέ, αντιθέτως παρατηρήθηκε μεγάλη στασιμότητα που

μεταφράζεται σε άσχημα οικονομικά αποτελέσματα για κράτος, επιχειρήσεις και ιδιώτες. Ουσιαστικά όλο το φάσμα της οικονομικής αλυσίδας στην Ελλάδα.

Η μεγαλύτερη ίσως επίδραση των τραπεζών (κυρίως των εμπορικών που αποτελούν και την «ραχοκοκκαλιά» του ελληνικού τραπεζικού συστήματος είναι τα αποτελέσματα που διαφαίνονται συνεχώς και περισσότερο, από τη στιγμή που σταμάτησε ο κύριος «κορμός» των δανειοδοτήσεων. Οι Ελληνικές Τράπεζες βαθιά επηρεασμένες από το πρόγραμμα ανταλλαγής ομολόγων PSIII, μέσω του οποίου έχασαν μεγάλη κεφαλαιακή επάρκεια από το χαρτοφυλάκιο τους, βρέθηκαν σε κίνδυνο ύπαρξης και έτσι το πρώτο μέτρο που πάρθηκε είναι να σταματήσει η δανειοδότηση της ελληνικής οικονομίας. Με μικρές εξαιρέσεις φυσικά, η κύρια δανειοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων, οι οποίες είναι εκείνες που «κινούν τα νήματα» στην ελληνική οικονομία έχει σταματήσει.

Οι επενδύσεις σε άνοιγμα νέων επιχειρήσεων έχουν σταματήσει, οι αναπτύξεις των υφιστάμενων επιχειρήσεων έχει παγώσει και η μόνη ουσιαστική επιλογή για κάποιον που επιθυμεί είτε να κάνει μια καινούργια επένδυση, είτε να αναπτύξει μια ήδη υπάρχουσα, είναι η χρηματοδότηση μέσω κοινοτικών πακέτων στήριξης (π.χ ΕΣΠΑ). Αυτοί οι πόροι είναι περιορισμένοι και σε συνδυασμό με το «πάγωμα» της τραπεζικής χρηματοδότησης όπως αναφέραμε η ανάπτυξη της ελληνικής έχει ελαττωθεί σημαντικά. Η ανεργία συνεχώς και ανεβαίνει αφού δεν δημιουργούνται θέσεις εργασίας, ενώ οι επιχειρήσεις αδυνατούν να λειτουργήσουν με βάση τα προηγούμενα «standards» αφού η αγοραστική δύναμη των καταναλωτών έχει μειωθεί δραστικά.

Ενας επιπλέον τομέας που έχει πληγεί σε μεγάλο βαθμό καθώς εξαρτάται άμεσα από την τραπεζική δράση είναι ο τομέας του RealEstate. Η αγορά ακινήτων έχει πληγεί ανεπανόρθωτα από την έλλειψη τραπεζικής χρηματοδότησης. Ο κλάδος των μηχανικών δεν μπορεί να προχωρήσει στην δημιουργία νέων κατοικιών ελλείψει τραπεζικής δανειοδότησης και έτσι μια σειρά επαγγελματιών που δραστηριοποιούνται γύρω από αυτόν τον κλάδο (τεχνίτες, μεσίτες κλπ) παρατηρούν μεγάλη πτώση στον κύκλο εργασιών τους. Έπειτα, ο πιο άμεσος τρόπος για να επενδύσει κάποιος σε μια αγορά ακινήτου ήταν η τραπεζική χρηματοδότηση. Τα στεγαστικά δάνεια, αν και δεν έχουν παύσει τελείως, έχουν μειωθεί δραστικά. Η πτώση των επιτοκίων ουσιαστικά έχει μειώσει τα κέρδη των τραπεζών που με βάση τα νέα κεφαλαιακά τους δεδομένα δεν μπορούν να παρέχουν μεγάλα ποσά για χρηματοδότηση. Δημιουργείται έτσι ένας φαύλος κύκλος, αρχής γενομένης από την αδυναμία των τραπεζών να παρέχουν επαρκή χρηματοδότηση για την ανάπτυξη της οικονομίας.

Με λίγα λόγια, όλα τα παραπάνω συμπεράσματα μας οδηγούν στο κύριο συμπέρασμα της μελέτης, το οποίο είναι η τεράστια σημασία που έχει από τη σύσταση του ελληνικού κράτους, στο πέρασμα των χρόνων έως και σήμερα ο τραπεζικός τομέας για τη χώρα. Η ευημερία του τραπεζικού συστήματος και η οικονομική – κοινωνική ανάπτυξη του ελληνικού κράτους είναι δυο έννοιες συνυφασμένες. Ακόμα και από την αντίθετη σκοπιά, καταλήγεις στο ίδιο συμπέρασμα. Η ουσιαστική αρχή κατάρρευσης της ελληνικής οικονομίας, ήρθε όταν ξεκίνησε η πραγματική τραπεζική «ύφεση». Όταν δηλαδή, οι τράπεζες αδυνατούσαν να χρηματοδοτήσουν τα ελληνικά νοικοκυριά και τις ελληνικές επιχειρήσεις. Δε νοείται οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική ευημερία, χωρίς τη συμβολή ενός υγιούς, ισχυρού, τραπεζικού τομέα.

Φυσικά, οποιαδήποτε κριτική ή αξιολόγηση ενός γεγονότος χωρίς να γίνονται παράλληλα και διορθωτικές προτάσεις με σκοπό την βελτίωση του, είναι απλά μια στείρα κρητική. Η χώρα βιώνει μια οικονομική κρίση που χρειάζεται συστηματική προσπάθεια από όλους για να μπορέσει να ανταπεξέλθει. Αυτό ισχύει και για το τραπεζικό σύστημα της χώρας. Χρειάζεται ένας αξιόλογος όγκος προτάσεων με σκοπό την διακοπή της αποτελμάτωσης. Η αλληλοσυσχέτιση μεταξύ της πραγματικής ελληνικής οικονομίας και του τραπεζικού συστήματος είναι μεγάλη και η ύπαρξη ρευστότητας και η ομαλή ροή χρηματοδοτικών πόρων επηρεάζονται άμεσα.

Η ολιγοπωλιακή μορφή του τραπεζικού συστήματος στη χώρα, ναι μεν δεν είναι η ιδανική, αφού τα περιθώρια ανταγωνιστικών προσφορών με γνώμονα το κέρδος των επιχειρηματιών και της πραγματικής οικονομίας είναι πολύ μικρά. Βέβαια, η δομή της ελληνικής οικονομίας και το μέγεθος της το οποίο συνεχώς συρρικνώνεται δεν επιτρέπει την ύπαρξη ενός διαφορετικού μοντέλου αγοράς.

Έπειτα, η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας είναι απόλυτα συνδεδεμένη με την ανάπτυξη του τραπεζικού συστήματος. Η ανάπτυξη της χώρας, θα βελτιώσει την οικονομική κατάσταση των τραπεζών, αφού θα ισχυροποιηθεί το χαρτοφυλάκιό τους μέσα από την ισχυροποίηση των ενέχυρων που διακρατούν οι τράπεζες. Επιπλέον η οικονομική ανάπτυξη θα βελτιώσει τη θέση των τραπεζών όσον αφορά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, που θέτουν σε κίνδυνο την ευρωστία τους, ενώ επιπλέον θα τους δώσει την δυνατότητα να παρέχουν περισσότερα δάνεια. Η αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων είναι ο Νο.1 κίνδυνος που πρέπει να αντιμετωπίσουν οι τράπεζες και αφορά την ύπαρξή τους. Διάφοροι μικροοικονομικοί και μακροοικονομικοί παράγοντες που συνεχώς μεταβάλλονται λόγω των αλλαγών στο περιβάλλον, δυσχεραίνουν τις προβλέψεις για την εξέλιξη των δανείων αυτών.

Ένα άλλο πλαίσιο που πρέπει να υπάρξουν βελτιώσεις για την ανάπτυξη της οικονομίας και του τραπεζικού συστήματος, είναι η βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου που διέπει τις επενδύσεις.. Η δημιουργία ενός φιλοεπενδυτικού περιβάλλοντος είναι απαραίτητο συστατικό για την οικονομική ανάπτυξη. Οι έρευνες που δείχνουν τον απόλυτο συσχετισμό μεταξύ των αποτελεσματικών συστημάτων δικαιοσύνης και των επενδυτικών σχεδίων. Αυτό συνεπάγεται μεγαλύτερη εξέλιξη της οικονομίας και ανάπτυξη που θα επιφέρει άμεσες αλλαγές στην πραγματική οικονομία.

Όσον αφορά τον καθαρά τραπεζικό τομέα, οι αλλαγές που χρειάζονται να γίνουν με σκοπό την μεγαλύτερη εξέλιξη και βελτίωση των συνθηκών λειτουργίας του μέσα σ' ένα αμφίρροπο και καθημερινώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον είναι:

- Ο εξυγχορονισμός του και η προσπάθεια εξισορρόπησης του με τα μεγάλα τραπεζικά συστήματα στην Ευρώπη.
- Η τακτική θεώρηση των δράσεων βελτίωσης και η συνεχής αξιολόγηση της πορείας του τραπεζικού συστήματος σε σχέση με τους κανόνες και τις προβλέψεις που γίνονται από διεθνείς οργανισμούς για ένα ευμετάβλητο και ευαίσθητο περιβάλλον, όπως αυτό της ελληνικής οικονομίας μετά το 2010.
- Η στροφή του τραπεζικού συστήματος σε «φιλοεπενδυτικό». Όπως είπαμε και πριν αυτό που έχει μεγάλη σημασία είναι και η ύπαρξη ενός νομοθετικού πλαισίου και ενός συστήματος δικαιοσύνης που θα προτρέπουν τους ανθρώπους να πραγματοποιήσουν επενδύσεις. Ωστόσο, είναι και ρητή υποχρέωση των τραπεζών να στηρίζουν έμπρακτα τις επενδύσεις που πρόκειται να γίνουν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Π. Ευθύμογλου, Α. Μπάλλας, *Χρηματοδοτικοί Οργανισμοί και Αγορές*, Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα 2008
- Π. Αγγελόπουλος, *Τράπεζες και Χρηματοοικονομικό Σύστημα*, Εκδόσεις Σταμούλη, Πειραιάς 2010
- Ομιλία του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας, Χρήστου Γκαργκάνα, στην Ουγγρική Ακαδημία Επιστημών 2003
- Γ. Προβόπουλος, Χ. Γκόρτσος, *Το νέο Ευρωπαϊκό Χρηματοοικονομικό Περιβάλλον*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα 2004
- Μ. Γλύκας, Γ. Ξυρόγιαννης, Χ. Σταϊκούρας, *Οργάνωση και Διοίκηση Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2006
- Κ. Ζοπουνίδης, Χ. Λεμονάκης, *Διαχείριση Πιστωτικού Κινδύνου*, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα 2006
- Γκόρτσος Χ. *Βασιλεία ΙΙΙ: Η αναθεώρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της επιτροπής της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία με στόχο την ενδυνάμωση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος*, Χρηματοπιστωτικό δίκαιο Τεύχος Ι, Περιοδική Έκδοση της Ελληνικής Εταιρείας Τραπεζικού Δικαίου & Δικαίου της Κεφαλαιαγοράς, Αθήνα 2015
- Π. Καρέκλης, *InternetBanking: Οι επιπτώσεις του internetbanking στη λειτουργία και την κερδοφορία των τραπεζών*, Δε-λτίο ΕΕΤ, Γ' Τριμηνία 2003
- Π. Ευθύμογλου, Ι. Λαζαρίδης, *Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων*, Τεύχος Α, Πειραιάς 2000
- Βλάχος Γ.Π., *Ναυτιλιακή Οικονομία*, Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα 2011
- Γραμμένος Κ. *Ναυτιλιακή Χρηματοδότηση και Επένδυση*, 1993
- *Οικονομική Ιστορία του Ελληνικού Κράτους*, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, 2011
- Μαρία – Χριστίνα Χατζηιωάννου, *Το προπατορικό χρέος: Τα δάνεια της εθνικής ανεξαρτησίας της Ελλάδος*, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 2013
- Βασίλης Σ. Ε. Τσιγλής *Μικρασιατική εκστρατεία και αναγκαστικό δάνειο*, Εκδόσεις Νόβολι, Αθήνα 2010
- Νίκος Χριστοδουλάκης, *Άγος Απλήρωτον: Τα οφειλόμενα για το κατοχικό δάνειο και μια ευκαιρία επίλυσης*, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 2013
- Λευτέρης Τσουλιφίδης, *Οικονομική Ιστορία της Ελλάδος*, Εκδ. Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2003
- Κωνσταντίνος Γ. Βγενόπουλος, *Μεταπολεμική Αναπτυξιακή εμπειρία*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2011
- Σ. Μαρκέτος, *Η Ελλάδα και η οικονομική κρίση του Μεσοπολέμου*, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης Αθήνα 2003

- Σπυρίδων Κοττώρης, *Σύγχρονες τραπεζικές συναλλαγές*, Εκπαιδευτικό Υλικό για τα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης
- *Ιστορία του νεότερου και σύγχρονου κόσμου*, Βιβλίο Ιστορίας Γ' Λυκείου, 2008
- Β. Αγγελής, *Η Βίβλος του e-banking*, Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών, Αθήνα 2010
- Γουλιέλμος Α.Μ, *Χρηματοδότηση Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων*, Εκδ. Σταμούλης, Αθήνα 2007
- Α. Σινανιώτη, Ι Φαρσαρώτας, *Ηλεκτρονική Τραπεζική*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα 2006

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- Bank of England, *The financing of technology-based small firms*, 2004

Ηλεκτρονικές Πηγές

- www.minfin.com
- www.oecd.com
- www.bankofgreece.gr
- www.ecb.europa.eu
- www.nbg.gr
- www.alpha.gr
- www.atticabank.gr
- www.piraeusbank.gr
- www.hba.gr
- www.eurobank.gr
- www.este.gr
- www.tpd.gr
- www.bis.org
- www.capital.gr
- www.tovima.gr